

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

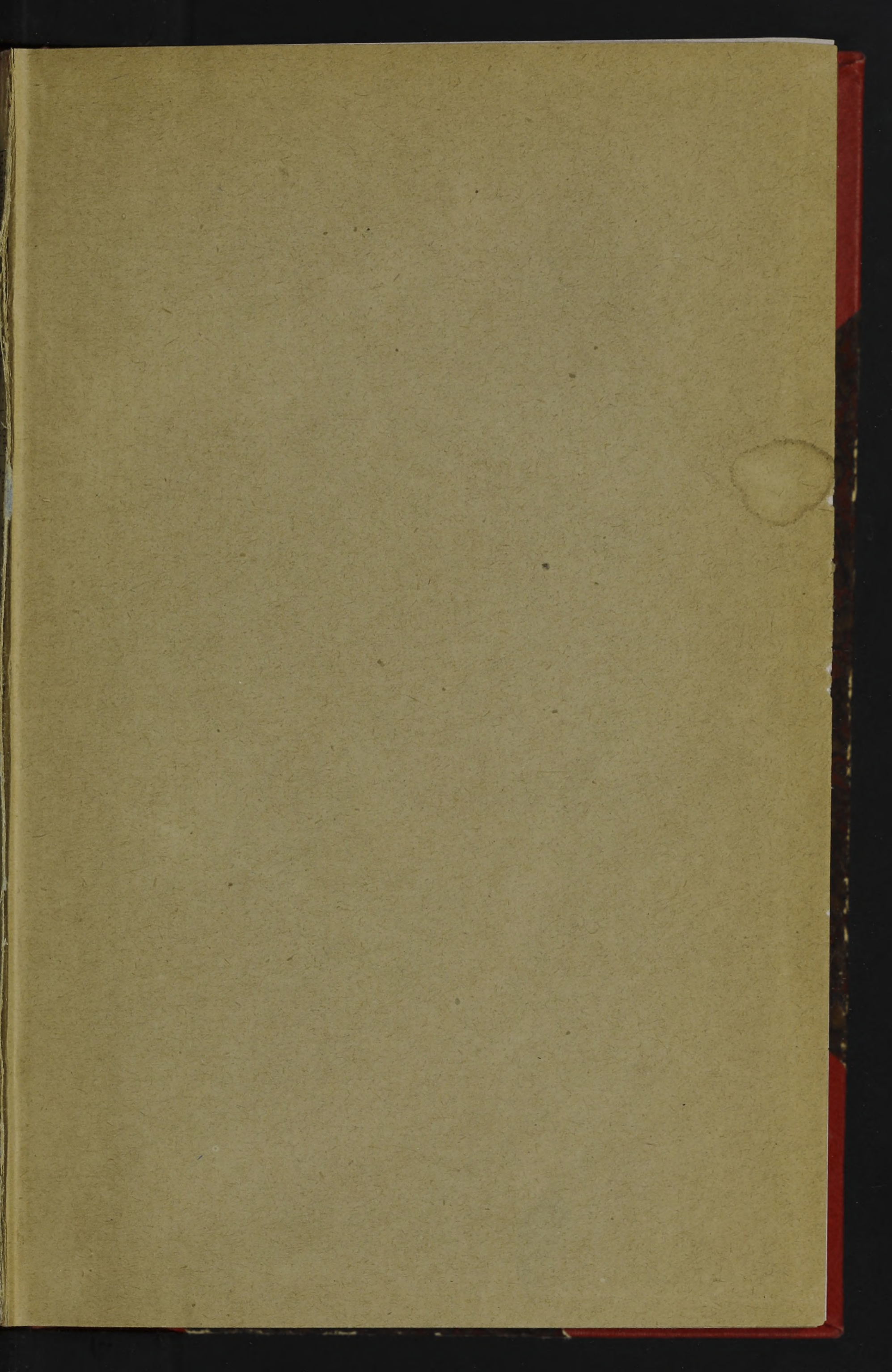

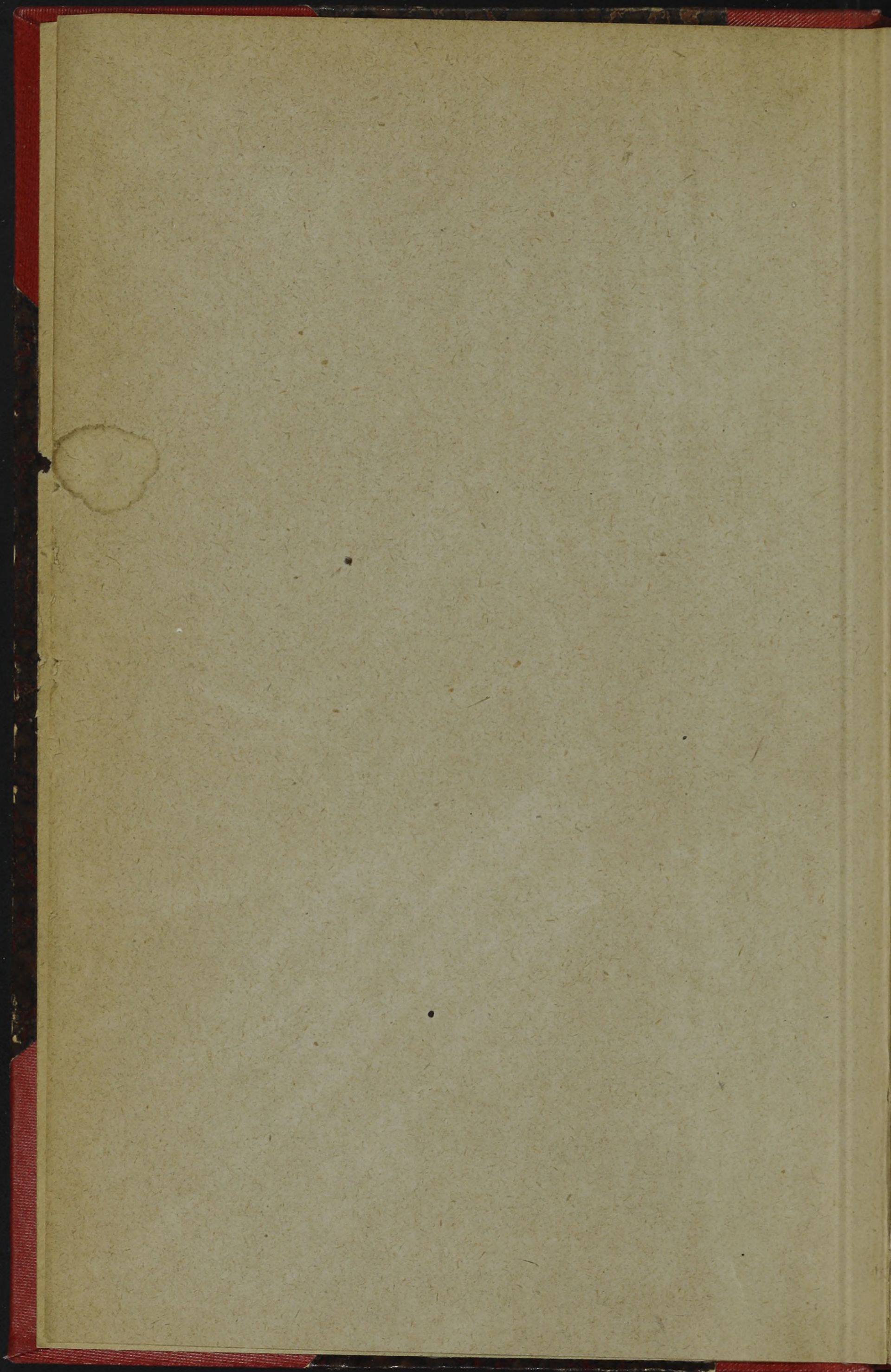
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

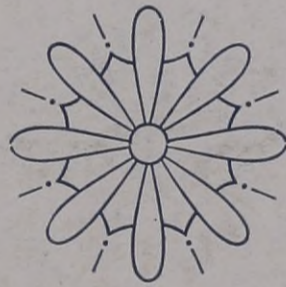
Vitt.
S.

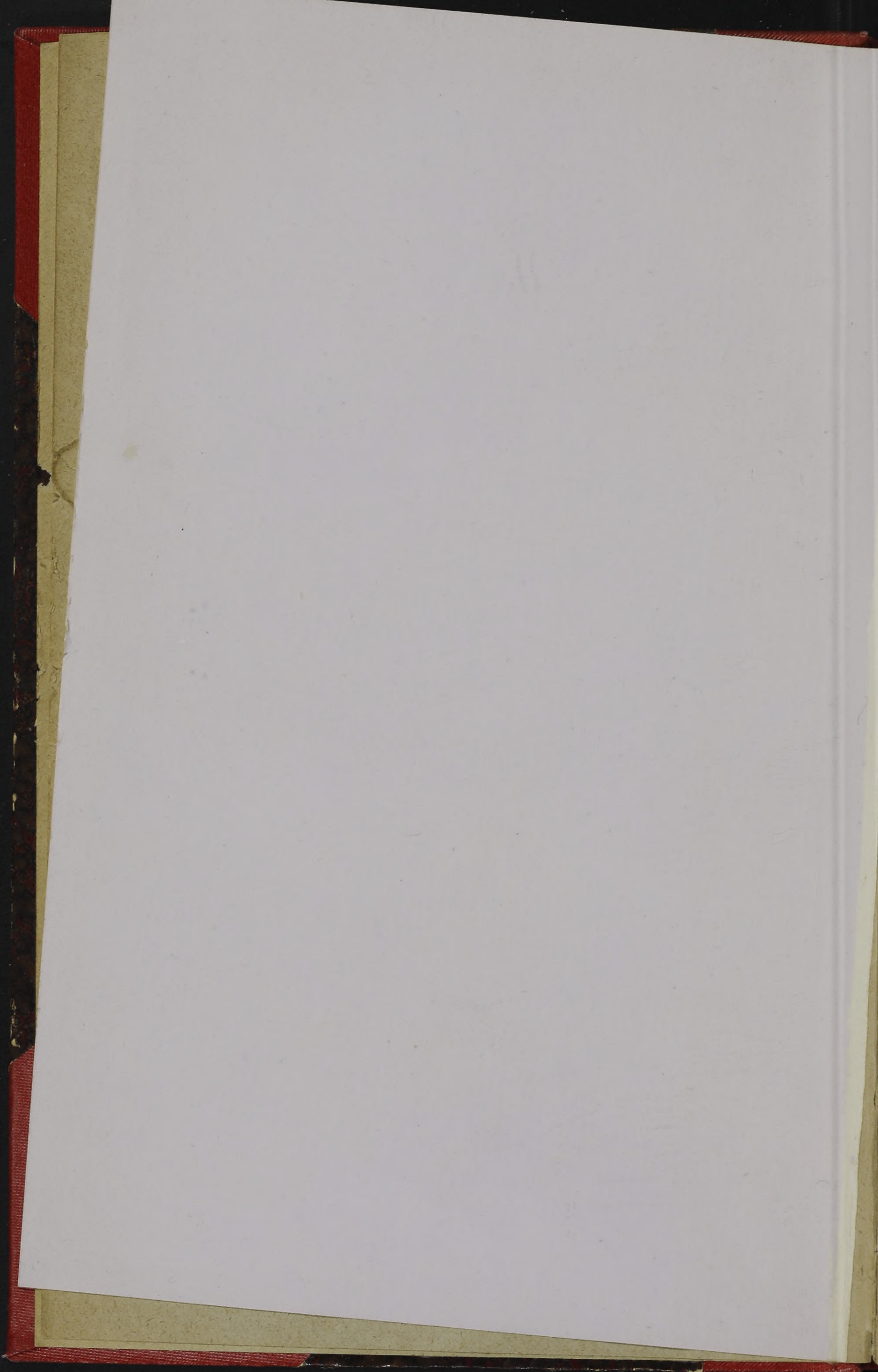
CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG

PEPITA

Pris: 3.25.

STOCKHOLM
FAHLCRANTZ & Co.

PEPITA

OCH ANDRA BERÄTTELSE

AF

CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG

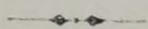

STOCKHOLM
FAHLCRANTZ & Co.

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI, 1899.

INNEHÅLL.

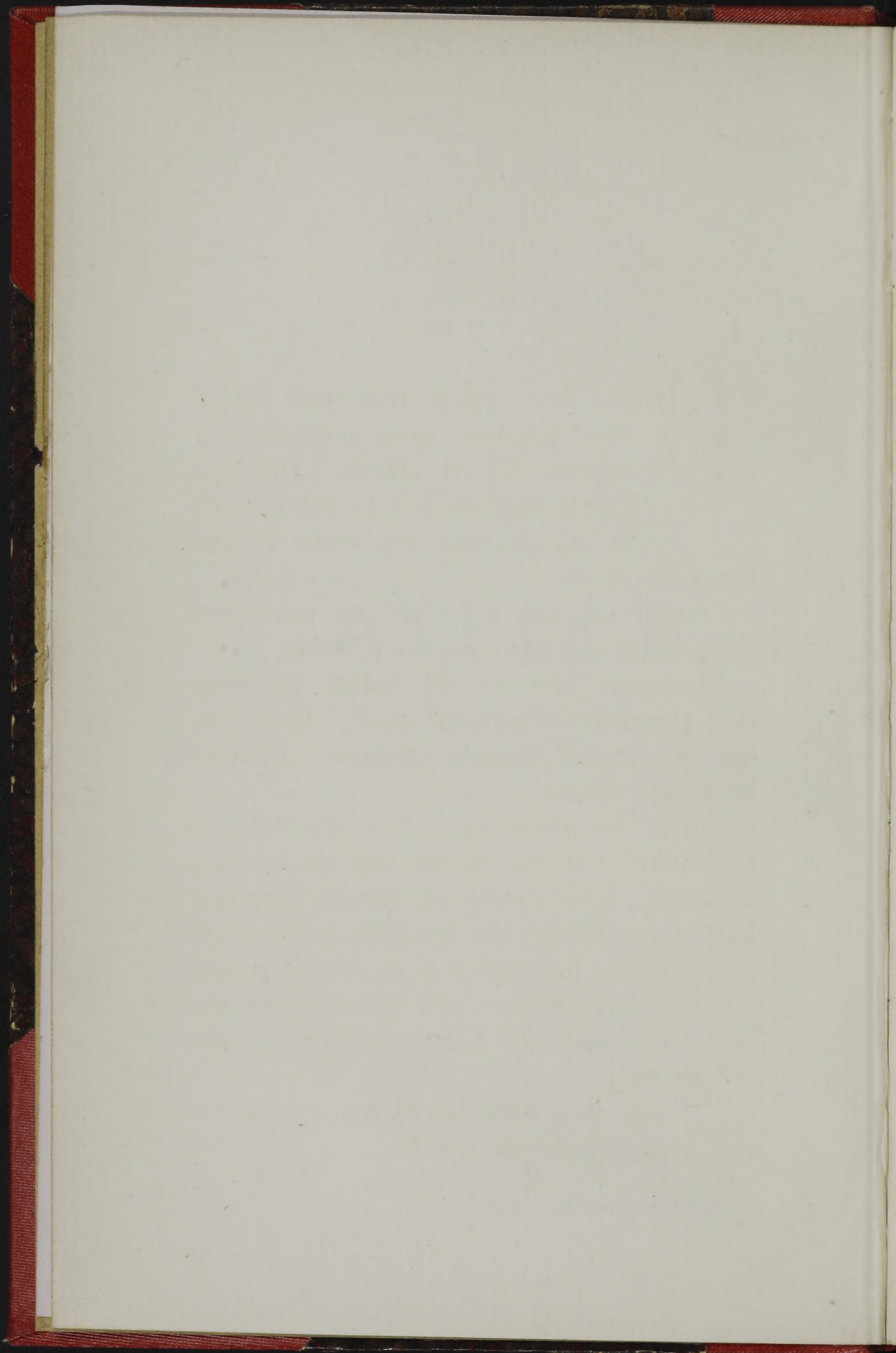
Pepita	sid.	1.
Skilda världar	»	119.
Hvad Lilli berättade	»	135.
Vackra Elise	»	157.
Vid hafvet	»	179.
Mamsell Justina	»	195.
Landsbyggdsinteriörer	»	213.

PEPITA.

Cecilia, Bååth-Holmberg, Pepita.

Pepita kom gatan fram, som vanligt med dansande gång och gnolande melodin till en gatvisa. Hon höll kokett upp sin tarfliga bomullskjol, så att de fina smalbenen kommo näpet till synes.

Pepita dansade upp för den höga stentrappan till det hus, hvori hon bodde.

Trappans öfversta del bildade ett slags med järnräcke försedd balustrad. Här vände hon sig om och kastade en snabb, spanande blick inåt staden.

Öfver det brunhylda ansiktet med de i gult glänsande ljusbruna ögonen låg ett skimmer af triumf. Hon gjorde ett spotskt kast med nacken, så att det löst uppfästa, mörka håret åkte ned, neg försmädligt åt en inbillad publik, knäppte med fingrarna och försvann innanför den mörka ekdörren i det hon halfhögt sade för sig själf:

— Det skall ändå bli Pepita, som får ess och kung och vinner spelet!

* * *

Huset låg i utkanten af den lilla staden, men åt den sidan, som vette åt den rika slätten med dess många gårdar, byar och kyrkor. Det låg alldeles invid landsvägen, ett långt rosafärgadt envåningshus med alltid stängda fönster, bakom hvilka aldrig ett ansikte skymtade fram.

Den stora dörren var också alltid tilläst; de höga lönnarna vid gaflarna skuggade så långt in öfver byggnaden, att det blifvit mögelfläckar på den rosafärgade rappningen, och trädgården, hvars plank var murket och sönderfallet, såg ödslig och vanvårdad ut.

De förbifarande bönderna kastade vanligen skygga blickar dit bort.

Det låg något inbundet, tillbommadt öfver hela stället, och i folkmedvetandet blef detta genast till något hemlighetsfullt, hälst af mörk natur.

Husets ägare sedan ett tiotal af år tillbaka var kapten Prell.

Man visste just ej mycket om honom, mer än att han fört skepp, som gått på medelhafshamnar.

Svartmuskig i ansiktet var han, och ett besynnerligt språk talade han. Somliga sade därför, att han var en spansk sjöröfvare, som på något underligt sätt vunnit en svensk dam till brud — om han nu öfver hufvud taget ens vore

gift med henne alls. Hon hade emellertid fått hemlängtan, men som hon var utstött af sin fina familj, hade paret slagit sig ned i den lilla sjöstaden här långt ned åt kusten, där de riktigt kunde försvinna.

Somliga åter sade, att kaptenen var en finne, som blifvit landsförvist, emedan han haft något fanstyg ihop med de upproriska polackarna, som kommo hit till landet strax före dansk-tyska kriget. Frun var naturligtvis också finska, om hon inte var polska.

De hade haft med sig en liten flicka, deras dotter — fast detta sista kunde man ju inte håller så noga veta. Svart som en bortbyting var hon då i ansiktet; och att hon var en riktig trollunge, det syntes både på de underligt glänsande gulbruna ögonen och på den kattaktigt smidiga lilla gestalten.

Hur mycket af dessa gissningar som var sant, det fick aldrig någon veta.

Ty hade den främmande familjen lefvat tillbakadraget förut, så blef detta än mer förhållandet, sedan fru Prell dött, och kaptenen blifvit ensam med sin lilla flicka. Han förde nu ett fullkomligt enstöringslif, och man sade, kanske med mera sanning än förut, att han endast satt och rufvade öfver sin sorg, drack för att döfva den, drack än mer, då detta

aldrig lyckades, samt lät hus och hem och dotter gå vind för våg.

Det hade nog funnits en och annan medlidsam kvinnosjäl i den lilla staden, som till en början hyst medömkan med den lilla öfvergifna bortbytingen. Men dessa vecka känslor hade varit af kort varaktighet.

Hade man väl nånsin sett maken till flickunge? Utan spår till ödmjukhet eller tacksamhet mot dem, som velat taga sig litet af henne och hyfsa till henne en smula!

En liten kokett varelse med hår som en negerunge och rörelser som en katt! Och inte kunde man nånsin få se henne gå stillsamt och ordentligt som andra hyggliga barn; alltid kom hon dansande och skuttande på det mest förunderliga vis, och alltid var hon tillstökad med granna band och brokiga pärlrader. För öfrigt syntes hon ju ofta både barfota och trasig på gatorna.

Den där måtte visst bli skön, när hon fått växa upp!

Några af stadens dygdiga fruar, just en af de för detta medlidsamma, hade funnit på att kalla den lilla underliga flickan Pepita.

Namnet hade flugit ut på gatan, in i alla hus.

— Se där kommer Pepita, sade man och skrattade och pekade, när den lilla spensliga

gestalten sorglöst kom gatan fram med sin lätta, sväfvande gång.

— Skall du gå till dansskolan, Pepita? ropade man gäckande efter henne.

— Pepita, Pepita, kom ska vi dansa hoppsavals, ropade gatbarnen af både bättre och sämre extraktion. Och de förra slöto ring omkring henne och sjöngo hånande på en gammal dansmelodi:

Pepita kommer dansande,
flansande,
svansande.

Pepita kommer svassande,
stassig och grann!

Till en början hade flickan stannat och slagit till de närmaste. Hennes ögon hade gnistrat af raseri. Hon hade stampat och knutit händerna.

Men dess mer hade gatbarnen skrattat och ropat och gäckats med henne, tills hon brutit sig genom ringen och snabbt ilat gatan fram, följd af den skrikande, stojande, af förföljelse-lusta glödande barnfloeken.

Hela den långa gatan utför gick den vilda jakten.

De sedesamma fruarna och ömma mödrarna tittade i fönstren, ruskade på hufvudet och sade:

— Herre Jessikan, den Pepita! Alltid ställer

hon till ofog och upptåg! Hvilket dåligt föredöme för våra väluppfostrade snälla barn!

Och alla dörrar förblefvo stängda, och ingen räddning undan de obarmhäftiga förföljarna syntes möjlig, förr än den lilla flickan med flygande hår, gnistrande ögon och hårdt hopprässade läppar hunnit det nedersta huset ytterst vid stadens östra ända.

Det var ett litet halmtäckt envåningshus med alltid öppen dörr in till en stor diversebod. Lukten af kabiljo och tran nådde långt ut på gatan. Men inne i boden stod en liten kortväxt, fetlagd man med ett bredt godlynt ansikte.

När han hörde bullret och skriket, lämnade han alltid både våg och kunder vid disken för att gå fram i dörren.

— Nu är de i hälarne på flickstackarn igen, brukade han i förargad ton berätta inåt rummet.

Men som en pil var Pepita förbi honom in i boden, där hon flämtande gömde sig bakom någon säck eller lår.

Nu visste hon sig räddad.

Den lille tjocke patronen, bodens ägare, var snart sagdt hennes ende vän och beskyddare, och inom hans dörr vågade sig aldrig hennes förföljare.

Och nu var det hennes tur att triumfera,

ty under det skaran utanför ännu sorlande väntade, att hon åter skulle komma ut, trädde hon vanligen fram i dörren, trygg i medvetandet om medhåll inifrån. Och medan hon, högmodig i minen, med ena handen visade fram den karamellstrut eller det stycke kaksocker hon just fått, räckte hon med den andra lång näsa åt sina fiender, gjorde en liten piruett på det smutsiga, klibbiga bodgolfvet och skuttade in i kontoret, patronens allra heligaste.

Här blef hon ofta klappad på kinden, och här kunde hon i ro andas ut, äta russin och knappra karameller, allt i afvaktan att gatan skulle bli klar och hon sedan längs bakgatan utomkring staden kunna springa hem.

Den mörka boden med dess sill- och siraps-tunnor, dess många hemlighetsfulla lådor och smutsiga golf hade så småningom blifvit Pepitas käraste tillhåll. Uppklifven på en mjölsäck, kunde hon timvis sitta där med dinglande ben, armbågarna mot knäna och hakan i händerna, under det hon med spändt intresse iakttog de köpande och allt, som passerade vid disken.

Hon visste, att här skulle ingen våga plåga eller reta henne. Ty hon förstod mycket väl, att patron var synnerligt svag för henne och icke skulle tillåta någon att vara elak mot henne.

* * *

Den djupa, smala gården bakom patron Vass' hus nådde nästan ända ned till sjön.

Här funnos stora spannmålsmagasin samt en lång envåningsbyggnad, ämnad till boningslänga. Men patron Vass, som var ogift, hade låtit inreda ett par rum åt sig i det lilla huset utåt gatan.

Det talades likväl mycket om i staden, att när hans förlofning med förra kompanjonens, patron Schulzes dotter väl blifvit eklaterad, skulle han låta möblera hela boningslängan med alla dess tio rum.

Patron Vass stod nämligen på vippen att bli en af den lilla stadens förnämste män.

Han hade gjort en hel del lyckade spekulationer i spannmål, äfvenså vunnit oerhörda summor, sades det, på skepp, som strandat å sandreflarna något väster om hamnen. Man påstod till och med, att en skarp konflikt på grund däraf uppstått mellan honom och patron Schulze, som ansåg sig ha varit den förste upptäckaren af vraken. Men denne skulle dock omsider ha lugnat sig med, att hur som hälst, så komme ju pänningarna i alla fall att stanna i slakten: en rik måg var just hvad han alltid önskat sig.

Patron Vass hade, tyckte man, gjort en lysande karriär.

För öfver tjugufem år sedan hade han

börjat som fattig springgosse just i patron Schulzes bod. Han hade bott i magasinsrummet innanför boden, hade på bjudningar hos sin patron fått komma in med i rummen, där han alltid stått nederst vid dörren, bortkommen och tafatt, med eldröda händer och kinder.

Så småningom hade han avancerat till bodbiträde. Hvad tiden led samt allt efter som patron lade sig allt mer och mer ut med rederi-affärer, tyckte denne det vara förmånligt att öfverlåta ansvaret för minuthandeln och boden åt någon annan. Jonas Vass var pålitlig och hade briljant affärsgeni; han hade ej för intet gått i sin patrons skola och lärt sig knepen. Bättre kompanjon kunde man ej önska sig.

Och så blef den forne springgossen herre i boden, flyttade in i ett rum åt gården, åt vid familjens bord och stod, när det var bjudning, ej längre fullt så stum och försagd vid dörren. De röda kinderna doldes nu af mörka, ehuru något glesa polisonger, men de stora händernas färg förblef lika bjärt.

Dock låg det öfver den lille klumpigt byggde mannen med den tjocka öfverkroppen och de korta benen något så godmodigt, vänligt och tillitsväckande, att han snart vann samhällets sympatier och alltmer användes i kommunala förtroendeuppdrag.

Allt detta var mycket i patron Schulzes

smak. Ty ju mer Jonas Vass visade sig vara vuxen sin uppgift som smart affärsman, ju bättre han förstod att inne på kontoret med tillhjälp af hemgjordt så kalladt »malaggadt vin» draga slättens rika spannmålsafyttrande åbor vid näsan, dess fastare blef patron Schulzes beslut att, som han förvärfvat Jonas Vass för affären, också förvärfva honom för familjen.

Patron Schulze hade nämligen en enda dotter, stillsam, blond och blodfattig. Hon var född, långt sedan Jonas Vass upphört att vara springgosse; men som bodbetjänt hade han dock otaliga gånger lystrat till den lillas kommando, när det gällde russinlådorna i boden.

Hans vänliga själ rymde stor medkänsla för allt, som var svagt och hjälplöst; små fattiga barn funno alltid i honom en hjälpare och vän. Också den lilla bleka färglösa varelse, som var hans rike patrons enda arfvinge, hade väckt hans medömkan, och han hade användt det mesta af sin lediga tid till att roa henne. Om söndagarna hade han burit henne på sina armar nere på strandgatan, där den hvita hafssanden nådde en öfver skon, ja, han hade brukat leka häst med henne och vadat långt ut i det glittrande östersjövattnet, medan hon, på en gång förtjust och rädd, rident möllesäck på hans rygg och hårdt hållit honom om halsen.

Lilla Rosina hade just blifvit litet för stor för denna lek, när Jonas Vass beslöt sig för att fresta lyckan på egen hand.

Han gjorde en god kupp vid öfvertagandet af den handelsaffär, som drefs i stadens östra utkant. Ty alla de rika bönder, som från denna sida färdades till staden, måste åka förbi boddörren, och med stor påpasslighet och skicklighet lyckades det patron Vass att hejda dem i rätt tid, få dem att stiga af sina lass och på kontoret, under inflytande allt jämt af »hemma-malaggadt», åt honom afyttra sina hvetesäckar.

På så vis hade han efter hand dragit en stor del af landthandeln till sig och spelat sin forne kompanjon månet litet puts, i det de af denne beräknade spannmålstransporterna hamnat i patron Vass' magasin.

Dessa fylldes mer och mer; i proportion därmed växte patronens anseende i staden, och mången omtänksam mamma var i tysthet förargad öfver att detta förmånliga parti redan var så godt som ur spelet.

Det antogs nämligen allmänt som en gifven sak, att Jonas Vass skulle i sitt långa, för närvarande tomma envåningshus inåt den djupa gården införa den blonda Rosina som husfru, bara denna hunne bli riktigt giftasvuxen.

Patron Schulze själf tog likaledes saken

för afgjord. Visserligen var intet direkt aftal därom gjordt mellan honom och Vass; men högre ära och lycka kunde denne senare ju aldrig i lifvet önska sig. Och på sin Rosina var pappa säker; hon visste ju, att Vass höll på att drifva upp sin affär till att bli stadens bästa.

Och om hon ännu inte förstod, hvad detta fullt betydde, så skulle nog insikten därom komma, när hon blef vuxen. Det var ej så fyskam att få heta konsulinna, ty att Vass skulle stiga till konsul, det trodde patron Schulze bestämdt. Och konsulstiteln hade i alla tider hägrat för honom såsom ärones höjdpunkt.

Så stodo sakerna ännu vid den tid, då Pepita af barnflocken jagades utför den långa gatan och sökte skydd under patron Vass' hägn.

Dennes medlidsamma hjärta hade från första stund ömmat för den ensamma flickan.

Och denna hade, som redan är berättadt, i känslan häraf tagit sig ett slags hemmarätt både i boden, kontoret och gården, hvars alla skrymslen hon genomsnokade, hvars magasin föreföllo henne öfverväldigande och på hvars ödsliga boningslänga hon kunde stå och stirra, som om den långa raden tomma svarta fönster bokstafligen förhäxat henne.

Pepita hade emellertid kommit i skolan. Stadens pastor hade ansett sig böra ingripa och göra slut på detta dagdrifvarlif, som till slut skulle komma att förstöra flickan.

Hon syntes alltså mindre till på gatan, hvarjämte hennes besök i boden också blefvo mera sällsynta. Och det var inte utan att patron Vass kände en liten tomhet efter den underliga nyckfulla flickan, hvilken en strut sviskon kunde göra mjuk som vax och tam som ett lamm.

Efter som tiden gick, tröttnade de andra barnen att plåga henne. Nu då hon dagligen var bland dem, ordentligt, om också tarfligt klädd, blefvo de mera vana vid hennes främmande sätt och väsen.

Namnet Pepita fick hon visserligen behålla; men det skreks ej längre efter henne som ett glåpord.

SjälF tog hon också saken mera lugnt, om det också inom henne glödde af hämdlust. Ty i täta lager hade hon samlat alla de oförätter och vedervärdigheter hon haft att utstå.

Emellanåt hade hon ännu kunnat brusa upp:

— Ellida heter jag, till det är jag kristnad, och jag är lika mycket döpt som ni andra!

Men då hon märkt, att detta gjorde hen-

nes ställning värre, teg hon och tröstade sig med att åtminstone af skolans lärare och patron Vass kallas för Ellida eller vanligast Ella.

* * *

Pepita hade blifvit sjutton år och var mäkta fager.

Hennes outgrundliga bruna ögon kunde ibland lysa sällsamt gula, liksom om ett inre sken strömmat ut genom dem, när något uppörde hennes sinne. Det krusiga håret var omsorgsfullt uppfäst och lockade sig vackert i den fina nacken; gestalten var kanske något mager, men hög och smärt, spänstig och rak, och ännu allt jämt låg det i gången något sväfvande och dansande, som påminde om gatans forna flyende bortbyting.

Sin tarfliga blå bomullsklädning uppbar hon med en hållning, som hade hon gått i silke och sammet, och hon höll gärna upp den, så att det fina smalbenet kom till synes. Den enda lyx hon bestod sig var de brokiga band, med hvilka hon nu som förr prydde sig.

När hon ej syntes ute på gatan eller nere vid stranden, var hon alltid hemma i det mörka igenbommade huset, där fadern beständigt satt vid sin grogg eller sof på sin soffa.

Ingen besökande kom någonsin dit. Och till ingen blef Pepita bjuden.

Bjuda Pepita!

Kors i alla dar, inte kunde väl någon finna på sådant tosseri! Hon passade nu en gång inte bland städadt folk, bland bättre ungdom. Nej, nog skulle man förstå att hålla sitt hvete rent från sådan klint —

Och fruar och mammor hade en gång för alla strukit ett streck öfver Pepitas tillvaro, medan hennes jämnåriga, de forna gatbarnen af den bättre sorten, likaledes upphört att taga notis om henne.

En dag på våren kom hon gatan fram; lätt och spänstig var hennes gång.

Hon hade varit ute på strandängarna och letat efter vipägg. Den friska hafsluften hade färgat de brunhytta kinderna med en lätt rodnad, som gaf hennes ansikte en varmare prägel. Hon smågnolade för sig själf, som hon var van, och hennes lifliga ögon spelade nyfiket åt alla håll.

Hon var också nyfiken, otroligt nyfiken.

Hon hade snappat upp, att den nye doktorn var kommen till staden, och han skulle vara något till vacker karl, och ung och ogift och inte förlofvad ens. Och han skulle bo hos patron Schulzes, tills vidare, tills han hunne ordna för sig.

— Den där bleka Rosina, nu inbillar hon

sig väl något! Liksom hon ej skulle ha nog med gamle patron Vass! Liksom hon inte skulle ha nog med att bli konsulinna! Vill hon kanske nu bli doktorinna med! Men båda delarna kan hon då inte bli på en gång åtminstone, om det inte skulle gå allt för konstigt till — ha ha!

Och Pepita lät höra ett klingande klart skratt, där hon med lätta steg gick fram öfver den ojämna stenläggningen.

I detsamma tvärstannade hon och blef blodröd.

Midt för henne stod på gångbanan Rosina Schulze och bredvid denna en högrest, mörklagd herre.

De hade tydligtvis hört henne skratta och sågo nu förvånade på henne: så tokigt hon alltid bar sig åt; så ond hon var på sig själf!

Och så han stirrade på henne, den där doktorn. Ty naturligtvis var det han. Hon ryckte otåligt på sina vackra axlar och fortsatte åter sin väg med en liten kort nick till Rosina och ännu ett förstulet ögonkast på främlingen.

Det var något i dennes ögon, som tvang henne att besvara den blick han sände henne. Och åter ryckte hon till, åter rusade blodet hett till hennes ansikte.

— Hvem tusan var det? hörde hon hans röst bakom sig.

— Den där? Åh, det var ju bara Pepita, hörde hon Rosina säga med ett litet retsamt skratt, hvarpå främlingen svarade med en lång utdragen hvissling.

Något af det forna raseriet kom plötsligt öfver henne. Hon vände sig häftigt om efter dem, stampade i gatan och knöt händerna.

Paret hade redan börjat aflägsna sig, men äfven främlingen vände i detsamma på hufvudet och såg långt efter henne.

Åter mötte hon hans ögon, en underlig forskande, fångslande blick. Hon tyckte nästan, att den drog henne, tvang henne att följa efter honom.

Vreden var med ens borta. En känsla af triumf grep henne. Så han såg på henne! Så hade aldrig någon sett på henne förr!

Hennes hjärta klappade häftigt, och hon skrattade åter:

— Jaså, bara Pepita! Jaha, just Pepita — inte för ro skull Pepita, trollungen, bortbytingen. Nu skall vi se, hvem som vinner trumfess, mamsell Russinstrut!

Därpå gjorde hon sig ett ärende in i Schulzes bod och frågade likgiltigt, just som hon åter skulle gå:

— Jaså, den nye doktorn är kommen nu
 — för det var väl honom Rosina gick med.
 — Jo, det stämmer, svarade bodynglingen
 bakom disken.

Då gick Pepita direkt hem, gnolande melodien till en gatvisa.

Och det var då, som hon från trappans balustrad kastade ännu en blick bakom sig inåt staden, lofvande sig själf att vinna det spel hon nu föresatt sig att börja.

* * *

Nästa dag strax efter middag begaf hon sig ut på promenad i medveten afsikt att få se en skymt af den nye doktorn.

Han hade ej ett ögonblick varit ur hennes tankar. Hon såg och såg endast hans ansikte, mötte om och om igen hans beundrande och forskande blick. Hon reflekterade hvarken öfver framtid eller nutid. Hon hade bara en sak klar för sig: att hon måste se honom igen, att hon ej kunde lefva, om hon ej ännu en gång finge möta hans ögon, och att hon skulle förgås af vrede och förtviflan, om han också på det sättet betraktade Rosina. Hon frågade alls icke efter, hur det skulle bli i morgon eller längre fram; hon visste bara, att i dag måste hon se honom och sedan, ja, i morgon och i öfvermorgon, hvarje dag —

Hon hade klädt sig så omsorgsfullt som möjligt. Hennes urblekta bomullsklädning var nystruken; om lifvet knöt hon ett brokigt bredt skärp, som hon funnit i sin mors gömmor. Håret föll krusigt ned öfver den låga breda pannan, och om den löst vridna hårknuten fäste hon ett mörkrödt band.

Hon var mycket belåten med sig själf. Och så begaf hon sig på promenad.

När hon kom nära Schulzes hus, saktade hon stegen.

I ett af matrumsfönstren satt värkligen den unge doktorn och rökte cigarrett efter maten, i det han likgiltigt såg ut på gatan och förströdd samtalade med sitt innevarande värdfolk.

Just som Pepita gick förbi, såg hon in och mötte med glänsande blick hans ögon, som i ett nu skiftade uttryck och med en viss eldig ifver följde henne. Men han förblef dock sittande och utstötte ännu mera förströdd små lätta rökmoln.

Han hade för längesedan fått reda på allt, hvad man trodde sig veta om de besynnerliga människorna i det rosenröda dystra huset. Och för Pepita hyste han redan ett slags lystet intresse.

Han fann det oerhördt tråkigt i sin nya hemort och hade i all tysthet fattat det be-

slutet att taga nöjet, där han kunde finna det.

Och här tycktes det ju möta honom alldeles af sig själf, utan att han ens behöfde göra sig mödan att söka efter det.

En sådan trolsk vildunge, som den här Pepita tycktes vara, föll det inte på hvar mans lott att göra tam. Men att det skulle lyckas honom, det trodde han sig strax ha märkt. Han var bara ej fullt på det klara med, om det var oskuld eller ett förvånande tidigt fördärf, som hade kommit dessa nästan fosforaktigt skimrande ögon att så försjunka i hans. Och nu i dag blicken genom fönstret, hm —

Han satt och tvinnade sin fina mörka mustasch.

Grubblande öfver detta problem, betraktade han omedvetet så ihärdigt den blonda Rosinas färglösa ansikte, att denna häftigt rodnade samt blyg och förvirrad tappade sin tapisserisöm i golfvet. Då steg han upp, sade sig skola gå in till sig, bugade sig lätt och gick, elegant, högre och med en viss sorglös nonchalans i hållningen, så olik stadens alla bodherrar, som om han varit en fullblodsprins.

Men han gick icke in till sig. Han promenerade gatan fram, så långt den räckte, förbi patron Vass' bod och gård.

Patronen stod i dörren, röd, svettig och barhufvad; han hade knäppt upp västen för värmens skull och höll båda tummarna i byxfickorna. Han hade nyss på sitt breda vis skämtat med Pepita, som tittat in och fått sig en strut godter.

Nu såg han häpen efter den elegante herrn, som tog vägen åt samma håll, där flickan nyss försvunnit ur ögonsikte.

— Hvem fassingen var den där porslinsdockan? frågade han inåt boden och spottade ut på gatan.

— Det lär ska vara nya doktorn —

— Nya doktorn — doktor Gjertz? Jäkeln i det!

* * *

Pepita hade vikit af från landsvägen och vandrat ut öfver ljungheden, som band den magra hvita sanden.

Ända ned till stranden växte ljungen, men i själfva vattenbrynet bildade sanden en liten vall, som var bekväm och mjuk att sitta på. Man sjönk visserligen ned bland ljungtufvorna, men som en fyrbåk var man dock synlig öfver hela hedsträckan. Ja, ända uppe från vägen.

Gled man däremot ned på den fasta hvita sandremsan mellan vallen och vattnet, så

kunde ingen lefvande själ från land se en; sanden var varm af solen och mjuk och hvit. Och ute från hafvet var man också säker för blickar, ty kusten var långgrund, och skeppen gingo långt ute.

Att ligga här i maklig sysslolöshet, blicka ut öfver den gungande, skiftande vattenytan, med ögonen följa de ångbåtar och seglare, som styrde förbi där långt ute, tanklöst och utan en undran, hvadan de kommo eller hvart-hän de gingo, att suga på patron Vass' karameller och till sist vaggas i sömn af böljornas susande och rasslande slag mot stranden, detta hade varit Pepitas egentliga sommar-njutning allt från och med den tid, då hon slogs med gatbarnen. Då tyckte hon om att gömma sig undan här. Sedan tyckte hon om det af gammal lättjefull vana.

Men i dag satt hon upprätt på vallen.

Hatten hade hon kastat i ljungen; den svaga vinden lekte med hennes krusiga hår; hon stödde armbågarna mot knäna och lutade hakan mot de små bruna händerna.

Hennes ögon skiftade som hafvet därute i solskenet; det glimmade och blänkte, som lågade en orolig eld djupt inne bakom de ljusa klarbruna ögongloberna.

För första gången i sitt lif kände hon sig ohågad att lyssna till de söfvande bölje-

slagen. Hennes tankar koncentrerade sig på en enda punkt: patron Schulzes matsalsfönster.

Satt han väl kvar där? Aldrig hade hon sett något så elegant som den fina hvita hand, hvarmed han höll cigarretten; det var minsann annat än stadspatronernas röda näfvar. Hon tänkte ovillkorligen på den stora, röda, af sill-lake och svett fuktiga hand, som räckt henne så mången strut godsaker där-borta i boden.

Hon vände halft omedvetet litet på hufvudet och tittade öfver axeln bort till den stora köpmansgården, hvars spannmålsmagasin höjde sig öfver alla de andra husen.

Hon fortsatte jämförelsen och smålog: patron Vass' breda ansikte med uppnäsa och polisonger uppdök för hennes fantasi bredvid den nye doktors med pincenezen, de fint spetsade mustascherna och de ögonen, åh, de ögonen, som hade så mycket att säga i en enda blick, en enda berusande, dragande — —

Hon reste sig upp, andades djupt, skakade otåligt sanden af sin kjol, satte sig ned igen och började reflektera.

Hvad i all världen hade hon egentligen oroat sig för?

Båda två — patronen och doktorn —

kunde väl ändå inte få Rosina? Om hon skulle bli fru öfver magasinen där borta, så kunde hon väl inte lägga beslag på doktorn också? Och om hon också ville, var det väl därför så säkert, att hon kunde? Kanske finnes det någon annan, som lika bra passade att bli doktorinna!

— Ursäkta, är det inte fröken Ellida, som sitter här och drömmer? Ljöd en obekant manlig röst tätt invid henne.

Hon sprang upp, vände sig häftigt om och såg åter rakt in i de beundrande ögon, som hon i själfva värdet drömt om hvarje sekund allt sedan gårdagens möte.

— Låt mig för all del inte störa, fortfar den främmande med obesvärad artighet, eller kanske fröken tillåter, att också jag slår mig ned här för att — hm — för att njuta af hafvets majestät?

Den munviga Pepita kom sig alls icke för att svara, utan blef stående orörlig och såg förstulet på den vackre doktorn, som nu med ledigt behag kastade sig ned i ljungen.

— Kom och sitt ned, sitt ned igen, fröken Ellida! Inte var det min mening att skrämma bort er; tvärtom!

Han smålog och gjorde en rörelse med handen liksom för att bjuda henne taga plats.

Nästan viljelöst lydde hon. Hon satt all-

deles rak med händerna i knät, utan att våga se på honom. Att veta honom så nära sig här ute på heden, det var minsann annat det än att möta honom på gatan eller se honom sitta i Schulzes fönster!

Och så kallade han henne »fröken» — »fröken Ellida»! Så vackert det tog sig ut. Så hade ingen kallat henne förr. Hon kände sig med ens som förvandlad: hon, Pepita, hon var nu fröken Ellida!

Och hvad den cigarren luktade godt!

Hon vände på hufvudet helt litet och såg på honom med naiv beundran. Hans leende ögon iakttog noga växlingarna i hennes ansikte.

— Så där ja, fröken Ellida, det var rätt. Hufvudet litet mer åt vänster, om jag får be — så där ja, och så skratta litet! Bravo, nu ser vi litet mer sällskaplig ut. Eller hvarför tror man, att jag midt i middagsstunden rymt undan herrskapet Schulzes vakande omsorger? Gissa!

Hon såg honom nu rakt i ansiktet; hon strålade af triumf och förtjusning.

— Nej, se det kan jag då blankt omöjligt, svarade hon helt frankt, men blef i detsamma mycket röd.

— Jo, för det jag tycker så oändligt mycket mer om friska hedrosor än bleka

hvetebullar med korinter, hviskade han och ryckte litet närmare henne.

— Ha ha, hon brast ut i ett klart skratt; så lustigt! Men tänk, om Rosina hörde doktorn säga så!

— Nej se, lilla fröken känner mig? Och jag, som hoppats komma som den okände prinsen för att befria den sköna prinsessan Cendrillon.

Hon skakade på hufvudet.

— Henne har jag aldrig förr hört talas om, svarade Pepita allvarsamt och litet oroligt. Skall hon bo här i staden? Doktorn tar bestämdt miste.

— Aldrig har jag så litet misstagit mig som på henne, svarade han i varm ton och grep efter hennes hand, som drog och ryckte i ljungkvistarna.

— Men inte, fortfor han med samma tonfall, inte hade jag hoppats finna henne här i denna lilla stad af bodpatroner och fiskare, finna henne här ute vid det svallande hafvet, i naturens friskhet, själf så frisk som en af hedens blommor: Cendrillon, den sköna Cendrillon.

— O, utbrast Pepita, drog till sig handen och gled från vallen ned på den hvita sandremsan, där hon blef sittande med händerna för ansiktet, het och skälfvande.

— O, mumlade hon nästan hjälplöst, nog vet doktorn, att jag bara är Pepita —

Han studsade och såg forskande på henne.

Hade han verkligen tagit miste? Var hon ej den han trodde? Var hon verkligen det stackars omedvetna naturbarn, som hennes barnsliga, ödmjuka svar utvisade? Hur olik var hon ej, där hon nu satt, blyg och rädd, genombäfvad af känslor, dem hon ej tycktes förstå, hur olik var hon ej den spotska flicka, som nyss sett på honom så utmanande genom fönstret.

Hvilken underlig varelse. Det kunde san- nerligen löna mödan att närmare studera detta naturbarn. Man finge icke gå för hastigt tillväga. Det vore bara det samma som att göra för snart slut på leken.

Och en rasande treflig lek lofvade det att bli.

* * *

Den leken höll också hvad den lofvade. Det var en ny variant af den, som innefattas i benämningen »katt och råtta».

Här gick kattens representant ytterst listigt och klokt tillväga, och den lilla råttan, som redan från början tjusats af hans första blick, tycktes bli honom ett allt säkrare byte.

Ännu så länge hade det hela inskränkt

sig till täta möten vid stranden bakom den för obehöriga blickar skyddande sandvallen.

Hvad Pepita tog sig till om dagarna, det hade hittills ingen tagit notis om; hon hade ju alltid brukat drifva omkring där nere vid stranden.

Och att den unge läkaren ibland tog sig en promenad, fann ingen underligt; han hade ju också flera patienter där utåt i de små fattiga fiskarstugor, som lågo strödda på ljungheden.

Endast patron Vass hade med en viss förundran märkt, att Pepita numera hastigt skyndade hans öppna boddörr förbi utan att ens kasta en blick genom den och synbart angelägen att icke bli uppehållen.

Han hade äfven sett den nye doktorn lika regelbundet en stund senare gå förbi. Allt betänksammare stod han understundom på trätrappan utåt gatan, strök sina glesa polisonger och tittade utåt vägen, där de båda unga försvunnit. Han talade dock aldrig med någon om denna observation.

Men hans biträden undrade öfver, hvarför deras patron började se så allvarsam ut, alldeles som om han gick och var orolig för något. De visste ju, att han gjort briljanta spannmålsaffärer, och minst af allt föll det dem in, att den mörkhyade Pepita kunde ha något att göra med den saken.

Snarare var det något på tok med patron Schulzes Rosina. Ty det visste ju redan hvar-enda människa i staden, att den flickan, som såg så urblekt kylig och stillsam ut, gick som i brinnande feber för den nye doktors skull.

Kunde nog hitta på hända, glunkades det litet öfver allt, i de små kontoren vid det »malaggade» och i de små förmaken vid elfvakaffet, att de bägge för detta kompanjonerna och patronerna ändå till sist missräknat sig och att en tredje man gjort dem ett streck i deras beräkning. Minsann kunde nog tanken på en sådan förlust som af Rosina Schulzes pengar komma en aldrig så tät spannmåls-grossör att se litet långnäst ut!

Också patron Vass själf hade hört talet om sin tillämnade fästmöes häftiga tycke för den vackre doktor Gjertz.

En af hans mindre lyckliga konkurrenter i spannmålsbranschen hade en dag kommit in till honom på kontoret, där han satt på den höga pulpetstolen och som vanligt i skjort-ärmarna.

Efter litet tal om de gällande priserna hade konkurrenten plötsligt fattat det glas malaggadt, som slagits i åt honom, och med en förstulen blick på patron Vass yttrat:

— Skål för det nya paret, patron!

— Kör för det, svarade patron Vass lugnt,

men hvem i hälsike är det nu egentligen bror Jepson menar?

— Det skulle allt som allt vara liksom nye doktorn och Rosina Schulze.

Patron Vass tittade upp, värkligen en smula lifligare än vanligt, svängde litet sina korta ben, som ej nådde till golvet, och tömde sitt glas.

— Nya doktorn och...? Åh fassingen, var det enda han sade.

Kunde väl någon varit så galen att falla på den idéen, att han satt där och tänkte på Pepita? Och på den nye doktors stora fattigpraktik ute i fiskläget på heden?

Nej, inte var det underligt alls, att patron Vass efter den betan såg ännu mera betänksam ut, när han stod på sin trätrappa, strykande sina polisonger och tittande efter doktorn, hvars eleganta gestalt i den ljusa sommarpaletån försvann mellan fiskarhusen nedåt stranden till.

* * *

Härligt är det att ligga i solskenet utsträckt på den hvita fasta sanden!

Härligt är det att lyssna till böljornas entoniga slag, när de rulla upp, och till det lätta sorlet, när de åter draga sig tillbaka öfver klappern.

Det är som en ljuflig melodi, en melodi full af lockelse, trånad, väntan. Härligt att ligga utsträckt, blicka upp mot den ljusa blå himlen och vänta, lyssna — vänta, lyssna — tills alla tankar, till och med hvarje andetag liksom sammansmälter med skvalpet, sorlet, vindens sakta sus, hedlärkans kvitter.

Härligt att till sist höra snabba lätta steg i ljungen, spritta upp, mötas af eldiga blickar, att ej längre vara Pepita, att vara Ellida eller allra hälst endast Ella, hans Ella!

Hur härlig är sommaren! Hur härligt det är att lefva!

* * *

— Ellida, sade doktorn en dag och makade sig litet närmare henne, där hon halflåg på sanden, stödd mot armbågen; hvad går åt patron Jonas, spionerar han på oss?

Pepita reste sig till hälften och såg häpen på honom.

— Farbror Vass? Spionera? Och hvarför i all sin dar skulle han göra det?

— Han är kanske svartsjuk på mig, smålog doktorn.

Pepita ryckte till.

— Svartsjuk på doktorn? sade hon skratande. Men han skall ju ha Rosina, han.

Doktorn hade plötsligt blifvit mycket röd.

Han sträckte sig efter ett musselskal, som låg och blänkte vått i sanden.

— Jaha, jaha, det är ju sant, det är han, som skall ha Rosina, ha ha!

Hans ton lät litet tvungen. Pepita greps af en oförklarlig ängslan.

— Hvad är det att skratta åt? frågade hon skarpt och såg på honom med trots och lidelse i sina ögon.

— Lilla vildkatt, skämtade doktorn, herre öfver sin förlägenhet; förtjusande lilla vildkatt, alltid färdig att klösa! Nej, gif hit handen, jag vill se, om jag inte kan tämja henne, se så —

Han drog henne till sig, höll hennes båda händer hårdt i sina och såg henne in i de guldskimrande ögonen, som nu började fyllas med tårar.

Han tryckte henne intill sig och kysste henne. Hennes hufvud sjönk emot hans skuldra, hon flämtade och slöt ögonen, han kysste hennes mun, hennes slutna ögonlock, hennes kinder. Nu, som upprepade gånger förut, var hon viljelös i hans makt.

— Min hedros, min hedlärka, sade han lågt och passionerad, inte gråta, inte spilla bort vår lyckostund med dumma nycker! Se upp igen och skratta, liten! Inte? — Är det vi, som är svartsjuka kanske? Och det på

en sådan fettisdagsbulle som Rosina? Men Ellida —

Hon hade häftigt ryckt sig lös och såg på honom med flammande blickar.

— Svartsjuk på henne — jag? Nej, se det kommer aldrig på frågan. Hvad bryr väl jag mig om patron Vass och alla hans spannmålspengar! Inte ett dugg, inte! För se, jag vill ha en fästman, som är vacker och fin, vackrare och finare än alla andra, och honom vill jag ha för mig själf, och är jag en vildkatt, så nog skall jag rifva ögonen ur den, som understår sig att se på honom bara —

Och med ett utbrott af vild ömhet slog hon skälfvande armarna om hans hals och prässade ansiktet tätt intill hans skuldra.

Hon såg ej den sky af otålighet, som drog öfver hans ansikte.

Men så blickade han ned på det unga, vackra människobarn, som han höll i sin famn, och som så fullständigt tycktes hän- gifva sig åt honom.

— Tjufunge, hviskade han i hennes öra; i kväll kommer jag hem till dig.

Hon lyfte upp hufvudet.

— Nej, se det går då rakt inte! Far vill aldrig veta af någon främmande.

— Ja, men jag är doktorn och som sådan

själfskrifven att gå och se om en gammal sjuk man —

— Gammal ja, men sjuk? Nej, den sjukan kan ingen doktor bota. Och han kör bort mig, om han anar att -- att vi —

— Ja, men vi kunna inte i evighet bara sitta och kuttra här, där någon hvar minut som hälst kan se oss, afbröt doktorn litet otåligt.

Pepita såg förvånad och harmsen ut.

— Se oss? Ja gärna för mig, sade hon häftigt, ingenting hållre än det! Eller vore det då så farligt? Kanske det vore en skam att synas ihop med mig?

Hon slog på nacken, så att den mörka, af vind och kyssar orediga hårknuten lossnade, såg utmanande på honom och skrattade till i detsamma:

— Kanske herr doktorn hälst ser, att jag går min väg?

— Lilla trollunge där! ropade han, mån om att blidka henne och litet förlägen för den omedvetna oskuld, som han redan trott sig vara färdig med; vill vi nu bitas igen? Akta sig, liten, för då bjuder jag inte upp henne på balen!

— Balen? Hvad för en bal? När då? Hvar?

Pepita var andlös.

Han teg en sekund, halft ångrande hvad han sagt.

— För tusan, tänkte han, hon kan väl vara med, hon som andra — det kan då i alla händelser ingen klandra mig för.

— Jo, sade han, skarpskyttebalen i paviljongen i skarpskytteparken. Inte kan den vackra Ellida fattas där! Får jag äran dansa första valsen med festens drottning? Och — och som far är så omöjlig så — kunde inte Ella släppa in mig, utan att han märkte det? Hva'?

Pepita skakade på hufvudet.

— Det skulle vara genom trasiga trädgårdsplanket, det då, sade hon fundersamt; men far sitter så länge uppe, och han hör hvarenda knyst. Nej, det går inte, förklarade hon bestämdt. Men se den balen, den ville jag då fasligt gärna vara med om.

— Lilla våp, tänkte den unge läkaren förargad. Men han böjde sig endast närmare in till henne, vred med ena handen upp mustaschen, fattade henne under hakan med den andra, lyfte upp hennes ansikte och såg henne in i ögonen på samma sätt som första gången de möttes.

Nu som då stod hennes hjärta plötsligt stilla, och en känsla af dof matthet kom öfver henne.

Han smålog.

— Jag kommer, se'n far gått och lagt sig, hur sent som helst. Och — på balen dansar jag med min drottning!

Åter höljde han hennes friska halföppna läppar med heta kyssar.

Så sprang han upp, borstade sanden af sig, var med ett språng uppe på hedvallen och gick på sitt vanliga nonchalanta sätt tillbaka inåt staden.

Men Pepita satt länge kvar på den hvita sanden. Hennes kinder glödde, hennes läppar logo. Hon såg med glänsande ögon utåt den vidsträckta vattenytan, öfver hvilken solen allt mera sänkte sig.

— Balens drottning, se, det skall bli Pepita. Och den finaste kavaljeren — det är Pepitas. Pepita och den nye doktorn — så man skall se på det paret! Ja, titta, titta på de nyförlofvade! Det tål godt vid. Och Rosina får svänga om med sin spannmålssäck till fästman! Nu är det Pepita, som skall visa hvem som kan dansa!

* * *

Tanken på balen upptog Pepita helt och hållet.

Hela kvällen grubblade hon på, hvarifrån hon skulle få något att sätta på sig. Ty att

det var omöjligt att gå på skarpskyttebal i urblekt bomullsklädning, det förstod hon.

Ingen hade hon dock att rådfråga eller be om hjälp. Och för första gången i sitt lif kände hon sin öfvergifna ställning riktigt djupt. Hittills hade hon tagit ensamheten med oreflekteradt lugn, hon hade till och med funnit sig synnerligt väl af att så helt och hållet få råda sig själf.

Men nu kände hon sig mycket bekymrad och nedslagen.

Hade hon bara haft något hvitt att sätta på sig. Eller något rödt!

Som en blixtn slog det henne, att där uppe på vinden funnos hennes fars sjömanskistor, och i dem hade hon sett stora rullar af brokig väf, flaggväf, det visste hon.

Men ändå! Hvem kunde veta det? Kanske kunde hon ändå få sig en kjol af den röda väfven. Och litet hvitt tyg till ett lif skulle hon kanske kunna finna också. Och så sin mors brokiga sidenskärp — ja, det kunde bestämdt gå an.

Hon var så lifligt upptagen af sina toalett-funderingar, att hon alldeles glömde bort både sin beundrare och hans nattliga besök. Hvad han sagt härom hade nästan gått förbi hennes öra.

Hennes lilla kammare låg utåt den mörka trädgården.

Fönstret stod öppet, och genom nattens tystnad hörde hon tornuret i staden slå tolf.

Hon spratt förskräckt till. I ett nu var hon uppe i fönsterkarmen och med ett lätt hopp nere i trädgården.

Kanske var han där redan? Kanske hade han väntat på henne?

Jasmindoften från de öfvervuxna och förfallna bärsåerna var bedöfvande stark, allting var vått af det lätta töcken, som från hafvet insvepte allt i en hemlighetsfull slöja. Under de lummiga lönnarna var det alldeles mörkt. Var han där?

Hon hvisslade.

Intet svar.

Hon ropade sakta hans namn. Men allt förblef tyst. Ute från hafvet hörde hon mistlurarnas varnande ljud. Då och då rasslade det i lönnkronorna af en lätt vind.

Hon frös till. Säkert hade han varit där och gått igen, när han ej funnit henne. Men han kunde ju ha hvisslat! Åh nej, det ville han naturligtvis inte, hennes far kunde ju ha hört det.

Bara han nu inte vore ond, för att hon ej passat på?

Hon kände sig ett ögonblick mycket ängslig

till mods. Men — ah strunt, det blef nog bra igen i morgon, när de möttes på stranden. Ja, det skulle det bli.

Bara det snart vore morgon, så att hon riktigt grundligt kunde få undersöka sjömans-kistorna.

Sakta gnolande en liten visstump, smög Pepita med tillhjälp af kaprifoliespaliern på väggen åter in, samma väg hon kommit.

Lätt om hjärtat och på förhand njutande den kommande baltriumfens glädje, kröp hon ned i sin tarfliga bädd.

Hennes barnsliga fåfänga hade räddat henne från att ryckas med af passionens svallvågor. Som ett fåfängt barn gladdes hon åt »sin fine fästman», såsom hon i tankarna benämde doktor Gjertz.

I hans närvaro kände hon sig kufvad och berusad, ja äfven skild från honom drogs hon nu som första dagen till honom af en makt, som hon ej förstod.

Men ett barn var hon dock i alla fall. Aningslöst hvilade hennes ljufva anlete mot kudden. Ett litet belåtet leende gled ännu i sömnen öfver den vackra munnen. Och lidelsefritt höjde och sänkte sig hennes lugna andetag.

* * *

Doktor Gjertz hade i själfva verket aldrig infunnit sig till det af honom själf föreslagna mötet.

Detta dock alldeles emot sin vilja och endast med hänsyn till den försiktighet han för ögonblicket blef tvungen att iakttaga.

Han var mycket misslynt och beslöt att med snaraste hyra bostad ute i staden. Att bo så här i familj hade sina obehag, särskildt när man var på vippen att eklatera sin förlofning med dottern i huset.

Aldrig hade han kunnat tänka sig något sådant, då han för ett par månader sedan kom till staden och blef introducerad hos patron Schulze. Han hade snarast med en viss ringaktning sett ned på den blonda Rosina, hvars hår och hy hade alldeles samma nyans och som han roat sig med att kalla en sparrisknopp.

Men af artighet mot sitt värdfolk hade han ju varit tvungen att visa uppmärksamhet mot flickan. Och så — utan att han rätt visste hur, hade hon ett tu tre blifvit alldeles betagen i honom.

Det var så uppenbart, att ingen kunde ta miste därpå. Till en början fann han henne löjlig och osmaklig; men efter hand hade han börjat fundera på saken. Skulder hade han i riklig mängd, med praktiken såg det litet

klent ut; tillfälle att fånga en sådan guldfisk erbjöd sig sannerligen inte hvar dag!

Till slut hade Rosina börjat skimra för honom i gyllene glans.

Och hur nu allt gått till, så stod saken emellertid så, att både mamma och pappa Schulze och framför allt flickan själf ansågo den klar. Och det var just ej så underligt. Doktorn hade vid flera tillfällen visat sig som en eldigt uppvaktande tillbedjare. Och Rosina hade i öfvermått af sällhet och förtjusning skänkt honom en urkedja af sitt hår, den han lofvat gömma vid sitt hjärta till minne af den lyckligaste stunden i sitt lif.

Hm —

Och så hade patron Schulze stått i dörren, bred och dryg, med händerna i byxfickorna och sagt:

— Bravo, det där tycker jag om. Resolut skall man vara. Kyss flickan på mun och gör inga krumbukter. Se så där ja — Gud välsigne er, mina barn.

Och han hade gifvit doktorn en väldig klapp på axeln, dragit honom med sig in i sitt kontor, slagit upp en guldhalsad butelj och sagt, när den pärlande drycken skummade i glaset:

— Nå ja, egentligen skulle ju Vassen haft Rosina. Han är en tät karl och — kaka söker

maka. Rosina har schaber, skall jag säga. Men inte håller har jag emot att få vetenskaplig bildning in i familjen — skål på dig, gosse, det dricker vi på!

Så hade det kommit sig, att doktor Gjertz, utan att ha friat, blifvit förlofvad med den rika Rosina.

På hans förhållande till Pepita hade detta ej haft det minsta inflytande. Hvarför skulle det det ha? Hvad angick väl det Pepita?

Att gifta sig med henne var en tanke så absurd, att den ej ens kunde falla honom in. Pepita!

Åh, hon var inte en flicka, som man gifter sig med. Med henne roar man sig — en sommar — så där, under ledigheten, när man har för tråkigt på annat håll.

Han skulle bara akta sig för att tills vidare låta henne veta något. Hon kunde nog ha ett ettrigt humör och var min själ inte vildkatt för ingenting. Inte håller var hon så lätt att få bukt med, som han från början inbillat sig.

Han förstod sig i själfvä värket inte riktigt på henne.

Var hon tillgjordt sipp, eller var hon naturlig?

Ibland, då han höll henne i sina armar, var hon så skälfvande het i hans famn, att

han trodde sig vara vid målet. Men ett ögonblick därefter öfverraskades han af hennes oskyldiga omedvetenhet.

Men det var just det, som var piff och krydda i anrättningen.

Och färg och lif och glans, det saknades då inte hos den flickan.

Nej, Pepita ämnade han alls inte afstå ifrån.

Det var dock i alla fall ej utan att han börjat tröttna så smått på situationen. Det var nog godt och väl och pikant också att, dold för alla nyfikna blickar, sitta där på sandremsan och känna henne nära sig, denna oberäkneliga zigenarnatur, hvars lynne skiftade som glansen i hennes underbara ögon.

Men det blef dock i längden ett väl matt nöje. Han hade därför föresatt sig att våga en kupp. Och han var mycket belåten med förslaget om det nedfallna trädgårdsplanket.

Sedan han lämnat Pepita vid stranden, hade han gått förnöjd tillbaka hem, med välbehag rökande sin fina cigarrett.

När han kom till det Schulzeska huset, beredde han sig att sända sin fästmö, som sannolikt från matsalsfönstret höll utkik efter honom, en öm blick. Men hon fanns där märkvärdigt nog inte, hon som annars på långt håll brukade lyssna till och känna hans steg.

I stället stod patron Schulze i boddörren

och vinkade honom att stiga in på kontoret. Han var röd i ansiktet och såg ännu drygare ut än vanligt.

Sedan han väl stängt kontorsdörren sade, han hetsigt:

— Är det herrns förb. mening att drifva med dotter min, så vill jag ta mig f-n ge herrn rent besked —

Doktor Gjertz studsade. Utan att förändra en min strök han med lillfingret askan af sin cigarrett, knäppte bort ett par korn, som fallit på hans rockkrage, satte sig ned i kontorssoffan och lade benen i kors.

— Nå, låt höra då, sade han kallt, i det han lugnt betraktade den förgrymmade patronen.

Denne blef litet flat öfver den förmodade syndarens säkerhet, harskade sig ett tag och sade i fogligare ton:

— Folk är ju så fördömdt skvalleraktiga af sig, och nu har ett gammalt lösmynt skrälle varit inne hos hustru min och sagt, att du kurtiserar den här tattarflickan, eller hvad hon nu är —

— Tattarflickan?

— Ja, den här Pepita, som inte annat gör än drifver omkring på gator och vägar. Du har möten med henne, säger de, och Rosina sitter där och storgråter —

— Åh, är det inte annat!

Doktorn skrattade.

— Jaså, unge herrn bekänner kort? Men se, jag skall säga honom, att dotter min är för god att bli så chikanerad. Den som gifter sig med Rosina får pengar i tunnvis, och då kan hon åtminstone begära att inte bli en visa för hela sta'n —

Doktorn reste sig upp, klappade patronen lugnande på armen och sade småleende:

— Ja, det är sant. Rosina är en flicka som man gifter sig med. Pepita däremot —

Han gjorde en betecknande rörelse och skrattade åter.

— Nej, nej, svärfar! Inte så hetsigt — skulle då en människa aldrig få roa sig litet, fast han fått sig en liten söt och snäll fästmö? Nog har väl svärfar själf sin lilla muntation för ombytes skull, säg?

Patronen var blidkad.

— Jo, du skojar du, du säger något! Men det där med Pepita, det får vara slut nu, eftersom fruntimren fått nys om det — tusan till vacker flicka är hon i alla fall, och du tycks ha tur hos fruntimren, du. Nå, gå nu in och trösta Rosina. Men bekänn för tusan inte, och var försiktig! Jag känner till det där — de ha nog ögonen på dig efter detta.

Och doktorn hade uppsökt sin förgråtna sparrisknopp, visat dygdig harm vid blotta antydning om en närmare bekantskap med Pepita och inom kort lyckats att så grundligt fördrifva ovädersmolnen, att före kvällen beslut fattats om förlofningens snara offentliggörande.

Men om aftonen satt han vid dåligt lynne i sitt rum, som han försiktigtvis ej vågade lämna, och grubblade öfver, om hans härliga frihet ändock icke varit väl dyrköpt.

Och natten skred framåt. Han hörde tornklockan slå timme efter timme.

På gatan var allt tyst. Han hörde mistlurarna från hafvet. Och han inbillade sig se Pepitas klara ögon skimra emot sig i skymningen under den gamla trädgårdens höga lönnar; han tyckte sig känna henne i sina armar. Han suckade otåligt.

— Tjufunge, bedårande lilla tjufunge!

* * *

Dagen för skarpskyttebalen var inne.

Pepita hade haft så mycket att bestyra med sin toalett, att hon ej gifvit sig tid att grubbla stort öfver doktors uteblifvande också från eftermiddagsmötena vid stranden.

Litet ängslig var hon nog, att han skulle

blifvit förtörnad öfver att förgäfves ha väntat på henne i den fuktiga trädgården om natten. Men hon tröstade sig med att så fort han finge se henne på balen, så skulle allt bli bra igen. Ja, ännu bättre än förut, mycket mycket roligare.

Ty nu skulle hon ju för alla människor få visa, att det var hon, Pepita, som de skrattat och pekat finger åt, att det var just hon, som vunnit till fästman stadens finaste kavaljer, mycket vackrare än hvar enda en af alla bodherrarna eller kammarskrifvarna vid tullen.

Det var med henne han skulle dansa — ja, nu skulle hon dansa för dem, tills alla de högmodiga flickorna blefvo gula af afund. Och högt, så alla hörde det, skulle han kalla henne: »fröken Ellida». Det var de vackraste ord hon kunde höra. Hon tyckte sig under dem förvandlas till en helt annan person.

Eller kanske sade han bara: Ella — Ella, lilla vildunge, lilla hedlärka!

Det var visst ändå vackrare, fastän det inte var så fint.

Bara hon nu också kunde taga sig riktigt bra ut och inte vara sämre klädd än de andra!

Den röda flaggdukskjolen var ju riktigt vacker, och det hvita lifvet också. Visst var

hon litet brun i skinnet på de blottade armarna och halsen. Men det kunde ju inte hjälpas; hon vore nu en gång sådan, och han hade ju för öfrigt sagt, att han inte tyckte om flickor, som voro mjölkhvita i ansiktet. Och det bredrandiga brokiga skärpet, och de röda vallmoblommorna i det burriga håret — jo, det var bra.

Någon helbild af sig kunde Pepita till sin ledsnad ej få, ty det fanns endast en helt liten spegel i huset. Men hon såg sig i den bitvis: jo, bra var det.

Det var redan skymning, när hon ensam begaf sig åstad.

Skyttepaviljongen låg utanför staden i en liten plantering. Hon gick en bakväg dit för att slippa möta någon. Ty nu kände hon sig allt litet rädd.

Hon kunde på långt håll se, att det var ljus i paviljongen och att många rörde sig därinne. Hon stannade bakom en buskgrupp i planteringen. Där kom hela rader af mammor och döttrar; och där kom alla bodherrarna; till och med patron Vass, så kom han där —

Hennes doktor syntes inte till, men han var väl därinne för att taga emot henne; egentligen kunde han gärna ha hämtat henne och följt henne. Hon var allt duktigt ängslig, det märkte hon.

Strömmen af kommande aftog. Till slut vågade Pepita sig också fram.

Ingen lade märke till henne, där hon smög sig in i förstugan.

Snart stod hon i dörren till balsalen; någonting så präktigt hade hon aldrig sett. Ljusen i de med löf klädda trälampetterna fläktade, så att stearinen droppade. Alla fönster voro öppna. Hvitklädda flickor sutto på väggbänkarna — hon kände dem nog; jo men, de hade varit elaka mot henne allesammans.

Men nu skulle de få se, hvem som skulle bli balens drottning!

Hennes ögon skimrade af triumf, där hon stod obeaktad i dörren. Just där var det också litet skumt, af musikläktaren, som sköt fram.

I ett hörn öfverst i salen var en liflig grupp samlad, som ådrog sig hennes uppmärksamhet.

Det var alla Schulzes och patron Vass och — jo, det var ju han. Han stod bredvid Rosina och höll en stor blomsterbukett i handen; den var naturligtvis till henne, Pepita.

Han pratade med Rosina och böjde sig ned emot henne.

— Ah, titta lagom, du, på en annans fästman, tänkte Pepita och lämnade dunklet vid dörren.

Med sin lätta graciösa gång sväfvade hon fram öfver golfvet, rakt fram mot gruppen i vrån.

Alla blickar fästes vid henne. Samtalen förstummades, och de herrar, som voro på väg att bjuda upp, tvärstannade.

Hon märkte det icke.

Det gick som ett sus i salen: Pepita, Pepita. Hon hörde det icke.

Hon gick rakt mot sitt mål; hennes ansikte strålade af förhoppning och glädje.

Doktorn stod språkande framför Rosina och vände ryggen utåt salen.

Hur glad han skulle bli, när han såg sig om! Pepita log och sväfvade vidare.

Hon ryckte till vid det musiken spelade upp; ett par hvirflade ut; hon skyndade undan för att ej bli knuffad.

Nu stod hon framför dem.

Han hade redan bugat sig för Rosina, som rest sig upp. Pepita sträckte ut sin hand och fattade honom i armen.

— Vänta — här är jag ju, sade hon högt.

Han spratt till och vände sig häftigt om. En blick af vrede och häpnad mötte henne. Så blef hans ansikte med ens isande kallt.

— Ursäkta, sade han och lösgjorde sin arm, fröken tar visst miste på kavaljer.

Och han vände sig åter till Rosina för att föra bort henne.

Pepita stod ett ögonblick som förstenad. Därefter tog hon ett språng efter paret.

— Stanna, ropade hon högt efter honom, det är ju jag, som skall dansa, det är ju jag, som är uppbjuden —

Nu vände Rosina för första gången ansiktet emot henne, såg på henne med ett obekrifligt förakt i sina ögon och sade:

— Tack så mycket, jag dansar hälst själf med min fästman — Pepita kan dansa på gatan.

Ett utrop af förtviflan undföll denna.

— Det är inte sant, skrek hon, du ljuger, du mjöldryga, han är inte din fästman, han är min! Svara, säg, att det är så!

Hon grep åter den unge doktorn i armen.

— Nej nu går det för långt, sade denne vredgad, det är otillständigt att på detta sätt uppträda i städadt sällskap. Tag min arm, Rosina; du får ej byta ord med denna vilda varelse; hon måste ha blifvit vriden. Gråt inte, min lilla Rosina!

En stor mängd människor hade samlat sig omkring gruppen; dansen afstannade, och musiken tystnade plötsligt.

Pepita stod framför dem, den gamla Pe-

pita från gatan, den hetsade, ursinniga Pepita från forna dar. Hennes ögon gnistrade, hon knöt händerna, skakade dem vildt och stampade i golvet.

Nu kände hon sig hårdt gripen i armen.

— Lämna salen, oförskämda slyna, hörde hon patron Schulzes röst i sitt öra, det kan vara nog med upptåg nu —

I samma ögonblick stod också patron Vass bredvid henne.

— Låt flickan vara, sade han kort. Kom Ellida, var lugn, följ med mig, tillade han vänligt.

Han tog henne i handen för att föra henne ut. Hon gjorde icke längre motstånd. Hon var likblek och darrade i hela kroppen.

Nu hördes plötsligt en röst ur mängden:

— Pepita kommer dansande,
svansande,
flansande —

Flera röster instämde, ännu flera, alla kände orden, kände melodien.

Det var ett ypperligt skämt. Man skratade, man sjöng, man stampade takten med klackarna.

Med ett högt skri af förtviflan slet Pepita sig lös från den skyddande hand, som höll hennes. Vildt knuffade hon undan dem, som stodo henne i vägen; ut störtade hon, ut i

skymningen, ut i ensamheten, bort, bort — medan efter henne ljödo höga skratt och den gäckande refrängen:

Pepita kommer svansande,
stassig och grann!

* * *

Pepita hade blifvit alldeles folkskygg. Sedan den första vreden lagt sig och den aggande känslan af oförtjänt förödmjukelse något mildrats, kom det öfver henne en rädsla för människor, blandad med en intensiv längtan efter att få hämnas, att betala lika med lika.

Allt hvad hon fått utstå som barn, allt gäckeri, speord, fattigdom, ensamhet, utan en mors skydd och nästan utan far också, allt lefde upp.

I bekymmerfri tanklöshet hade hon hittills tagit dagen, som den kommit, och funnit glädjen mest i de ensamma drömmarna vid stranden.

Hvad man sade eller gjorde i staden hade hon icke frågat det minsta efter. Sin öfvergifna ställning hade hon icke reflekterat öfver och icke känt som någon vidare olycka. Hon var van därvid. Det kunde icke annat vara.

Nu var allt annorlunda. Hon kände sin ensamhet. Hon vändades vid att med ens

se sig så hjälplös, så utan möjlighet att vinna, hvad hon nu högst åtrådde: hämd. Hämdkänslan var så stark, att den till och med undansköt hennes lidelse.

Hon tänkte på doktorn mera med skam och harm än med saknad. Att ha blifvit så försmådd! Att ha blifvit så narrad!

Säkert, säkert hade han hela tiden narrat henne, gäckats med henne, han liksom alla de andra.

Nu satt han och hade roligt åt henne där borta hos rika Schulzes. Och han hade dock kallat henne sin — ja, sin vildkatt, sin tjufunge; men sin fästmö? Nej, aldrig. Nej, det hade han inte. Hon hade bara tagit det för gifvet, trott, att alla hans kyssar varit fästegåfvor mellan honom och henne. Vore hon bara inte så ensam, så fattig! O, att ej äga någon vän! O, att ej äga något skydd!

Vore hon bara rik! Ägde hon bara pänningar, åh, då skulle de snart få böja sig för henne, just för henne, Pepita.

O Gud, att få mycket pänningar!

Eller också att få komma bort, alldeles bort härifrån, att få alldeles försvinna! Ingen mer än hon själf skulle märka det, ty ingen skulle sakna henne. Men så skulle de åtminstone icke längre skratta åt henne, drifva gäck med henne. Åh, att försvinna!

Ännu någon gång smög hon sig rädd och skygg ned till stranden.

De ljusa sommarkvällarna voro svunna, skymningen kom tidigt. Och bra var det. Så såg ingen henne. Och ingen kom någonsin mera för att söka upp henne eller möta henne. Nedhukad och hopkrupen satt hon på sanden med händerna för ansiktet. Men hon grät icke.

Sommaren var förbi, allt var förbi, allt som var ljust och varmt. Hafvet skimrade icke mer; det var grått, tungt.

Men dess dofva slag mot stranden föreföllo henne som röster från en fjärran värld, dit hon längtade. Fanns det då på hela jorden en plats, dit hon kunde gå och gömma sig?

Rösterna från hafvet lockade henne.

Hon reste sig på knä och sträckte sig framåt. Så mjuka de kommo, böljorna, så sakta de rullade fram.

Och där ute, ett litet stycke i vattnet, där var banken med den fina mjuka sanden. Hon hade i stilla solskensväder rott dit ibland och stirrat genom det klara vattnet ned på botten; och hon hade satt båten på grund och hoppat i för att bada; hon hade legat på sanden i solskenet och sett upp mot himlen, vattnet hade glittrat och glimmat, och långt,

långt borta hade skeppen glidit fram och åter försvunnit.

Ja, låge hon där, så skulle ingen så snart finna henne.

Men nej, nej — solen var borta, och i vattnet fanns hvarken glans eller skimmer. Det var så grått, det stötte henne tillbaka, det skrämde henne. Rösterna i dess evigt rullande brus kallade ej på henne:

Bort, bort, Pepita, tattarunge! Pepita, hedlärka, vildkatt —

Den ensamma flickan kastade sig åter ned på sanden, skälfvande och snyftande.

O, o att få hämnas!

* * *

Hösten kom tidigt och Pepita höll sig nu för det mesta hemma i det mörka huset.

Hennes far hade en afton plötsligt med förvridet ansikte tappat sitt grogglas och medvetslös sjunkit ned från stolen. Hon hade släpat honom till sängen.

Hela natten hade hon suttit och lyssnat till hans rosslande andetag. Hvad skulle hon väl göra?

Skulle hon gå och knacka på hos honom kanske, hos doktorn, midt i natten? Hon hånlog vid minnet om hans förslag att själfmant komma på ett föregifvet sjukbesök.

Nej, förr fick det gå, som det ville; hon kunde intet göra.

När dagen grydde, hade rosslingarna tystnat. Pepita satt allt jämt kvar bredvid den döde, satt orörlig i det kalla, dystra rummet.

Mot aftonen smög hon sig ut. Hon gick till patron Vass. Det var den ende, som hon hade förtroende för. Han hade aldrig svikit henne, nej, icke ens den där förfärliga balkvällen, då jord och himmel sammanstörtat öfver henne. Till och med då hade han tagit hennes parti.

Men sedan dess hade hon aldrig gått till hans bod, när han var inne. Under höstaftnarna hade hon, dold af dimma och mörker, passat på, då han gått sin väg och biträdet varit ensamt. Då hade hon gått in att hämta de få förnödenheterna för det tarfliga hushållet.

Pänningar att betala med hade hon aldrig. Hon tog på bok. Utanpå denna stod präntadt med patronens runda bokstäfver: Kontrabok mellan kapten Prell och — ja, det såg mycket präktigt ut.

Men att boken skulle behöfva inlösas i kontant mynt, det tänkte hon aldrig på. Hitills hade hon aldrig blifvit nekad att få hvad hon behöfde.

Men för patronen skämdes hon. Allt se'n den där dagen hade hon varit skygg för ho-

nom också, trots det att hon alltid undantog honom, då hon gjorde upp sina hämdplaner.

Denna afton sökte hon emellertid upp honom. Hon gick genom boden rakt in på kontoret.

Han satt som vanligt på sin höga stol vid sin pulpet; en lampa utan kupa hängde midt öfver.

— Nej se, lilla Ellida, sade han förvånad, då hon kom in; se det var snällt! Har inte glömt bort farbror Vass alldeles — det var rätt det. Men hur är det fatt, lilla Ella, hur är det fatt?

Hon hade hunnit fram inom ljusskenet. Han sprang ned från sin stol, förskräckt öfver hennes affallna, tärda utseende.

— Far är död, sade hon kort och lågt. Inte ett drag rörde sig i hennes bleka ansikte.

— Åh jäkeln, är far död? Stackars lilla flicka, sade patronen medlidsamt.

Hans samvete slog honom nu. Hur hade han kunnat underlåta att åtminstone på omvägar lyss till, hur det kunde stå till i kapten Prells mörka hus? Hur hade han kunnat veta detta stackars barn ensamt med en försupen gubbe hela långa hösten och inte frågat efter henne?

— Kom och sitt ned, Ella! sade han med litet tjock röst och strök sig öfver pannan

med sin röda, fuktiga hand; sitt i soffan här. Nu ska vi ha oss ett godt och sött glas vin; god vara; har själf gjort blandningen. Se här, min lilla flicka, det kryar upp! Tala nu om allt sammans för farbror Jonas, så han kan styra till med hvad som behöfs.

Pepita hade ej mycket att tala om. Men hon kände sig plötsligt helt väl till mods, riktigt hemmastadd i det välkända gamla kontoret. Hon tyckte nästan, att hon var mera hemma här än där borta — —

* * *

Nästa dag kom doktorn på patron Vass' tillsägelse. Det var med en blandning af motvilja, förlägenhet och nyfikenhet, som han steg upp för den höga stentrappan och öppnade den tunga ekdörren.

Hans bröllop skulle firas nu snart, före julen. Sedan skulle han göra en studieresa i utlandet, som på samma gång skulle bli bröllopsresa. Pappa Schulze betalade nöjet, och doktor Gjertz gladde sig mycket åt att för så godt pris få utvidga kunskaper och vyer samt hade för närvarande ingen lust att ånyo se sig skandaliserad genom den tokiga Pepita.

Han kom emellertid nu å ämbetets vägnar, endast och allenast för besiktningens skull.

Han trädde raskt in, gick igenom ett par

tomma, nästan omöblerade rum och stannade ett ögonblick framför en stängd dörr.

Det var alldeles tyst därinne.

Efter en lätt knackning öppnade han och steg in. Den döde låg ännu på sängen, där Pepita lagt honom.

Men han såg ej ens dit. Hans blick fästes tvekande på den hopkrupna gestalten vid fönstret.

Pepita rörde sig icke. Hon lyfte endast upp hufvudet och såg på honom. Hennes hår hängde oredigt ned åt ryggen; hennes ansikte var blekt och magert, men i hennes ögon glimmade det som förr, dock ej af löftesrik kärlek, utan mörkt, fientligt. Hon såg guldringen blänka på hans hand; hon såg urkedjan af Rosinas glanslösa ljusa hår.

— Hvad vill doktorn här? frågade hon med den skarpa röst han så väl kände från uppträderna vid stranden.

Trots den oangenäma och dystra situationen tyckte han dock det drog som en sommarljusning genom rummet.

— Jag kommer — jag skulle —

Han gjorde en rörelse med handen mot sängen.

— Det är för sent nu, det tjänar ingenting till. Far är död. Hvarken han eller någon annan här i huset behöfver doktorn.

Den bittra tonen, den ensamma, bleka flickan i den hemska omgifningen jämte en viss känslöstämning, väckt af sommarminnena, förmådde doktorn att taga ett steg närmare henne.

— Ella, stackars min vackra lilla Ella, började han med något af sin vanliga smek samma ton.

Men nu flög hon häftigt upp. Hennes fina läppar darrade. Hon stod ett ögonblick framför doktorn och sänkte sin fosforskimrande blick i hans.

— Herr doktorn misstar sig. Jag heter fröken Prell, sade hon med samma kallt skarpa röst; och doktors fästmö sitter hemma och väntar på artigheterna.

Därmed lämnade hon trotsigt rummet och stängde sig inne i en annan del af huset.

* * *

Patron Vass hade ärligt hållit sitt ord. Han hade ombesörjt begrafning och allting. Han hade till och med sändt sin egen gamla tjänarinna att bo hos Pepita, så att hon, som han tänkte, icke skulle förgås af skräck i det stora huset. Han hade tagit sig själfskrifven förmyndarrätt öfver den ensamma flickan, som i hela världen icke tycktes äga hvarken frände eller vän.

Till våren skulle han låta sälja gården, och

med de pänningar han fick för den kunde väl alltid något göras för den stackars flickan.

I staden fann man detta förmynderskap helt naturligt.

Patron Vass hade ju alltid varit hjälpsam och hygglig mot det finska eller polska följet, eller hvad det nu var för något — för de goda stadsborna flöto Europas nationaliteter ihop till en enda massa. Och om han tog affärerna om hand, sådana de nu voro, så var det ju också han, som var den främste fordringsägaren. Han hade ju så godt som underhållit både far och dotter.

Men man började ändå smått tycka synd om Pepita. Minnet om hennes olyckliga uppträdande på balen hade bleknat bort. Och för öfrigt — hvad kunde man väl begära af en sådan? Hvem skulle väl ha lärt henne fasoner och folkvett?

Doktorn hade naturligtvis pratat och skämtat med henne: unga karlen, hvem kunde förtänka honom det! Och så hade flickan strax gjort sig inbillningar. Jo jo men!

Det skulle väl för öfrigt ännu kunna bli folk af henne, tyckte fruarna, när de vid eftermiddagskaffet öfverlade i ämnet.

Kanske man kunde lära henne sy kläder, föreslog konsulinnan. Eller gå i husen och hjälpa till, menade prostinnan, passa upp vid

bjudningar och sådant. Kort sagdt, man fick taga barmhärtigt hand om henne och se till, att hon kom att göra nytta i världen, göra skäl för sig. Kanske kunde hon till och med duga till bodmamsell; men angående detta rådmanskans blyga förslag hade man sina stora tvifvel.

En bodmamsell vore allt utsatt för många farliga frestelser. Och en flicka med Pepitas anlag — herre jessikan, det kunde aldrig gå!

Men Pepita ville hvarken sy eller gå och hjälpa till i husen. Hela vintern fortfor hon att som förr lefva för sig själf.

En och annan vänlig själ sökte dock ibland upp henne, tog henne med sig hem och försökte sysselsätta henne. Och det visade sig, att Pepita alls inte var så dum i husliga småsysslor, och fastän hon var skygg och sluten, så märktes det godt, att man med vänlighet nog så småningom kunde få henne att taga reson.

Att doktor Gjertz haft bröllop med Rosina och för lång tid rest utrikes hörde hon med likgiltighet.

Men med våren greps hon af en obetvinglig oro och en djup nedslagenhet; hennes käcka trotsiga humör tycktes ha försvunnit. Med långsamma steg gick hon omkring och aldrig mera sjöng hon för sig själf.

Med värmen och våren hade hela hennes instängda längtan vaknat upp. Svedan af förnärmelsen och förödmjukelsen var nu ej det värsta att bära; nej, tomheten, saknaden.

När solen sken så varmt på den hvita hafssanden och gula fjärilar fladdrade öfver ängar och kärr och hafvet med sakta slag sköljde upp mot stranden, då låg hon ofta framstupa nedanför vallen och snyftade.

Ty nu längtade hon efter honom. Nu förnam hon åter den lockande, dragande makt han hade öfver henne. Och åter dukade hon under för den.

O, att han ville komma tillbaka: gift eller ogift, bunden eller fri, svekfull eller trofast, o, om hon bara ännu en gång finge se honom, finge höra honom tala! Om hon bara en enda gång åter finge höra honom säga: lilla Ella, min lilla Ella!

Hon tog sig för att nästan hvarje dag promenera strandgatan fram, ända från patron Vass' magasin och förbi patron Schulzes gård.

Där stannade hon alltid och tittade in öfver tångvallen, som tjänstgjorde som mur för den djupa, smala gården. Hon inbillade sig, att hon skulle kunna få se en skymt af honom, ifall han vore hemkommen. Ty hon var för skygg att rent ut fråga någon därom.

Strandgatan var egentligen alls ingen gata.

Det var endast vägen längs stranden, och idel bakgårdar vette dit utåt, smala djupa gårdar med spannmålsmagasin.

Det var ganska liflig färdsel där; spannmålslass och fraktvagnar höllo i rader utanför magasinshissarna. Men promenerande mötte man där sällan eller aldrig.

Endast Pepita gick där rolöst fram och tillbaka, alltid ensam och mera modstulen, ju längre det led åt sommaren.

En dag spratt hon till vid det en röst oväntadt tilltalade henne.

— Goddag, lilla Ella — ute och går, tror jag? Vackert sommarväder minsann —

Hon blef röd och såg ertappad ut.

Klädd i sin hvita, litet solkiga lärftsrock stod patron Vass i luckan, som mellan tångvallen och magasinet förde in till hans gård.

Där inne var för ögonblicket tyst och stilla. Det var midt i middagstimmen och äfven utanför magasinet var tomt och öde.

Rodnaden på Pepitas kinder försvann snart åter. Hon stod stum och försagd framför sin gamle hjälpare och ende beskyddare. Hon kände sig nästan retad af att han tilltalat henne. Det var alls inte honom hon velat möta. Det var inte hans röst hon velat höra.

— Hur står det till, lilla Ella? fortfor patron Jonas vänligt, nästan med ett ömt

tonfall. Vi är allt jämt bleka, kvittrar inte mer som förr, eller hur? Har inte håller på länge låtit se oss inne hos farbror? Har vuxit ifrån karamellerna nu må tro, hä, hä —

Han skrattade godmodigt. Men då han såg, att hennes ögon plötsligt fylldes med tårar, gick han ut på vägen till henne, tog hennes hand och tvang henne att vända sig så, att han kunde se henne in i ansiktet.

— Inte är väl Ellida rädd för gamle farbror, inte — hva'? Hör, lilla Ella —

Han harskade sig ett par tag, spottade utåt vägen, drog upp sin blårutiga bomulls-näsduk och torkade svett dropparna af sitt ansikte.

— Hör på, lilla Ella, skall vi gå och se på nya rummen? Kom med mig — jåså, Ella vet inte af, att gamle farbror håller på att reda sig ett nytt bo? Inte hört om det, inte? Jo jo minsann, och det ett rede, som kan passa åt en sjuk fågelunge, så mjukt och tätt och varmt — och ljusst och soligt, skulle tro det, ja —

Han förde henne med sig öfver den sandiga gården, där sirapsfat och silltunnor lågo uppstaplade och stora fraktklass stodo färdiga till aflastning.

Den hittills obebodda boningslängan hade värkligen blifvit förvandlad. Fönstren stodo

öppna, hvita gardiner fläktade för draget, det blänkte där inne af polerade möbler och nylagda golf.

Pepita tittade helt förvånad dit in.

Hvad tänkte väl patron Vass ta' sig till? Han hade ju gått miste om sin hjärtans kär, han med. Stackars farbror Vass! Hon hade egentligen ej förr kommit att tänka på, att han ju också blifvit bedragen. Fast honom hade ingen vågat skratta åt eller drifva gäck med, ack nej, han som var så rik och mäktig —

Hon suckade.

— Fint, eller hur? Blankt och skinande som på en nyfejad lustkutter? Skulle tro det —

Han gnuggade händerna i stor belåtenhet.

— Men Ellida tycker väl, det är för fint för gamle farbror, hä, hä! Skulle passa bättre för en sådan liten flickunge som hon själf, hva' sa'? Och landtstället se'n!

Pepita såg förvånad ut.

— Hva' fassingen, skulle Ella möjligen inte ha hört talas om landtstället häller? Att farbror Jonas köpt hela stassen med trädgård och den stora blanka glaskulan och alltsammans? Ella har ju sett den glaskulan?

Pepita blef helt liflig.

Glaskulan? Jo då, något vackrare än den

glaskulan hade hon aldrig sett. Så den kunde skina, som bara guld, när det var solsken! Jaså, hade patronen köpt det med?

— Jo, det kan Ella slå sig i backen på. Till ett sommarnöje liksom för någon — för någon, som behöfde komma på solsidan just — och få det litet godt omkring sig. Ella skulle väl inte kunna gissa sig till, hvem det är, säg?

Nu var patron Vass blossande röd. Han hade sällan utvecklat en så stor vältalighet på en gång. Han såg litet orolig, men ändå så innerligt belåten och förnöjd ut.

— Ella, min lilla flicka, sade han nu beslutsamt och satte sig på trappan till det nyinredda boningshuset; kom och sitt här. Se så ja. Och hör nu på ett förståndigt ord. Visst är jag gammal nog att vara hennes far, och inte är jag någon fin spelevink som — hm — men om Ella ändå ville? Ella lilla — hva' sa'?

Pepita satt orörlig. Hon stirrade ned på den hvita sanden framför hennes fötter. Den var stickande hvit i det heta middagsljuset.

Ett ögonblick tyckte hon sig åter vara där borta vid hafsvallen. Hon tyckte, att någon med lätta steg nalkades öfver ljungen, att någon böjde sig ned mot henne: nej, se Ella, lilla Ella, prinsessan Cendrillon!

— Nog vet jag, fortfor patron Vass långsammare och en smula mera tveksamt, att det inte är så lätt att hålla af en gammal farbror som af — nå ja — men ändå, se, om bara Ella vill, så är hela gården hennes, och boden och magasinen och landtstället och glaskulan — alltsammans är Ellas. Och kanske vi se'n bygger oss ett stort fint hus utåt gatan. Säg, skulle inte det smaka henne, mitt hjärtegryn? Fundera på det, medan jag tittar ett tag in i boden och väger upp — det är folk där, ser jag.

Pepita satt allt jämt orörlig. Tankarna hvirflade om i hennes hufvud.

Allt hvad hon under hela den långa, långa vinterns ensamhet så glödande önskat, hvad hon så bittert hopplöst åstundat: rikedom, upphöjelse — allt bjöds henne här.

Hon behöfde bara räcka ut sin hand, ja, hon behöfde ej ens detta. Ty vore det väl tänkbart, att Pepita skulle låta ett sådant tillfälle gå ifrån sig?

Åh — hå — hå!

Hon reste sig upp från trappan, sträckte ut sin spänstiga gestalt, lade nacken lätt tillbaka och andades djupt.

Så såg hon sig omkring.

Med en enda blick tog hon allt i besitt-

ning, den stora gården med dess fyllda magasin, boningshuset, ja, nu var det hennes.

Och hon skulle åka i täckvagn genom staden; hon skulle gå klädd i siden; hvem pekar längre finger åt Pepita?

Pepita, hon finnes ej mera. Från denna stund är Pepita död.

Bort med sorgen och bort med fattigdom, spott och spe! Titta efter landån, ni gamla ugglor i fönstren: det är fru Vass, som kommer där, rika patron Vass' fina fru. Se väl på henne, ni skvallerskator, har ni sett henne förr, männ tro?

Vill ni komma på bjudning till henne kanhända? På bjudning hos unga fru Vass i den stora trädgården, där glaskulan skiner som guld, och där man dricker saft utan vatten i stora glas och äter sockertårta hela dagen!

Unga fru Vass — — —

Pepita upprepade orden högt och såg sig omkring med en halft förvirrad, vaknande blick. Hennes ögon hade återfått sin forna glans. Hon smålog för sig själf, hämdlystet och triumferande:

— Ser man på, fru doktorinna! Det var *ändå* Pepita, som stack öfver med trumfess!

* * *

Innan man i den lilla staden hunnit hämta sig från den uppskakande nyheten, att patron Vass blifvit spritt galen, voro redan både lysning och bröllop förbi.

Det var ett faktum. Pepita hade flyttat från det gamla rosenröda huset direkt in i patron Vass' nyreparerade våning åt gården.

Till en början såg man icke mycket af henne. Skamsen kantänka att ha kommit så högt i samhället. Blyg och försynt. Nå, det låter säga sig. Människan är kanske inte så oäfvnen, när allt kommer omkring.

Så talades om, att också herrskapet Vass gifvit sig ut på bröllopsresa, gubevars.

Ja, hvad får inte den karlen lida till straff för sina synder, menade fruarna.

Värre straff kunde en man då få än att ha en sådan vacker unge till fru att visa upp, tyckte herrarna.

Ty nu voro dessa senare högt ense om, hvad man förut inte riktigt vågat komma fram med, att kapten Prells dotter var ett rasande prydligt fruntimmer.

Och fruarna tyckie, att det var ståt, som var värd att se på, när unga fru Vass efter sin hemkomst visade sig ute. Hvem skulle väl i denna eleganta, modärnt klädda dam känna igen Pepita, som dansade på gatan, Pepita i den röda flaggdukskjolen!

Nej, Pepita var försvunnen för alltid. Och den vackra fru Ellida Vass kunde hvem som hälst taga till modell, hvad kläder angick åtminstone. Ty för henne dugde icke småsömmerskor nu mera. Nej bevars, det skulle vara storstadsfason i allting.

Och så den patronen skämde bort henne! Han var då så förälskad som en gammal tok. Det var, som om hon varit minst en grefvinna och som om han aldrig sett henne såsom en liten hungrig, af gatbarnen jagad gulblek flickunge störta genom sta'n, som om hon aldrig med dinglande ben suttit uppklufven på sirapsfatet i boden eller nu senast rent af lefvat på hans godhet. Men roligt skulle det i alla fall bli att komma och se, hur det kunde ta' sig ut innanför väggarna hos en sådan där grannlåtsfru. Hon måtte väl ha så mycken takt, att hon kom och gjorde visit!

Jo bevars. Nyutnämde konsuln och ridaren Vass kom med sin unga konsulinna, kom åkande i nedfälld suflett vid sidan af sin vackra fru. De gjorde visit både hos prostens och hos alla rådmännens:

Åh, mycket välkomna, goa konsulns!

Och hos tullförvaltarens och borgmästarens:
Förtjusta att si unga frun, så söt och

vacker, unga fru konsulinnan! Mjuka tjänare, mjuka tjänare!

Det var bara patron Schulzes, som de foro förbi.

Jo, jo, konsul Vass hade väl ändå inte så lätt att glömma förlusten af Rosinas vackra hemgift. Penningar äro dock, när allt kommer omkring, mer behållen vara än det alla gran-naste kvinnoansikte.

Undras, hur det skall bli, när doktors kommer hem? Det blir väl snart nog; det lär skall bli före jul.

Hvem som skall göra första visiten?

Tja, det skall bli roligt te si.

* * *

I sina nymöblerade rum inåt gården satt Pepita och hade hjärtans tråkigt.

Hon hade tjänare nog att bli uppassad utaf och tog mycket litet notis om husets inre angelägenheter.

Hennes högsta nöje var att kläda sig fin, fara ut i vagn och visa sig i all sin prakt.

Bra gärna skulle hon velat gå ut och promenera som förr, långt ut åt heden och stranden. Men det passade sig alls icke för konsulinnan Vass, det förstod hon.

I stället funderade hon ut hvarjehanda »förbättringar» i rummen. Under sin lilla

resa hade hon sett mycket, som ej fanns hemma i staden. Och sådant ville hon ha. Portiärer och draperier, golfmattor, divaner, speglar och saker; patron Vass' nypolerade möbler voro visst inte bra nog längre.

Hennes utveckling med hänseende till smak för lyx och grannlåt gick med otrolig fart.

Det hastiga ombytet från umbäranden och fattigdom till ett för henne oanadt öfverflöd förvandlade henne samtidigt nästan lika hastigt från en spenslig, något gänglig flicka till en plastiskt skön kvinna. Hon blef fyllig och fast i figuren, men bibehöll ändock sin medfödda gratie, detta lätta behag i alla rörelser, som mer än något annat skilde henne från ortens öfriga damer.

Hennes mörka hår var modärnt friseradt; hennes friska hy förhöjdes af de spetsar, med hvilka hon prydde sin dräkt; i hennes gulaktigt glimmande ögon lyste öfvermodig triumf. Men det varma skimret i dem var borta. Det fanns ej längre hos henne något barnsligt skyggt eller lekfullt. Det omedelbara, omedvetna naturbarnet hade blifvit en nöjeslysten, njutningslysten kvinna, besluten att i högsta möjliga måtto taga ersättning för hvad hon fått lida och umbära under de flydda åren.

Till hennes program passade hennes gamle man synnerligt väl.

Naturligtvis höll hon af honom. Det hade hon ju alltid gjort. Han var ju så snäll och god, gaf henne allt hvad hon önskade och mycket mer därutöfver.

Men kärlek!

Ja, det där myckna talet om kärlek fann unga fru konsulinnan riktigt narraktigt. Man kunde tycka bra om sin man, man fick framför allt se till att hålla honom mjuk och vid godt humör. Men man älskade något helt annat; penningar, vackra kläder, fina rum, det var hvad man älskade, ja.

Och ändå hade Pepita så hjärtans tråkigt i sitt nya hem.

Konsuln däremot såg ut att vara rent af föryngrad.

För det mesta stod han dock som förr bakom disken och vägde upp snus och sill. Det var nu mer än någonsin angeläget att göra goda affärer. Liksom förr bjöd han bönderna på malaggadt vin; men sällan gaf han bort någon russinstrut, och ej håller fanns det numera någon liten gynnad flicka i bod eller kontor.

I stället sände han tvärs öfver gården allt hvad läckert han kunde finna på, allt nytt

och ovanligt, både spanska drufvor och franska äpplen.

Han var alltid tidigt uppe, den förste i boden, och hade tappat i mer än ett krus sirap eller tran, innan rullgardinen i sofrummet tvärs öfver gården drogs upp.

Dröjde detta allt för länge, trippade han på sina korta ben från boden bort till den fina våningen, alltid nyrakad, mysande och belåten.

Men ytterst försynt stannade han utanför dörren till sängkammaren.

»Sofver lilla Ella?» frågade han vanligen med en halfhög hviskning.

Ibland dröjde svaret så länge, att han försiktigt gläntade på dörren och tittade in.

Ofta låg Pepita ännu. Hon tyckte om att om mornarna ligga i halfdvala och drömma om dagar af nya triumfer och bjudningar, där hon skulle vara den förnämsta och den vackraste, där alla skulle afundas henne eller beundra henne. Hon hade nämligen mycket snart kommit underfund med skillnaden i de känslor, som ägnades henne af stadens manliga och kvinnliga societet. Och hon fann nöje i att rätta sig därefter.

Ja, dessa fruar och fröknar, de skulle komma att få gulsot af förtret, när alla deras kavaljerer, så gamla som unga, krusade och

fjäsade endast för henne — prost och pastor och magistrat och doktor — —

Doktorn?

När Pepita kom så långt i sina tankar, blef hon vanligen het i kroppen.

Hvad frågade hon nu efter doktorn? Hade hon ej fått hvad som bättre var?

Nej, ännu var räkningen dem emellan ej alldeles afslutad. Hon skulle nog veta kvittera den, hon. Bara de väl kommo hem en gång! Ah, hon skulle visa dem hvad hon var, hon, som de skrattat åt, hon, som han tyckt vara god nog att kyssa i smyg och sedan vända ryggen åt.

Hennes händer knöto sig ännu i vrede, när hon tänkte därpå. Hennes fina näsvingar vidgades, och hennes ögon glimmade under ögonlocken.

— Lilla Ella, sockerpullan min, sofver hon?

Hon tyckte, att det breda, förtjusta anletet i dörrspringan såg bra löjligt ut. Hon måste skratta högt.

— Riktigt som ett sommarny är min lilla hjärteknopp, sade konsuln förnöjd och inträdde i rummet. En bred stråle dager följde honom genom dörren.

— Så förbaskadt mörkt här är, kan ju knappt se henne, min rara ögonfägnad — se så, nu bättrar det sig en smula.

Han rullade upp den ena gardinen. Pepita höll handen för ögonen. I sin fina hvita spets-tröja låg hon där så ung och trolsk, att konsuln betagen nalkades på tå och spetsade munnen till en kyss.

— Usch, hvad du luktar kabeljo, Vass, ljudet retligt från hans hustrus läppar; och sirap har du på rockärmen, kom inte hit, fy, rör mig inte, sätt dig där borta på stolen. Puh.

Konsuln lydde beskedligt och en liten smula skamsen. Nog var det sant, att han var litet smetig; men det var då fassingen också, hvad flickan blifvit ömtålig, hon som förr så gärna satt i boden, ja uppklifven på själfva siraps-tunnan.

— Har hört något nytt på morgonen, en nyhet, jaha. Blir hon litet till nyfiken nu, sockergrynet?

Pepita öppnade ögonen och såg likgiltigt på honom.

— Jo si, de är hemkomna nu, doktors. Kom sent i går afse; ville inte underrätta i förväg; lilla doktorinnan smått generad, må tro, hon skall vara — hm hm —

Han hostade försynt bakom handen och såg icke bort åt sängen till.

Pepita låg orörlig. Ej ett drag i hennes ansikte förändrades. Endast glansen i ögonen blef starkare.

Konsuln satt och strök sig öfver knäna.

— Och så är vi bortbjudna i morgon kväll till rådman Jockums. Tycker hon inte, pullan min, att vi snart får göra något tillbaka? En liten kaffesurra med kvällsmat och klifs och toddy och sådant där?

Nu fick Pepita lif. Hon satte sig upp, strök undan det rika nedfallna håret och sträckte ut sina armar:

— Göra bjudning! Ja! Och finare än någon annans. Med kokfru och serveringsflicka och vin till steken — du är ändå en snäll och rar gubbe, lille Vass!

— Kanske nådig prinsessan nu bjuder på en liten puss, hva' sa'? skrattade konsuln, förnöjd att se hennes glädje. Yr i hufvudet af kärlek och förtjusning kysste han kraftigt hennes röda mun, dock med mycken ängslan undvikande att ens med fliken af sin butiksrock snudda vid yttersta kanten af sin unga hustrus bädd.

* * *

Pepitas uppträdande inom sällskapslifvet var värkligt epokgörande. Hon utvecklade en förvånande säkerhet, som till största delen hade sitt upphof i det lyckliga medvetandet, att hennes kläder voro vackrare och mera välsittande än någon annans.

Hon rörde sig med största ledighet, förstod att med instinktartig takt vara förekommande artig mot alla och en hvar samt tycktes fullkomligt hafva förgätit sin förra tillvaro såsom Pepita med alla de förödmjukelser hon fått utstå.

Man började riktigt smått krusa för henne. Ingen i staden var så förnäm, att han inte gärna ville bli bjuden till herrskapet Vass.

Pepita hade äntligen nått sitt mål. Hon var rik och firad, hon flöt så godt som öfverst i det lilla samhällets grädda. Äldre och yngre fruar blefvo du med henne och kallade henne sin lilla söta Ellida; herrarna trängdes alltid omkring den charmanta unga konsulinnan. Och hon förstod så väl sammanjämka sin naturliga snarfyndighet och munvighet med en antagen värdig fruhållning, att hon ganska lyckligt lotsade sig fram mellan det sällskapliga lifvets blindskär.

Med ovanlig omsorg klädde hon sig för bjudningen hos rådmannens.

Den ljusa silfverskiftande sidenklädningen föll smidigt mjukt efter hennes fina figur och gaf henne ett nästan furstinnelikt utseende, där hon skred fram. Hon var halfva hufvudet högre än sin man, som tycktes passa mycket bättre för lärftsrocken bakom boddissen än i

salongen för frack och den stora vasen i knapphålet.

De kommo något sent. Pepita hade fått smak för att med en viss éclat, när alla voro samlade, göra sitt inträde i de små salongerna.

De beundrande blickarna från herrarna undgingo henne icke, ehuru hon skenbart lugnt, men dock glädtigt hälsade på alla, mycket värdsamt på de äldre tanterna, lagom förtroligt på de så plötsligt förvärfvade väninnorna.

Denna dag hade hon känt en helt ovanlig sinnesrörelse.

Hon undrade mycket, om den nyss hemkomne doktorn också skulle vara där; fru Rosina höll sig naturligtvis hemma.

Hon hade fast beslutat att låtsas, som om hon icke kände honom. Och hon förstod ej den svaga punkt, som låg däri, att hon behöfde fatta ett sådant beslut. Hon trodde sig så säkert rustad och märkte ej, att själfva den sinnesrörelse hon kände vid tanken på att möta honom var en remna i rustningen.

Högrest och spänstig skred hon fram mellan gästerna för att nå värdfolket.

Hon uppbar sitt vackert formade hufvud med en viss smäktande elegans. Hennes mörka hy färgades af en lätt rodnad; hennes ljusbruna ögon tycktes utsända klara strålar;

hon log och hälsade till höger och vänster, och det skiftande sidenet frasade vid hvarje hennes rörelse.

Bland herrarna stod mycket riktigt doktorn. Hon hade upptäckt honom redan när hon var i dörren, innan han ännu lagt märke till henne.

Men hon såg ej bort mot honom, när hon gick genom rummet.

Han å sin sida stod som fastvuxen och bara stirrade efter henne.

Var det Pepita? Var denna tjusande kvinna, så elegant, så säker i sitt uppträdande, var det den skygga, förbisedda flicka, som han tyckt vara god nog för en sommars lek?

Var damen där i siden och spetsar, var hon den vilda Pepita i röda flaggkjolen, som kastat sig öfver honom på skarpskyttebalen?

Att patron Vass gift sig med henne af ren nåd och barmhärtighet och när han ändå gått miste om Rosina, det hade man skrivit om.

Af nåd och barmhärtighet!

Du gode gud, denne lille rödfnasige småstadskrämare var i sanning icke värd att knäppa denna kvinnas skoband.

Af nåd och barmhärtighet!

Voro alla människor galna och han själf med, som varit så blinda för denna tjusande varelse, som vuxit upp midt ibland dem!

Den ende kloke af hela sällskapet, det var just patron Vass. Naturligtvis hade han hela tiden varit kär i flickan. Det där pratet om Rosina hade varit bara dumheter: hur skulle man också kunna tveka i valet mellan äkta sydländskt vin, rusande, eldigt, och vanlig lördagsölsupa, hur skulle man kunna tveka — när man inga skulder hade, men godt om pengar!

Doktorn såg ett ögonblick mörkt ned framför sig och tummade sina mustascher.

Därpå smålog han cyniskt och gick hastigt in i det rum, där Pepita befann sig.

Han fruktade för mycket hennes häftiga, oberäkneliga lynne för att våga risken af en ny skandal genom att här inför allas ögon stiga fram och »förnya bekantskapen» med henne. Han ämnade endast iakttaga henne och pröfva, om han ej hade kvar något af sin gamla makt öfver henne.

Hon satt långt inne i rummet bland de andra fruarna. Hon hade sin lilla värdiga min och såg högtidlig ut. I själfva verket hörde hon inte mycket af hvad som sades omkring henne. Hon bara undrade och undrade: hade han sett henne? Hade han känt igen henne? Hvad tänkte han nu manne? Skulle han tala med henne?

Plötsligt betogs hon af en underlig känsla

af matthet; hon hade en förnimmelse af att hon viljelöst drogs emot honom; som i en dröm såg hon sig själf där ute vid stranden — det glittrande hafvet, solsken och lärksång och bredvid henne, nära henne, hviskande ömma ord till henne —

Hon såg upp och blef alldeles blek.

Midt emot henne, bakom några samtalande herrar, som dolde honom för de andra i rummet, där stod han, i sin välskurna frack, smärt, bredaxlad och med ledig hållning. Och allt hvad hon drömt, hvad hon saknat, hvad hon trånat efter, det sade henne i denna stund hans ögon.

Där mötte de henne åter, lika lockande, bedårande som fordom, med samma beundran, endast mycket mera ödmjuka.

Dessa ögon, som hon aldrig kunnat, aldrig skulle kunna motstå!

Det var endast en minut.

Så slog hon ned sin blick, rädd att bli bemärkt. Och han drog sig åter tillbaka, med samma cyniska leende kring läpparna.

Han hade sett nog. Han hade återfunnit prinsessan Cendrillon.

Hon var ännu allt jämt endast Pepita.

* * *

Doktor Gjertz var mycket belåten med resultatet af sin sondering.

Han behöfde endast räcka ut sin hand, och hon skulle öfverlämna sig åt honom, så glödande och eldigt, som om det aldrig funnits något intermezzo af giftermål å båda sidor, som om Rosina Schulze och Jonas Vass aldrig existerat.

Medvetandet härom gaf honom lugn att handla med eftertanke och förstånd. Ty förvisso gick man icke tillväga på samma sätt mot rika konsul Vass' fru som mot den fattiga Pepita.

Och för öfrigt ville det nog en smula tid till för att gäcka alla uppspärrade ögon, som skandalhungrigt spejade efter om till äfventyrs ändå icke något smussel funnes mellan den fina frun och doktorn.

Nej, man måste taga sitt förnuft till fånga och ge sig till tåls så länge.

Och doktorn förblef alltså tills vidare passiv, skötte sin praktik och satt dessemellan inne hos sin fru, som oftast var sjuk och klen och grät, så fort han lämnade henne.

— Fördömda lipande, tänkte han otåligt. Men så gaf han henne rogifvande medel och pysslade om henne, tills tårekällan afsinade, hvarpå han om aftnarna begaf sig ut att få sig ett parti kort.

Herrarna i staden hade nämligen en spelklubb. Man samlades i tur och ordning hos en hvar af medlemmarna. Då spelades det högt, det vankades ostron och hummer till kvällsmat samt mycket jamaika.

Doktorn spelade allt som oftast emot konsul Vass och förlorade alltid. Konsuln var nämligen en skicklig spelare; äfven i det stycket hade han gått i patron Schulzes skola.

Men doktorn förlorade med så briljant humör, att konsuln fann det vara ett verkligens utsökt nöje att vinna af honom.

— Bror doktor, bror doktor, brukade han säga, i det han slog sin motspelare på knäet, så att det både smällde och sved; hur är det man säger? Otur i spel, tur i kärlek, hä hä — fassingen till tur! Lilla frun är ackurat som en turturdufva!

Och doktorn log åter sitt cyniska löje:

— Bror Vass talar så sant: ackurat som en turturdufva! Skål för kärlek och vackra fruar, bror Vass!

— Skål på det, och skål på dig, du knäfligt trefliga pojke!

Och konsuln tömde förnöjd sitt glas, stoppade vinsten i sin för detta gula läderpung och vandrade arm i arm med doktorn hemåt.

Den jamaikan var nu väl kraftig, och

doktorn var en förbåldt hygglig karl att språka med. Han följde konsuln ända in på gården, ja fram till förstugudörren och gick inte, förrän konsuln fått nyckeln i låset.

— Se så, bror Vass, nu är bror lyckligt i hamn — min kompliment för unga fru konsulinnan!

Han sade detta med höjd röst; och ljudet trängde in genom fönstret med den nedfällda gardinen, mellan hvars springa ett svagt ljusken silade ut.

Det var hans godnatt till den sköna kvinna, som lyssnande hvilade där inne.

Han tyckte sig i dunklet se fosforskimret från hennes trolska ögon, när hans röst nådde hennes öra. Feber i blodet ville han väcka hos henne; han skulle tvinga sig in i hennes drömmar, i hennes tankar, tills hon trodde, att det var han, som nalkades henne.

Och konsuln stängde försiktigt förstugudörren, tog af sig stöflarna och smög i strump lästen fram till sängkammardörren, ifrigt längtande att hälsa sin unga hustru, som ju där inne med strålande ögon väntade honom.

— Go' afton, pullan min, pinvaken tror jag! hviskade han ömt och kysste henne på pannan. Legat och varit orolig för gubben sin, väl? Förbaskadt hygglig karl, den doktorn; jäkligt trefflig att spela kort med. Om

vi skulle ha klubben hit nästa gång — hvad säger hjärtebiten om det?

* * *

Pepita ville värka imposant. Pepita ville visa, hvad konsulinnan Vass kunde åstadkomma.

Pepita ville icke veta af vanlig spelklubb, bara herrar och litet ljus tändt. Pepita ville uppträda i glans och prakt första gången doktor Gjertz var hennes gäst.

Ordinarie klubbmötet förvandlades därför till en kombinerad bjudning; alla fruar med, utom doktorinnan, som allt jämt hade förhinder; ljus i alla tio rummens kronor och lampetter, kalkonstek och spetkaka, äkta Cap Constantia för damerna, punsch i kristallkaraffer och toddybrickor i spelrummen.

Pepita själf var glanspunkten af det hela.

Såsom konsulinna hade hon en gång för alla aflagt alla höga, skrikande färger, alla brokiga band, allt, som kunde påminna om hennes förnedringstid, då hon var Pepita.

Hon bar en lätt gulhvit ylledräkt, som gaf henne ett mera mjukt kvinnligt utseende än den skiftande sidenskrud, hon var iklädd den gång hon återsåg doktorn. Hon hade med förvånande snabbhet lärt sig att uppträda på det för hvarje situation lämpligaste sätt, och

som värdinna hade hon förstått att bli fullkomligt fenomenal under denna korta tid, som förgått efter hennes upphöjelse till härskarinna öfver den stora köpmansgården.

Vid de smärre, mera konfidentiella kafferepen, från hvilka fru Vass ännu var utesluten, anförtrodde man hvarandra, att denna nästan otroligt snabba förvandling alldeles säkert berodde af den främmande extraktionen: polskorna, ni vet, lär' ju ska' vara konstiga fruntimmer; i dag konstberiderska, i morgon furstinna — och katolska se'n — sådant ligger i blodet.

Denna afton var Pepita mer än vanligt älskvärd. Hon var undfallande och uppmärksam mot de äldre fruarna, outtröttlig att bjuda dem sitta i soffan samt att truga dem taga för sig af de läckra saker, som kringbjödos på brickorna. Hon ordnade det så, att de unga damerna alltid hade kavaljerer i sin krets; och hennes omsorger sträckte sig ända in i spelrummen.

Och farbröderna sneglade från sina kort på den vackra, smidiga uppenbarelsen, som ljudlöst och lätt gled mellan borden, rätade på ljusen, såg till, att karafferna ej voro tomma, skålade med prosten, som något mosig med van hand skötte korten, och påminde

emellanåt på det mest förtjusande naiva sätt sin man om hans skyldighet som värd.

Konsuln hade som vanligt doktorn till motspelare.

Ingen kunde väl förtänka denne, att också han såg upp, när fru konsulinnan lutade sig ned öfver sin mans axel och ett ögonblick med intresse följde spelet.

— Det var rätt, mitt gryn, kommer med speltur till sin gubbe, det är hvad hon gör, pullan, myste konsuln förtjust och såg kärleks-trånande upp i det vackra ansiktet, som med outgrundliga halfslutna ögon såg ned i hans kort.

Han klappade handen, som hon lagt på hans arm.

— Nå, så peka nu på kortet, som jag skall spela ut, det är jag, som har förhanden, och doktorn har nog lust att göra mig bet — — nå men, hvad säger hon, Ella, skall jag ut med knekten! Si, hon förstår då inte spelet; det är ju han, som garderar min dam, vet jag, och faller han, si så kniper doktorn justamente damen från mig.

Pepita såg upp. Hennes klara ögon med det glimmande skenet långt inne mötte doktors passionerade blick. Öga försjönk i öga — en sekund, så sågo de båda bort.

Det låg ett djup af lidelse, af samförstånd,

af berusning i detta tysta, snabba utbyte af blickar. Båda kände, att allt dem emellan nu var klart, allt var sagdt. Ingen af dem tänkte mera på det förflutna. Doktorn glömde den forna Pepita; Pepita glömde sin hämd. För honom var hon i detta nu det mest eftersträfvansvärda i hans tillvaro; för henne var han helt enkelt lifvet själft.

— Ja, lille Vass, sade hon lugnt och drog lekfullt uti konsulns guldörring, det är nog bäst då, att du väl passar på damen.

Ett löje gled i detsamma öfver hennes ansikte. Hon sände doktorn oförmärkt en snabb blick och fortsatte därefter sin värdinnerond.

Under supén passade doktorn på att nalkas henne.

Han hade ju spelat sin roll af stadgad äkta man alldeles ypperligt, när han hela kvällen suttit fastnitad där inne vid kortlapparna. Ingen oförsiktighet kunde ligga däri, att han en enda gång under aftonens lopp sade husets fru några artiga ord.

Han nalkades henne med en lätt bugning; han höll en tallrik med lax i handen.

— Törs man komplimentera fru konsulinnan för den utmärkta fisken, sade han så högt, att de närstående fruarna hörde det.

— Ja, den söta Ellida, hon har då san-

nerligen heder af sin anrättning, sade en af dessa gillande.

— Och så rikligt och frikostigt tilltaget — —

— Och allting så fint serveradt —

— Ja, Ellida förstår sig minsann på det, hon —

Doktorn hade vunnit sitt syfte. Uppmärksamheten var lyckligen vänd från honom till det dignande bordet med den läckra anrättningen.

— Ellida, hviskade han lågt och häftigt, i det han låtsade sig sysselsatt med fisken på sin tallrik; hvilka kval att se dig så nära, att höra din röst och knappast våga tilltala dig. Ellida, när och hvar skall ett riktigt återseende förunnas oss!

— Ah, passa bara på och gör visit en gång, när Vass står i boden —

Orden kommo snabba och låga öfver hennes läppar.

— Nej, men doktorn har ju alls ingen sås, får jag inte ge doktorn litet, det ser så torrt ut, fortfor hon med höjd röst och skyndade före honom fram till bordet.

— Den där ugglan till rådmanska stack fram näbbet för att lyss på oss, hviskade hon, återfallande i den forna Pepitas talesätt, i det hon med ett artigt leende hällde sås på doktors framräckta tallrik. Nej, se inte

på mig — nej, nej, kom inte i morgon, nej, inte i öfvermorgon håller. Men om lördag. Då är det som mest brådtom i boden och — — åh, herr doktor, får det värkligen inte vara litet mera? Så ledsamt — —

Och Pepita skyndade leende och uppmärksam bort till en annan grupp gäster, trugande och persvaderande.

— Inte kunde man tro, att kapten Prells Ellida skulle kunna få sådan fason på sig, sade fruarna sinsemellan.

— Jäkeln till piffig unge — jo, den Vass han har då haft en redig tur: konsul, riddare och en fru så söt som socker!

Och herrarna smackade af välbehag, under det de interfolierade med äkta rysk kaviar.

* * *

Upp mot middagstiden på lördagen, då slättbönderna just slutat sin torghandel och ifrigt trängdes i stadens bodar, otåliga att få ge sig i väg hem, kom doktorn förbi konsul Vass' bod.

Han var klädd i cylinderhatt och köttfärgade handskar, hvilket senare man ej förut sett där i staden.

När han såg trängseln innanför den öppna dörren, ändrade han sin afsikt att söka komma oförmärkt förbi.

I stället knuffade han sig fram till disken och vände sig direkt till konsuln.

— Se goddag, bror konsul; skulle titta inom, medan det var ett ögonblicks uppehåll i praktiken — för att tacka för senast. Rasande fin tillställning, bror Vass —

— Tack själf, tack själf, kära bror, sade konsuln förnöjd, torkade sin näfve på lärftsrocken och grep ett kraftigt tag om den behandskade handen. Men går det inte an att stiga in till lilla Ellida en stund? Får be kära bror ursäkta, men det är fassingen så mycket att väga upp en så'n här lördag —

— För all del, bror Vass! Det är jag, som skall be om ursäkt. Borde ha tänkt på, att det var oläglig tid — ja, kanske jag får buga mig ett ögonblick för fru konsulinnan? Kommer man inte ut den här vägen?

Doktorn pekade mot kontoret.

— Stig på, stig på, sade konsuln och lyfte upp bordskifvan, som spärrade genomgången i disken. Jag hoppas alltså, kära bror inte misstycker, att jag inte följer med in! Tjänare, tjänare — mjukis, kära bror!

Konsuln stod och bockade sig i kontorsdörren utåt gården.

Doktorn gick med lätta steg bort mot förstugutrappan. Nu skulle då ingen kunna säga, att han smög sig in i huset.

Pepita hade väntat honom hela förmiddagen. Hon gick otåligt från fönster till fönster och tittade ut. Sina tjänare hade hon sändt bort i ärenden. Farvattnet var klart. Hvarför dröjde han?

Nu — nu —

Men kom han inte genom boden. Åh, en sådan fiffikus, det där var knepigt gjordt.

Pepita smålog och skyndade ut att öppna.

— Nej, se doktorn — goddag, go'a herr doktorn, hur står det till med doktorinnan? hälsade hon ljudligt, så att det hördes bort till kontorsdörren, där konsuln ännu dröjde kvar.

— Kommer du inte in, lille Vass? Jaså, mycket folk i boden, så dumt det var. Ja, då får väl herr doktorn hålla till godo med mitt sällskap då.

Hon skrattade lätt, gaf honom en talande blick och gick före in i rummen.

Hon var helt och hållet Pepita.

Det var samma ton och min, samma gång och rörelser; allting bara mera medvetet. Det barnsligt naiva och oskyldiga, som fordom förbryllat honom, var borta. Han kände nästan litet missräkning.

Men nu stod han framför henne i det lilla förmaket. Det var tyst i hela huset.

Ett ögonblick stodo de tigande midt emot

hvarandra, liksom fängslade af en förtrollning och seende hvarandra in i ögonen.

Så sträckte han plötsligt ut händerna, och i ett nu var hon i hans armar. Han drog henne ned på soffan och kysste henne mera glödande än någonsin; flämtande och utom sig besvarade hon hans häftiga smekningar — —

Så småningom blefvo de hemliga mötena allt tätare, ehuru båda fortfarande bemödade sig om att gå ytterst försiktigt tillväga.

Den unge läkaren hade för länge sedan slutat upp att leka med elden. Han var redan illa bränd, ja på fullt allvar antänd.

Den fint klädda Pepita i den vackra omgifningen af lyx och dyrbara saker tjusade honom på ett helt annat sätt än den af alla förbisedda flickan i urblekta bomullsklädningen. Och när han tänkte på henne, eldig, fullkomligt glömsk af allt annat än sin lidelse för honom, ung och skön och varmblodig, med det egendomliga, segerstolta lilla löjet och de fosforaktigt glimmande ögonen, då lyckönskade han sig själf.

Så är hon präktig! Så skall man ha henne! Kyssar och famntag under bäfvan för upptäckt, det är krydda till den fadda hvardagskosten.

Men när han kom hem, var han dock alltid mycket mån om att med vackra ord

och smekningar tysta ned de farhågor, som fru Rosina möjligen kunde få, där hon satt allena och vaggade eller lekte med sin lilla färglösa afbild, hvars hufvud ännu var alldeles kalt.

Kunde väl han, en praktiserande läkare, rå för att det kom så många sjukbud? Nog borde man väl också vara glad och tacksam för att praktiken gick så bra. Han för sin del skulle i alla fall tusen gånger hellre stannat i ro hemma hos lilla snälla mamma och allra sötaste lillan!

Och doktorn lyfte upp barnet på sin arm med en min af så stor faderlig stolthet, att fru Rosina rodnade af glädje och lycka.

* * *

När sommaren kom, flyttade konsulinnan Vass ut till landtstället.

Trädgården var finkrattad, och glaskulan sken som eld i den strålande sommarsolen.

Konsuln var i staden nästan hela dagen för att sköta affärerna. Men hvarje afton promenerade han dit ut, och alltid stod Pepita vid grinden för att taga emot honom.

Hon var ej fullt så vacker som förut, men mera smäktande. Om konsul Vass varit aldrig så litet skarpsynt, hade han emellanåt

kunnat se en undertryckt ångest på djupet af hennes klara ögon.

Ty Pepita bäfvade för hvad som förestod henne. Hon vågade ej anförtro sin hemlighet åt mannen och insåg, att hennes tvekan skulle kunna förvåna honom. Hon var mer än någonsin angelägen om att hålla honom vid godt humör.

Hon led af den tvungna skilsmässan från sin älskare; ty nu på sommaren, då hon bodde på landet, var det svårare att träffas. Och dessutom — dessutom, ja den stora hemligheten stod också mellan dem.

Värst var det, då hon ibland mötte Rosina, som under vackra sommardagar själf rullade sin lilla dotter i en vagn.

Stundom kunde det då hända, att doktor Gjertz gick bredvid sin fru. Och Pepita höll på att kvävas af svartsjuka och harm, när hon med uppjudande af all sin förställningsförmåga måste gå förbi dem och lugnt och likgiltigt besvara Rosinas nick och hennes mans formella artiga hälsning.

När hon efter ett sådant möte återkom hem, trött och med tunga steg, då vaknade all den forna vilda vreden inom henne. Hon kände sig lika ensam, lika bedragen, lika utstött som under den där länge förgätta balaftonen.

Hon var åter Pepita från det mörka, rosenröda huset.

Alla hämdens instinkter vaknade åter. Hvad frågade hon efter fina rum och spannmålsmagasin och glaskula? Hvad var väl den tjocka bodpatronen med örringarna för henne?

Hämnas skulle hon, hämnas för allt hvad hon genomgått, så långt hon kunde minnas; framför allt skulle hon hämnas på den där bleka kvinnan, som tagit honom från henne, som lockat honom med sin rikedom, som ägde honom, ägde hans namn och stoltserade med att vara hans barns mor, medan hon — ack, hon den föraktade Pepita måste gå i bäfvan och ångest, för att det barn, som snart komme att se dagen, också skulle bära samme faders drag.

Och hämden höll hon i sin hand. Ty hans kärlek, den var och förblef hennes, den skulle hon nog veta att behålla; med eller mot hans vilja skulle hon nog förstå att kvarhålla honom. Hon var vacker, hon var rik, och om det ej förslog, så barnet — när han fick veta!

Åh — men det var ju detta hon aldrig skulle våga säga, aldrig. Ingen, ingen skulle veta det. Hon skulle dölja det för alla. Åh, åh — eljest vore hon förlorad. Hvert skulle hon taga vägen! Hvar skulle hon gömma sig!

Skulle de åter peka finger åt henne, alla människor! Se, Pepita, gatflickan, ut med henne på gatan — nej, nej, inte på gatan. Bort till strandvallen, dit skulle hon gå, där skulle hon gömma sig. Och när de skulle finna henne, skulle hon vara död. Och då kunde hon inte höra, hvad de sade.

Hon greps af törst efter hafsluftens friska sälta, efter det mjuka, svalkande vattnet.

Åh, sandbanken där ute — så hvit, och sommarsolen på vågorna. Det vore det bästa, ja, det vore det; där skulle ingen finna henne. Hon skulle helt enkelt vara borta.

Jaha — Pepita skulle vara borta, och Rosina skulle behålla honom. Hur gick det då med hämden! Den stackars usla hämden!

Nej, nej, nej — Pepita är här; det är konsulinnan Vass, som är här. Spänn för hästarna, bästa landån, konsulinnan Vass vill åka ut — konsulinnan Vass, vill visa, att hon lefver och icke ämnar vika hvarken ur lifvet eller ur spelet! Bort med skräck och ångest. Ingen vet något.

* * *

— Gratulerar bror Vass, sade längre ut på sommaren rådman Jockum, som mötte konsuln på hans promenad ut till landtstället och blinkade betydelsefullt åt honom.

— Gratulerar? Hä — hvad skulle det väl vara till männ' tro?

— Tjufpojken du — gör dig så oskyldig på gamla dar!

— Hvad fassingen menar kära bror?

— Menar? Ja, fråga lilla frun, så får bror nog besked. Det bär då för resten syn för sagen.

— Besked — lilla frun — hvad knäfveln? Konsuln fortsatte grubblande sin väg.

När Pepita märkte hans underliga forskande blickar, fick hon feber af förskräckelse. Hon blef blek och röd om hvartannat, reste sig för att gå sin väg, men sjönk med ett kvidande ihop på soffan.

I ett nu var konsuln bredvid henne.

— Ella, lilla Ella, hjärtegrynet, är det så fatt! Välsignade, rara, söta min pulla, inte gråta — eller lättar det, liten? Så ja, flickan min. Glädjen är ju stor, men vi skall ta den lugnt, den med. Vara Jonas' tappra flicka nu, så ja —

Han smekte och pysslade om henne så ömt och vekt, att hon slutligen lät sitt hufvud sjunka mot hans bröst och plötsligt förnam en känsla af trygghet, precis som när hon var liten och undan förföljarna räddat sig in under hans vänliga hägn.

Han blef sittande bredvid henne.

Emellanåt strök han lätt och smekande den lilla bruna handen. Den var het, och hennes stora ögon voro förunderligt glänsande.

— Vi får visst skicka efter doktorn, hvad tror du, Ella lilla? sade konsuln slutligen bekymrad.

Hon spratt upp.

— Doktorn, flämtade hon, nej, nej, nej, han får inte komma, inte han —

— Så hon tar vid sig, lilla barn. Det är den stygga febern, som regerar henne. Men vi får framför allt tänka på hvad som är rätt. Vi får vara mycket rädda om oss nu. Och doktorn är ju i alla fall den bästa hjälparen —

Pepita kved åter af ångest och förfäran. Hon vågade icke motsätta sig konsulns önskan. Men hon tyckte, att hon skulle dö af blygsel, om hon nu blefve tvungen att möta *hans* ögon. Och hon tyckte med ens, att det var just detta, som hela tiden skrämt henne; det var ej för sin man hon var rädd, för lille Vass! Åh nej; men för honom, honom —

Hon hade egentligen aldrig förr reflekterat öfver sitt förhållande till de båda männen. Hennes exotiska lynne låg ej för reflektioner af moralisk art.

Att hon förde sin man bakom ljuset och

att detta var illa gjordt, det visste hon naturligtvis. Men hvad förlorade han väl därpå?

Hon höll ju lika mycket af honom nu som förr. Bara inte på det viset, som hon höll af den andre.

Och om denne andre aldrig funnits, så skulle hon ändå i evighet aldrig hyst andra känslor för konsuln, än hvad hon gjorde nu. Aldrig skulle hon så kunna längta efter honom, aldrig skulle han så kunna fylla hennes tillvaro med ljus och glans och glädje, alldeles som om hela luften, hela lifvet bestod af idel sol, och som om allt var så rikt, så outtömligt rikt på fröjd, som om hon omkring sig hörde ett jublande brus af fågelsång.

Och dessutom, dessutom, var ej han den älskade, var han ej den förste? Den, som hon höll kär, långt innan patron Vass ville ha henne till fru! Den förste och den ende! Rådde hon för det?

Han hade hånat och svikit henne. Det var sant. Och hennes man hade räckt ut sin hand att hjälpa och stödja och skydda henne. Ja, ja, allt det där var sant.

Men den andre, han var ändå så vacker, och han hade ångrat sig så mycket; det var han som tiggde och hon som gaf. Ja, hon hade ändå till sist fått öfvertaget.

I all sin hjärtevånda smålog hon dock

triumferande. En sekund, och löjet försvann åter för ett uttryck af stark skrämsel.

Det var hon som gaf, det var hon som gaf, gaf bort sig själf med kropp och själ.

Ack, ack — och nu var hon förlorad. Först nu förstod hon rätt, hvad hon gjort.

Hennes lidelse var ej ensamt hennes. Hon skulle ej längre få äga den för sig själf, ej gömma den, hägna den, som vore den hennes lefnads lycka.

Den hade kallat till lif en ny varelse, som kunde vittna mot henne.

Mot henne? Hvarför det? Han, konsuln, hennes man, trodde ju, att — —?

Ja, han trodde! Men huru länge?

Han skulle bara behöfva kasta en blick på denna varelse, när den en gång sett dagens ljus, och han skulle i dess drag läsa sveket, och då skulle också han stöta bort henne. Hur skulle han då se på henne — han, den fule lille gubben? Farbror Vass, den snälle, snälle gubben! Hon skulle icke kunna bära det, icke hans förakt.

Nej, fastän hon icke älskade honom, fastän hon fann honom löjlig och ful, så skulle hon icke numera kunna lefva utan tryggheten af hans kärleksfulla skydd. Det var det enda stöd hon haft och hade i lifvet.

Icke förr än nu hade hon kommit att tänka på, att hon kunde förlora det.

Till hvem skulle hon då gå?

Till den andre? Men det kunde hon ju icke. Ack, hon visste det nog, det var den fina konsulinnan Vass, som han beundrade. Skulle han månn' tro vara lika artig och öm och eldig, om hon ännu en gång kom som Pepita, utstött och — och icke längre ensam?

Kanske skulle han åter se kallt på henne och säga: ursäkta, det är visst ett misstag —

I denna bittra stund af tvifvel och ångest kände Pepita, att hon egentligen aldrig riktigt trott på honom; innerst i hennes själ hade misstron legat hela tiden, allt sedan den gång han förnekade och svek henne.

Så länge ingen fara hotade, så länge hade den intet tillfälle att sticka fram sitt hufvud. Men nu förstod hon rätta arten af sin vrede, då hon mött honom tillsammans med fru Rosina och barnet.

Det var icke endast svartsjuka, det var ej endast för att göra henne ondt, denna kvinna som bestulit henne, det var i själfva verket ej därför, som hon föresatt sig att kvarhålla honom. Det var lika mycket af trots, af omedveten misstro till styrkan i hans kärlek, det var af harm öfver att själf nödgas tåga, öfver att han teg, att han ej vågade träda fram,

öppet hylla henne och säga: det är dig, jag älskar.

För hvarje gång han af hänsyn till den bleka kvinnan bredvid honom hälsade henne så främmande och afmätt, för hvarje gång skymfade han henne ånyo, liksom han gjort den där förfärliga balnatten, förnekade han henne, svek han henne —

Och nu skulle han komma som läkare och se om henne!

Skälfvande borrade Pepita sitt ansikte ned i kudden.

Hvad skam, hvilken förnedring! Ty af hela sin själ önskade hon att han skulle komma; trots allt längtade hon att se honom, att höra honom, att veta honom vid sin sida.

Hvad skam!

* * *

Men han kom icke.

Icke som läkare. Ännu mindre i annan egenskap.

När konsuln ifrig och andtruten ringt på hos doktorn, hade doktorinnan själf kommit att öppna.

— Nej se farbror, sade hon vänligt och gladt och räckte fram handen. Det var minn sann ett rart besök. Stig in, farbror Vass. Alexis är i sitt rum.

Konsuln hade skyndsamt följt anvisningen.

— Kära bror, ursäkta jag stör, började han, men si, min lilla gumma —

Doktorn blef plötsligt blek, men råkade i detsamma knuffa ner pappersknifven från bordet. Han böjde sig och tog upp den.

— Rosina, sade han i detsamma till sin fru, ställ till med litet punsch och sodavatten. Tack, snälla du. Fattas det fru konsulinnan något? frågade han därefter lugnt, ehuru med något sväfvande röst.

— Fattas — hm — nä, inte precis fattas, sade konsuln och klippte med ögonen, men se, unga fruar, bror förstår — första gången, kan tänka; det är lite ovan och så där — blir lite hjärtängsliga, förstås — gråter och så där — bror vet ju —

Doktorn hade blifvit lika röd, som han nyss var blek.

— Menar bror Vass, att fru konsulinnan är — att hon —

— Jo, just min gosse, sade konsuln strålande och gnuggade händerna, just det menar jag, hustru min är — ahm — gratulera mig, gratulera mig, kära bror! En ann kan vara så god som en ann, hä, hä. Men herre min gud, om det bara vore öfver. Nu får du, bror doktor, komma med och lugna henne åt

mig och hjälpa mig att se till henne, min hjärteskatt, min lilla Ella —

Konsulns röst kväfdes af rörelse; han tog upp sin stora rutiga näsduk, torkade sig i ögonen och snöt sig häftigt.

— Lilla Rosina, sade han, vänd till denna, som just inkommit. Ja, min lilla doktorinna, hon skall väl också få veta den stora hemligheten, att Ella är — ahm —

Doktorinnan hade ställt från sig punschbrickan och slagit i glasen.

— Gratulerar farbror så mycket, sade hon leende och klingade med honom; men Alexis, du stälper ju ut punschen på bordduken.

— Förlåt, söta Rosina, jag såg inte! Ja, gratulerar, kära bror — det var en stor öfverraskning, jag menar, en stor glädje är det ju — men jag kan inte förstå, hvad nytta jag skulle kunna göra härvidlag; allting normalt ju — och — och dessutom väntar jag sjukbud, mycket angeläget, hvar sekund. Jo, lilla Rosina, det gör jag värkligen. Beklagar, bror Vass, kan på heder inte följa med i kväll. Men skulle fru konsulinnan värkligen komma att behöfva mig, så står jag naturligtvis till tjänst, när som helst, naturligtvis —

Då konsuln återkom till landtstället, hade skymningen redan öfvergått i sommarnattens halfmörker.

Pepita låg ännu på soffan. Hennes kinder voro våta af tårar; hon vände bort ansiktet från ljuset, som han tändt.

Men när han bekymrad omtalat, att doktorn omöjligt kunnat följa med honom, sträckte hon ut sin brännheta lilla hand och stack den sakta in i hans stora näfve.

Det låg något så hjälplöst och liksom skyddsökande i denna rörelse, att konsuln plötsligt kände sitt hjärta svälla öfver.

— Ella, min egen lilla flicka, hviskade han med gråten i halsen, vi skall nog slå oss igenom nu som förut, vi två.

* * *

Enligt konsulns önskan flyttade man tidigt in till staden.

— Är litet närmare min pulla då, sade han. Ty att helt och hållet lämna bodaffären i andras händer gick inte an.

Den själsstrid Pepita nu höll på att genomkämpa gjorde henne mera kraftlös än allt kroppsligt illamående.

Tyst och stilla tillbragte hon hela dagen liggande på sin soffa, fullständigt sysslolös.

Hennes blekhet kom den mörka hyn att skifta i gult; hennes halfslutna ögon stirrade utåt rymden med ett mera outgrundligt uttryck än någonsin.

Hon hade upphört att intressera sig för hvad som tilldrog sig omkring henne. Hennes vid all sammanhängande tankeanstängning ovana hjärna grubblade förgäfvdes på att lösa de motsatser i hennes lif, som fört henne dit hon nu var.

Hon förstod det icke; det föll henne icke in att lägga skulden på någon. Hon visste bara, att hon så långt hon mindes varit allena, öfverlåten endast åt sig själf.

Hon led af den oklarhet, som hon befann sig i med hänsyn till den man, med hvilken hon var gift, »den snälle farbror Vass», som hon öfverraskade sig med att kalla honom i sina tankar. Hon led ännu mer af skilsmässan från den man hon fortfarande älskade. Men att återse honom nu, att låta kalla honom, det var henne allt jämt lika omöjligt.

Hon kände sig fridlös och rolös, jäktad af ångest, samvetskval och tärande längtan.

På sitt barn tänkte hon mest med förskräckelse. Det föreföll henne, som om i dess gestalt en hemlighetsfull åklagare skulle resa sig upp och peka på henne —

När hon darrande och rysande borrhade ansiktet ned i soffkudden, tyckte hon sig återse hela kretsen af sin barndoms små förföljare. De slog ring kring henne och pekade: Se Pepita, se Pepita, ropade de, de hujade och

pepo efter henne; hennes eget barn i spetsen — och hon sprang, sprang som för lifvet:

— Farbror Vass, farbror Vass, hjälp mig!

— Mitt älskade barn, så styggt hon ligger här och drömmer, sade hans röst bredvid henne.

Och när hon förvirrad såg upp, möttes hon af den oändliga, nästan faderliga ömhet, som lyste ur den lille mannens ögon, och som gaf hans hvardagliga ansikte en ädel, upphöjd prägel.

Hon förstod det ej fullt och kunde icke göra sig reda för det intryck hon rönte. Men hans närvaro blef henne mer och mer outhärlig.

Hon förnam ej längre hvarken sill- eller kabeljolukten. Endast då han satt bredvid henne och höll hennes hand, kände hon sig lugn och i skydd till och med för sina egna tankar.

* * *

Gripen af fasa och sorg, stod doktor Gjertz vid Pepitas sjukbädd.

Hans vana öga såg, att intet hopp fanns. Men han vägrade att erkänna det ens för sig själf; allt hade ju gått lyckligt: det värsta var öfverståndet; hon var ju ung, hon var ju stark.

Hvarför då oroa sig, hvarför frukta det värsta?

Han sökte förgäfves öfvertyga sig själf, att ingen rimlig anledning till fara fanns. Han förstod allt för väl hvad det var, som gett den fruktansvärda hetsen åt den starka febern: hon hade helt enkelt förlorat själfva viljan att lefva.

Och därför skulle hon nu dö.

Han hade ej sett henne under hela den tid som förgått, sedan han fick veta hvad som förestod. Okallad kunde han ej komma. Och kallad blef han aldrig — förr än nu, då det var för sent.

Han kände sig tillintetgjord vid tanken på, att han så lämnat henne åt sig själf. Men han hade icke kunnat, icke vågat — hon borde ha förstått det.

Och han hade aldrig tänkt sig annat, än att när allt var öfver, hon åter skulle träda ut i umgängeslifvet lika ungdomlig och strålande, lika full af hängifvenhet för honom.

Bara hon ville se upp! Bara han ännu en enda gång finge blicka in i de klara ögonen, de skimrande, härliga ögonen.

Att hon inte märkte, att hon inte kände, att han var där, att det var han, som vårdade henne!

Min vildfågel, min hedlärka, prinsessan Cendrillon, se upp, vakna till lif!

Kanske med barnets hjälp!

Han vinkade genom den öppna dörren åt sköterskan, som fanns i nästa rum. Hon kom med det lilla människobyttet. Han tog med darrande händer barnet och lade det bredvid modern, så att det lilla fjuniga hufvudet snudade vid hennes kind.

En svag sprittning ilade genom henne. Hon öppnade ögonen med ett uttryck af återkommet medvetande och såg på honom.

Ett skimmer af djup, oändlig förfäran bredde sig öfver hennes ansikte.

— Gå bort, gå bort, flämtade hon, se inte på mig, rör mig inte!

Därpå blef hon plötsligt stilla, dragen blefvo åter lugna; hon gjorde ett försök att trycka sitt barn intill sig och tog motståndslöst den medicin han räckte henne.

— Hur går det här inne? hviskade konsuln från dörren och smög sig fram på tåspetsarna.

Oro och sorg hade gjort honom blek och gammal; hans ögon voro rödsprängda af sömnlöshet och tårar. Men han grimaserade tappert för att inbilla sig själf och andra, att han var vid ypperligt mod.

— Hur går det för lilla mamma? upprepade han och ställde sig vid sidan af doktorn. Har fått till sig sin store duktige pojke

— se bara, lilla mamma, han lär redan ska vara riktigt lik far sin —

Pepita spratt åter till. Hennes läppar öppnades som till ett rop, men intet ljud kom öfver dem.

Doktorn kände en plötslig matthet i knäna. Han vacklade och måste gripa tag i sängstolpen. Svetten stod honom i pannan. Han skulle velat skynda ut, komma härifrån; men han kunde ej lämna henne, han måste afbida möjligheten af någon plötslig vändning i sjukdomen.

Pepitas allt glanslösare vordna blick vandrade ett ögonblick mellan de båda männen.

Den stannade vid konsuln, öfver hvars kinder tårarna nu strömmade.

— Lille Vass, hviskade hon mödosamt, tag väl vara på lillen. Du var alltid så snäll — förlåt Pepita!

* * *

Konsul Vass återvann aldrig sin godmodiga glädtighet.

Det stora boningshuset blef så godt som tillbommadt. Med nedrullade gardiner stod det där dödt och ödsligt, så när som i det rum, som upplåtits åt »lillen» och hans vår-

derska. SjälF hade konsuln åter flyttat in i de två rummen bakom boden.

Om Pepita talade han sällan.

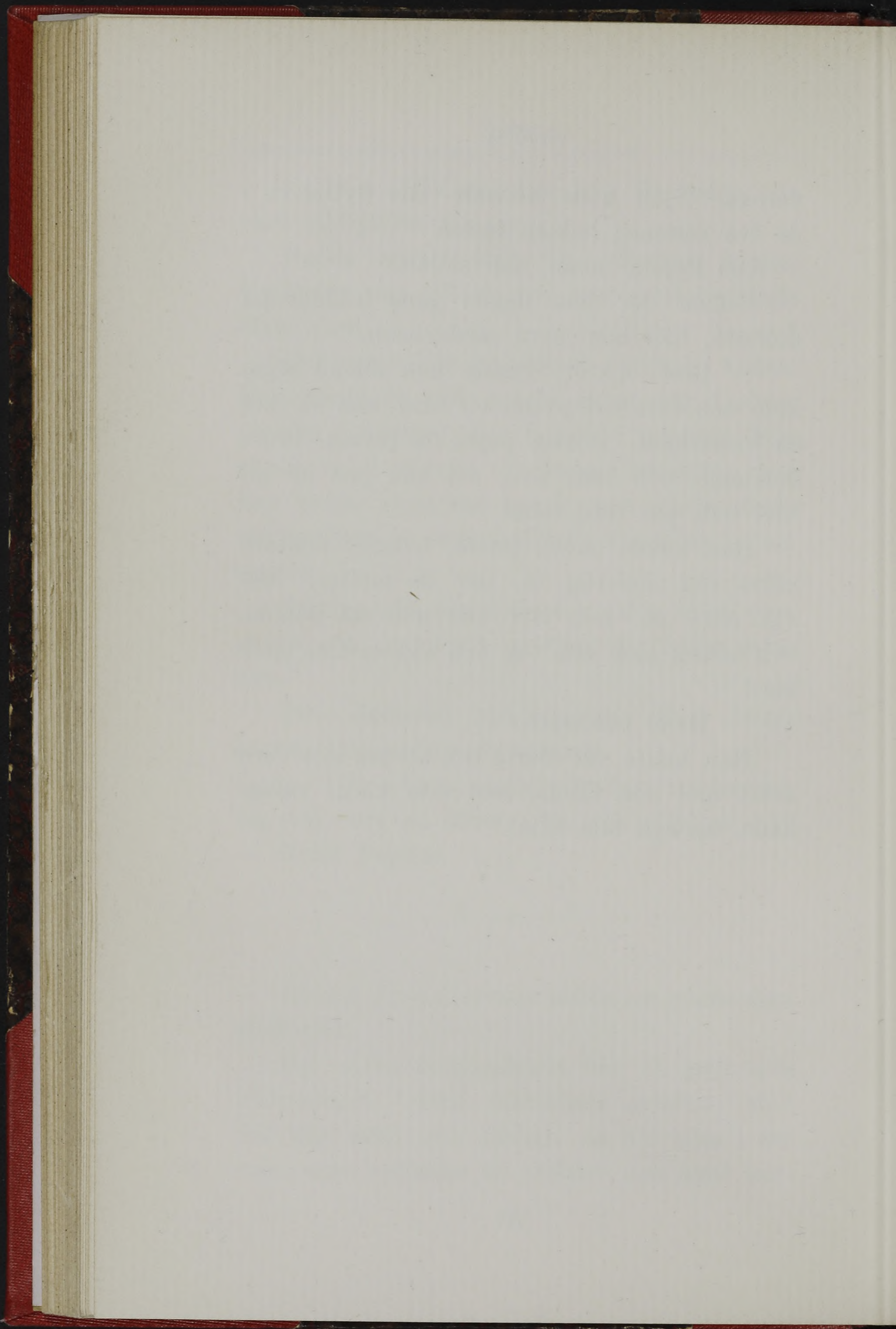
Endast när han någon gång träffade på doktorn, blef han mera meddelsam.

— Bror doktor, kunde han ibland säga, kom och titta till pysen ett slag, han skriker så förbaskadt. Duktig pojke för resten. Brors flickunge och min pys, det kan just bli ett litet nätt par med tiden —

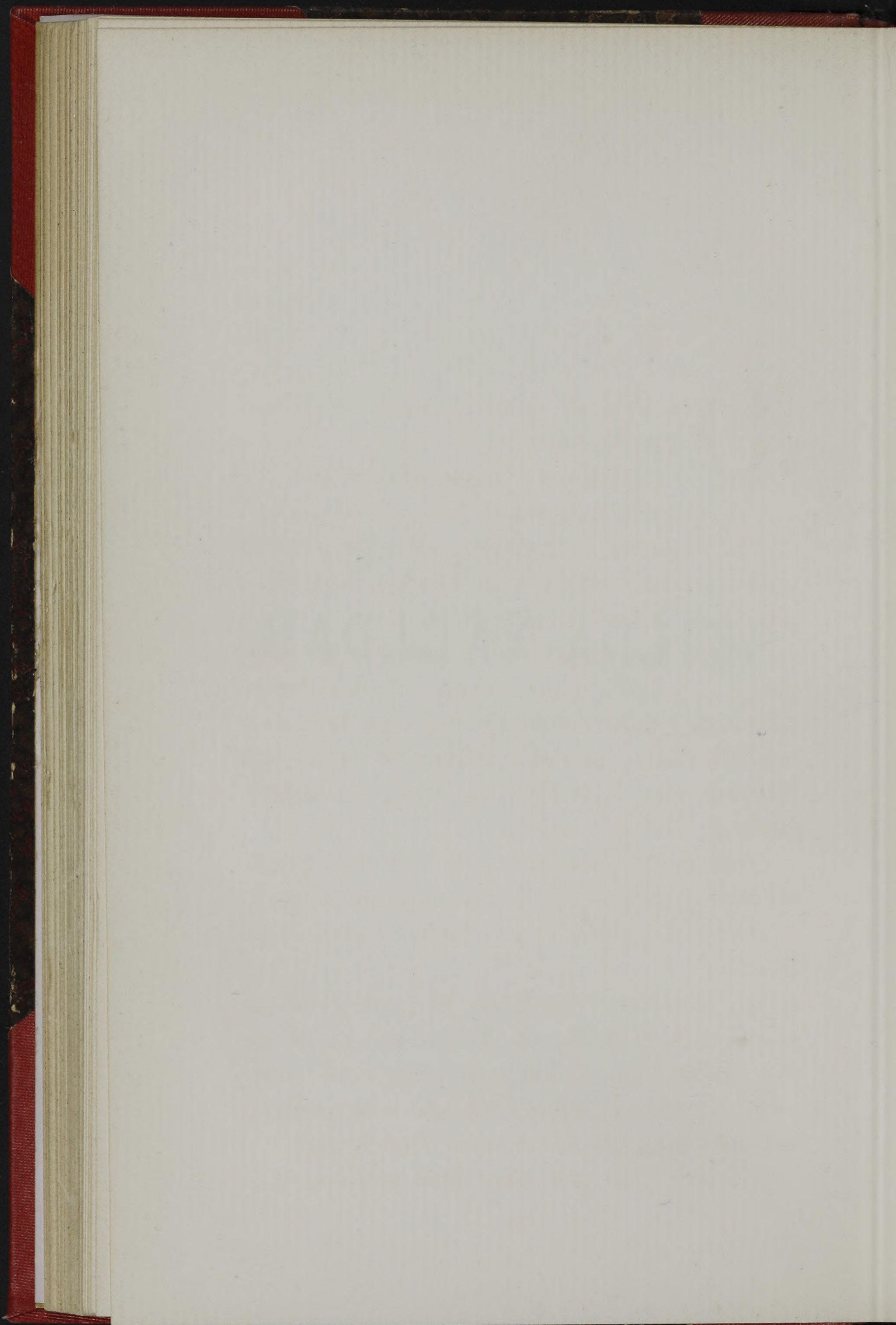
Han kunde aldrig förstå, hvarför doktorn alltid såg underlig ut, när de möttes. Det var nära på, som ville han undvika honom. Och aldrig slog han sig ned vid samma spelbord —

— Hvad fassingen?

Han måtte väl aldrig tro, att jag inte varit snäll mot min Ellida, mot min kära, välsignade, härliga lilla Ella!

SKILDA VÄRLDAR.

Den ifrigaste brådska rådde å hela den lilla badorten.

Ryktesvis hade »direktionen för nytta och nöje» försport, att kungen på sin färd längs kusten äfven skulle under några timmar taga Björkön med dess pittoreska badort i skärskådande.

Hvart han dragit fram, hade det ju varit glädje och fest i allas sinnen. Ty kungen är ståtlig, och det fröjdar ögat; kungen är vänlig, och det gläder hjärtat; kungen är enkel och rättfram, men hans svenskar tycka om flaggor, fanfarer, ståt och salut.

Och direktionen för nytta och nöje anser, att just så bör ett lojalt folk hälsa sin monark.

Det var alltså, som sagdt, brådtom på Björkö.

Den största villervallan koncentrerade sig omkring själfva det s. k. societetshuset, en stor träbyggnad, hvilken en gång blifvit uppförd till utställningslokal för landtbruksredskap vid ett »trelänsmöte» i mellersta Sverige.

Försedt här och hvar med stora speglar

i breda ramar, å hvilka förgyllningen svartnat, med en del stolar och soffor i empire — allt vrakgods från auktioner å forna adelsborgar — emot hvilka stora brunmålade runda furubord gjorde ett bjärt afbrott, täckta som de voro med all slags fransk litteratur från århundradets första hälft, tjänade detta rymliga träskjul nu till sällskapslokal för den brokiga samling storstadsbor, som fann det *comme il faut* att utbyta komfortabla vinterhem mot det pikanta halfförfall, som rådde å badorten.

Mest i ögonen fallande var detta i »kurparken», en liten inhägnad plats med höga träd, stela gångar, med gräsplaner, på hvilka intet gräs växte, med oljemålade byster af Oscar I och Blanche samt en Venus, som blygsamt dolde sig i en frodig nässelgrupp.

Det var just här i parken, som arbetet till kungafesten pågick lifligast: girlander bundos, stora lass med grönt kommo från skogen, beskäftiga damfingrar bröto kvistar af de fällda trädens grenar och räckte dem åt de bindande kavaljererna, flaggstänger nedsattes i marken, det spikades och hamrades öfverallt; man skrek hvarandra i öronen, sprang omkring med segelgarnsnystan, åt körsbär och gjorde obeskrifligt mycken nytta.

Här och hvar såg man direktionsmedlemmar i full känsla af sin vikt och sitt värde utdela

roller åt sina trupper, och den oförtrutna brådskan afbröts icke ens af det moln, som märktes på himlen, när det spordes, att ett visst kotteri adliga unga damer blifvit utsedt att såsom crème de la crème spela en framträdande roll i första numret af den kommande dagens stora fest: nigningen å den flaggbeprydda kungabryggan, vid hvilken den kungliga slupen skulle lägga till.

Detta upprörande rykte flög snart genom societeten, och några af de ofrälse herrarna och damerna uttalade allt mer och mer högljudt sin harm, medan andra skrattade.

Det var sorl, oro och ett allt mer tilltagande kaos — med ett ord, fullständig kungafeber rådde.

Och i telefonen in till staden ringde det utan uppehåll:

— Hallå! — 86-97! Är det klart? — Smitstens handskhandel? Fyra par skära åttaknapps-handskar, n:r 6¹/₂ — med båten i morgon — kungen kommer! —

Pingelipingelinging:

— 70-88! Friska rosor — de vackraste som kan fås — kungen skall ha dem! —

— Hallå! — — — Min frack, för tusan, den är inpepprad för mal — sänd den genast — kungafest i morgon kväll! —

— — Flaggor — vimplor — raketer —
kungen kommer!

Dagen går endast allt för fort — schismen mellan fräse och ofräse blir starkare, allt efter som kvällens skuggor och bladslingorna förlängas.

Somliga börja tala om att med en improviserad sväng efter supén söka lugna sinnena — ty dans, dans och musik — det är lifvet, det är glädjen, den sanna glädjen — och hälst hambopolska!

En och annan missnöjd vill dock ej vara med, föreslår att som demonstration ro öfver till Skogsön för att höra på öfverstelöjtnanten — den tokige läsaren, som skall predika där i kväll.

Man kan nog få roddbåt öfver, om man talar väl vid en af kustvakterna på bryggan —

* * *

Allt efter som dagen lider, bli sunden mellan de skogklädda öarna blankare: ej ens en krusning synes på vattenytan. De små röda fiskarhusen vid stränderna skina skarpt i kvällsolen, som kastar ett gyllene sken öfver hasselsnår, björkhagar och furudungar, utjämnande all skillnad i färgtonerna.

I det smala sundet mellan Björkön och Skogsön glider en och annan vedskuta med fulla segel och för dålig vind långsamt fram.

Ute på träbryggan i Björkö »hamn» står en kustvakt; han håller utkik på skeppen från Finnland. De få ej passera, allt sedan den stora ångaren därifrån för ett par dar sedan blef hejdad just här och måste, med den hemska gula koleraflaggan hissad, återvända till den nakna holmen, utskäret midt i hafvet.

Skogsön midt emot har ingen badort, intet societetshus och ingen Venus; hit väntar man håller icke kungen, och därför går man här fredad för de stormar, som ett sådant besök plägar framkalla hos ett nitiskt och tropiskt badsällskap. Här bindas inga kransar och tvistas ej om främsta platsen i ledet; men nog klappar hjärtat lika ärligt för landets kung hos människorna i becksömsstöflar som hos dem i lackerade skor! —

Hvad Skogsön har är framför allt en lastageplats med god hamn; ett litet idogt samhälle är i färd med att här lägga grunden till en verklig framtidsplats.

Man har dock ej hunnit så långt, att man fått kyrka. En sådan ser man sällan på dessa öar; man får fara många mil med ångbåt, om man vill finna den.

Men man har telefon äfven här. Mer än en gång under dessa kungabesökets dagar hade de eftersökta predikanterna i staden blifvit uppringda, och i telefonen hade det låtit:

— Dyre broder Petterson, kom snart med litet Guds ord ut till oss på Skogsön — det behöfs i dessa världsliga tider.

Och den tilltalade hade svarat, att öfverste-löjtnanten själf just tänkt tala i öns bönehus.

Ty Skogsön har också sitt bönehus — en rödmålad, långsträckt byggnad, utgörande ett rum med många fönster och ingång från gafveln. När man står i dörren, ser man rakt fram till motsatta gafvelväggen; där är talarstol, och framför denna stå bänkar i rader, alldeles som i en verklig kyrka.

Den förnäme officeren är ingen främling för denna ös arbetande befolkning; den vet, att han på visst sätt tillhör den, och det är i kraft af denna inre gemensamhet, som byggnaden denna kväll är mera tätt packad än någonsin af män och kvinnor, gamla och unga, de flesta i slitna arbetsdräkter.

Det är kväfvande hett; det ångar af sjömanskläder och grofva stöflar, genomsyrade af hafsvatten. Genom den vidöppna dörren intränger ej den minsta fläkt; luften är tung, så att skenet från ljusen i väggarnas enkla lampetter endast dämpadt och med möda kan genomtränga den.

Talaren där borta gör ett ögonblicks uppehåll; han böjer sig lätt framåt och ser skarpt på det i detsamma inträdande björkösällskapet,

hvars leende ansikten och ljusa toaletter genast förråda, att de äro »en annan andas — denna världens — barn.»

Hufvud efter hufvud vänder sig om i bänkarna; blickar af undran, äfven af förargelse, möta de oväntade besökarne. En och annan af de sittande makar dock åt sig och bereder plats. Ty, säger halfhögt en gammal man med skarpa drag, långt grått hår och skinnförkläde: den till mig kommer, honom kastar jag icke ut. —

Mannen på talarstolen aftager för ett ögonblick den svarta sidenkalotten och borttorkar med sin näsduk svetten, som pärlar på den höga, kala pannan.

Han är spenslig, men välväxt; stora, mörka, omsorgsfullt vårdade mustascher dölja munnen; den fina näsan och de förnäma dragen angifva aristokraten, hållningen är militärisk, dräkten elegant. Hela företeelsen tyckes vid första anblicken på denna plats och i denna omgivning mera omotiverad än till och med Venus i Björköns nässelsnår. Man tycker sig snarare vilja se honom på bonadt golf i kungens slott eller till häst i spetsen för skvadroner —

Men blott i första ögonblicket.

Ur det finskurna ansiktet framblickade ett par små mörka ögon, hvilka brännande skarpa, lidelsefulla och genomträngande tycktes ut-

sända eldstrålar. Och när han åter fortsatte det afbrutna talet, ljöd hans röst genom salen klar och varm samt på samma gång med en viss kommandoton, som om han från platsen, där han stod, velat kommendera sitt regemente in i himmelriket. Hans tal var icke prästens, snarare den kringvandrande kolportörens: det var en egendomlig blandning af naivitet, frimodighet och brinnande öfvertygelse.

Mannen där uppe på talarstolen, »öfverstelöjtnanten, den tokige läsaren», var — noga öfvervägdt — en helstöpt personlighet med makt i ordet.

— Ja, mina vänner, fortsätter han nu, så var det: jag lefde i flärd och synd, och mitt hjärta behöfde en jordbäfning. Därför tog Gud ifrån mig mitt käraste i världen, mitt enda barn. Men jag fortfor att tillhöra dem, för hvilka nöjet var allt.

Då väckte Gud mig i mitt stall genom min stalldräng, en duktig dragon, som jag tyckte bra om i allt, utom hans läseri.

En morgon kommer han, oförskämtdt nog, okallad in till mig i mitt rum.

— Hvad vill du? Jag har inte låtit kalla dig?

— Gud bevare öfverstelöjtnanten, men jag kommer här på högre order.

— Hvems då, för djäfvulen?

— På Guds, och, med förlof sagdt, jag kommer för att fråga, om öfverstelöjtnanten är ett Guds barn.

— Det rör dig inte. Sköt du dina hästar. Jag sköter mig själf inför Gud och människor.

— Nej, Gud söker *nu* efter öfverstelöjtnanten, just nu —

— Åh, drag åt — — —

Karlengjorde ställning och honnör och sade:

— Jag går, men Herren stannar kvar — —

Jag var ursinnig; jag förstockade och förhärdade mitt hjärta; men hans ord fortforo att ljuda i mina öron.

Jag gick och gick ett par timmar för att bli fri från dem, men det lyckades inte.

Och då var det liksom om jag blifvit tvingad att gå till den, som jag då ansåg vara en tok, till Hellberg, allas vår dyre älskade broder, som nu är hos Gud, men då var i riksbanken. Han sade mig samma ord, som jag nyss hört:

— Öfverstelöjtnantens dragon har rätt, sade han, Herren står för dörren och klappar — det är tid att *nu* öppna!

Och mitt hjärta blef plötsligt brinnande: jag skyndade hem; jag sprang öfver torg och genom gatorna, jublande, utan att se de mö-

tande, hvilka hvirflade förbi mig liksom telegrafstolpar, då man åker på järnväg.

Mina vänner!

Den 23 mars 1879 var jag ännu ett världens barn! Den 24 mars kl. 10 förmiddagen var jag väckt, och kl. 10^{1/2} var jag Guds frälsta och utkorade barn.

Och sedan, mina vänner — —

Han höjde rösten, böjde sig åter framåt och lät blicken skarpt mönstrande öfverfara bänkraderna.

— — sedan dess är det icke jag, öfverstelöjtnanten, som blickar mot eder, utan Kristus är det, som ser med mina ögon och talar med min tunga — ty jag lefver, dock icke jag, utan *han* lefver i mig. Och denna frid jag känner och som öfvergår allt förstånd, den är en Guds gåfva, af nåd mig gifven. Ty Gud söker oss, innan vi kunna söka honom; han klappar på vårt hjärta, som han klappade på fröken Schiöldcronas där ute bland skären.

Hon var, mänskligt att döma, sant religiös, och hon kom att höra mig två, tio, ja tjugo gånger.

— Är fröken frälst? sporde jag henne då.

Hon svarade mig så, som jag fordom min stalldräng:

— Hvad menar öfverstelöjtnanten? Det är

för enskilda saker att så där frankt vidröra. Jag ber att få sköta mig själf.

Men till slut kom hon själfmant till mig:

— *Er* tro är en annan än min — jag har ägt min i tjugo år och har aldrig känt frid — och *ni* är lycklig.

Gör som hon, mina vänner, kommen, medan tid är — i dag, i detta nu klappar jag på edert hjärta. Nej, icke jag, utan Gud klappar genom mig. Och veten, i Guds ord står ej om något 'i morgon', endast om ett 'i dag'. Ty, käre vän —

Han utsträckte båda händerna och sänkte rösten:

— — — om du doge nu, hvart ginge du då hän? Jag har stått vid mången dödsbädd — jag har sett mer än en gå förlorad — ja, förlorad —

Han afbröt sig tvärt, och i den plötsliga tystnaden hörde man de lyssnandes tunga andetag och kväfda suckar.

— — — men jag har också sett mången gå med jubel in i himmelriket — tänken härpå, vaknen upp, vaknen upp, jag kallar eder i detta nu — ja nu, *nu* — — — »

Rösten hade blifvit lidelsefull, skälfvande; de små mörka ögonen lyste som af fosfor, och från församlingen hördes afbrutna exalterade rop än här, än där:

— Herren kommer! Herren är nära! — —

Så fäste han blicken genomträngande på gruppen i dörren; ansiktet blef åter lugnt, och rösten ljud kall, nästan skarp:

— — — Jag ställer mina ord till alla de kära vänner som infunnit sig i afton, ej till dem, som kommit från flärdens och dansmusikens lokaler, kommit af nyfikenhet eller för att kritisera öfverstelöjtnant von Fanèr, och jag frågar dessa mina vänner och Guds utvalda barn, ber dem högt och bestämdt uttala sig, om de någonsin ångrat, att de försakat världen och öppnat sina hjärtan för väckelsens basun?

Så svaren!

Tonen ljud militärisk såsom framför fronten af ett regemente; hypnotiserade af de gnistrande ögonen och den bestämda befallningen, höjde sig hufvudena, led efter led, och som ett sus genom rummet ljud det i hviskningar:

— Nej — nej — nej — nej — —

— Så sjungom då vår segersång! ljud åter kommandorösten från talarstolen.

Halleluja! Hör Israels rop
På land man bärgad står,
Faraos här, som ock vill dit,
Sin graf i böljan får — — —

Sträfva stämmor sammansmälte i segerglad sång: arbetarekvinnor i hucklen, kustvakten,

som sedan hela långa natten skulle från Björkö brygga vakta på skeppen från Finnland, lotsar, postgubbar, fiskarhustrur och handtvärkare — alla sjöngo, alla.

Men societetens damer borta i dörren tego; de voro endast vana vid italienska och franska bravurarior i salongen. Den art af sång de här hörde förstodo de icke; den berörde dem dessutom högst obehagligt; den var så simpel, så full af dissonanser, och mest skärande blef det, då den skarpa rösten från talarstolen liksom skar fram genom densamma:

Halleluja! Som fasta bärg
Orubbliga vi stå.

— — — — —
— — — — —

* * *

Ute är mörka kvällen.

Från andra stranden midt öfver glimma ljusen från Björköns villor och sällskapssalong, i hvilken dansmusiken som bäst håller på att bilägga klasskampen inom den lojala badsocieteten. Öfver sundets stilla vatten föras tonerna af en polka gällt och klart; de mötas af psalmsången, som från Skogsöns mörka strand ljuder ut genom bönehusets öppna dörr.

Roslags skepparen på sin vedskuta midt i sundet blickar bort till den skinande Björkörestauranten med dess glada brus; han hör

psalmen, höjd af hundra röster, tona från andra stranden; han lyssnar fundersamt till ljuden från tvänne hvarandra så olika världar.

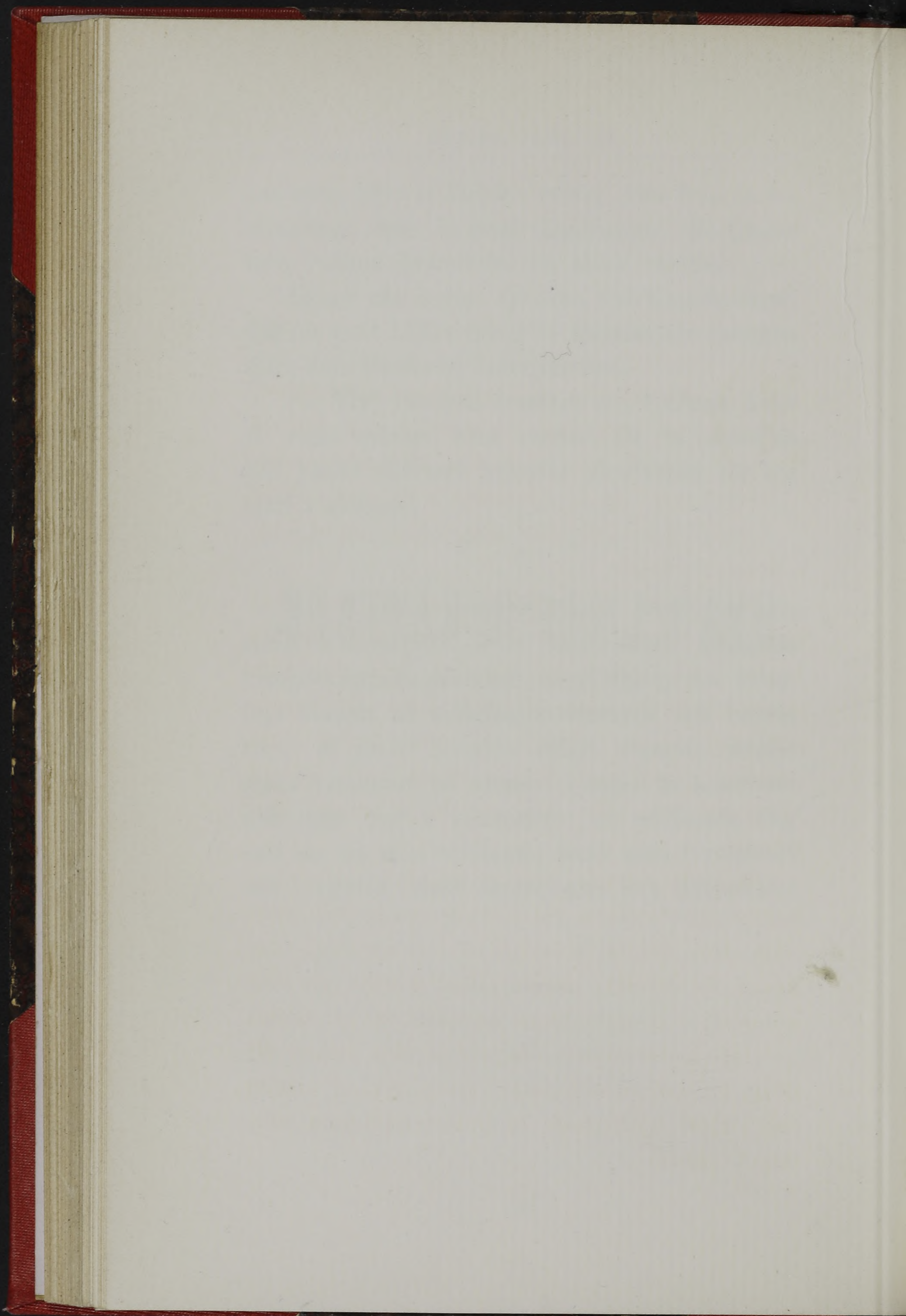
Långt ute synas fyrarna vid Kapellskäret, där nu vakt hålles öfver de främmande skeppen från den fruktade kolerakusten.

— Tro, om hon kommer nu, koléran, hvar är man månne bäst rustad att ta emot'na här bland skären? mumlar skepparen för sig själf i skägget.

* * *

Kl. 8 nästa morgon ljuder öfver öar och sund kanonskott efter kanonskott, bådande kungaskeppets ankomst; snart hälsas den kungliga slupen af mässingsinstrument och hurra-rop; af huldt leende, djupt nigande damer strös blommor på vägen: kungen är kommen, och man har i perspektiv en strålande dag och en än mer strålande kväll med fyrvärkeri och regatta, med champagne och löjtnanter!

HVAD LILLI BERÄTTADE.

Det hade ofta väckt min uppmärksamhet, att min unga svägerska, som var så varm vän till alla lefvande varelser, både blommor och djur, alltid ryste till, när någon liten hund kom i hennes närhet.

Jag visste ju mycket väl att hon växt upp på landet i ett rikt hem med många hästar och alla slags hundar, från den lilla engelska knähunden till den stora gårdvaren, och jag visste äfven, att hon under sina ströftåg i hemmets skogar alltid varit åtföljd af minst en eller två af dessa husets tro-tjänare.

Men jag hade aldrig kommit att fråga henne om orsaken till hennes nuvarande motvilja för denna människans trognaste vän, hvars tillitsfulla, oegennyttiga kärlek så ofta kommit den mänskliga karaktären på skam.

Jag hade endast observerat den såsom ett drag, hvilket en och annan gång flyktigt visade sig. Hon själf hade ej heller någonsin sagt något därom.

Det hade blifvit beslutadt, att vi två tillsammans skulle göra en liten lustresa till Sydeuropa.

Detta hade alltid varit vår käraste dröm, och då vi nu ändå båda två under hela sex veckor skulle få sitta såsom gräsänkor, hade vi blifvit ense om, att kunde våra herrar och män så där utan vidare midt i sommaren lämna oss för att göra en studieresa till Lappland, så kunde vi lika gärna begagna oss af tillfället att roa oss litet på egen hand.

Vi voro mycket muntra, då vi anträdde vår resa. Vi hade föresatt oss att ha riktigt roligt; vi skulle se oss om i världen på fullt allvar, och vi skulle taga saken så grundligt, som vår korta frihetsperiod tillstodde det.

Först alltså en månad i Schweiz och sedan ett par veckors jakt efter alla Münchens, Nürnbergs och Dresdens muséer och härligheter.

Naturligtvis var det för oss, unga husmödrar, för hvilka det dagliga bestyret med mat och pigor kändes ohyggligt tryckande, en sann fest att lefva litet hotellif. Och när vi i början af vår färd för att ej jäkta allt för galet ville hvila ut en natt i Malmö, var det med värklig förtjusning — precis som om det varit fråga om vår första bal — som vi

slogo oss ned vid ett af småborden i Hotell Kramers stora folkuppfyllda matsal.

Efter som jag var äldst och förständigast samt också litet mera resvan, skulle jag hafva den praktiska ledningen af vårt företag om hand. Jag var alltså med spändt intresse fördjupad i studiet af matsedeln och märkte ej, att någon nalkats vårt bord, förr än min lilla svägerska plötsligt reste sig upp liksom för att gå.

Förvånad såg jag upp.

En mig obekant herre stod bugande framför henne, artigt uttryckande sin glädje öfver detta oväntade sammanträffande. Det var just ej något anmärkningsvärdt öfver hans person, men jag frapperades dock af att det bakom den nästan lissmande artigheten låg liksom ett drag af grymhet samt att blicken ur de blekblå ögonen var sällsamt hård och kall.

Jag såg från honom på min svägerska.

Hon hade åter satt sig ned. Hennes kinder brunno, hennes läppar darrade, hennes vänliga ögon voro nästan svarta och uttryckte oförtydbar harm.

Synbarligen hade hon afsiktligt underlåtit att fatta den mot henne framsträckta handen, och situationen skulle å alla sidor blifvit ytterst pinsam, om ej främlingen med en hastig

bugning och en något håfull ursäkt öfver att han besvärat åter dragit sig tillbaka.

Förvånad såg jag, att min svägerska, halft omedvetet och ytterst nervöst, började torka sina händer med näsduken.

— Men Lilli, är du tokig, hvad går åt dig?

Hon såg på mig och sade med underlig upprörd röst, i det hon fortfor att gnida sin hand:

— Jag tog honom inte i hand — nej, jag gjorde det inte — men bara tanken på det — ah, hur kunde han väl våga att ens hälsa på mig!

— Men Lilli, hvad står på, hvem var det då?

— Hvem det var! Jo, det skall jag säga dig; det var en person, som jag önskar aldrig se för mina ögon; det var en bedragare, en ärelös — — —

— Lilli, Lilli, ärelös?

— Ärelös, ja! Det var en medicineskurk, det är hvad det var. Men tala inte om det mera — jag skall berätta det en annan gång. Men inte nu. Jag kan inte, för då börjar jag att gråta — —

— Bevars Lilli! Här midt i salen! Allt annat, men inte det. Och ryck inte häller duken af bordet — se förr på matsedeln, söta du! Kom ihåg, hur vi gladt oss åt vår första festmåltid som friluftsmänniskor — — —

Lugna dig nu, Lilli, och berätta hvad som upprört dig, när du själf har lust därför — — —

Under flera veckor af vår färd gjorde ingen af oss någon antydning om den lilla obehagliga tilldragelse på Hotell Kramer, som så allvarsamt hotat att störa vår resas glada början.

Vi hade tjusats af alpvärldens majestät, vi hade berusats af alpängarnas underbara doft och bedårats af Vierwaldstädtersjöns mångbesjungna skönhet, vi hade fått oss ett lystmåte af table-d'hôte-middagar och supéer i de stora alphotellens salar, vi tyckte oss till slut ha fått mer än nog af det härliga hotell-lifvet.

Och vi hade med godt humör anträdt hemfärden, som skulle föra oss till konstens metropol, Isarstaden München.

Här hade vi med sannskyldigt forskarnit dag ut och dag in vandrat genom målningsgallerier af alla slag, beskådat — vi vågade oss ej på att använda det missbrukade ordet »studera» — gammal och ny konst, lärt oss förstå och älska Albrecht Dürer samt svärma för Arnold Böcklin.

Men liksom våra ögon till sist tröttnade vid att se, så rent af vägrade våra öfverretade hjärnor att mottaga flera intryck.

Vi längtade att hvila blick och sinne under susande träd på gröna ängar.

Och utan att skänka vidare uppmärksamhet åt de kungliga arkadernas fresker, skyndade vi tvärs genom den stela Hofgarten, där träden redan fällde sina förbrända löf, ut till den öppna platsen vid den breda Isar. Vi visste, att en bro skulle därifrån föra öfver till den Engelska parken med dess stillhet och saftigt friska grönska.

Plötsligt mörknade himlen, och vid en af dessa temperaturens obehagliga München-nycker strömmade störtregnet utan någon föregående varning hejdlöst ned öfver oss.

Erfarenheten hade dock lärt oss, att ett dylikt utbrott vore hastigt öfvergående. Och som vi just stodo utanför Heinemanns berömda privatkonstutställning, hvars filial borta vid Promenadenplatz vi så mycket beundrat, gingo vi utan vidare in.

Det stora hörnrummet var fyllt af modärn konst af de yppersta mästare. Mitt domnande intresse började genast kvickna till, då jag stannade framför en af Gabriel Max' förkättrade aptaflor.

— Max är galen, hade jag nyss hört en konstförständig säga i ett af muséerna, komplett galen; han målar numera bara apor, ingenting annat än apor — rent vanvett!

Hur sorgligt, när ett snille så öfverlefver sig själf.

Då hade yttrandet gjort mig riktigt be-
dröfvad, ty liksom tusen andra älskade också
jag denne konstnär.

Nu föreföll det mig hädiskt. Ty öfver
denna aptafla låg så mycket briljant humör,
den var lika genomrolig som — ja, som
samme konstnärs kvinnobild tätt bredvid var
betagande i sin något rubensartade, rosigt
fylliga och sinnliga skönhet.

Jag tittade mig om efter Lilli.

Jag ville, att också hon, som i Stockholm
så lifligt beundrat Max' känslofulla, lättfatt-
liga romantik, nu skulle se en så oromantiskt
munter bit som de här aporna.

En flik af hennes dräkt skymtade fram
bredvid en väldig duk, som, vänd utåt det
breda hörnfönstret, upptog en stor del af det
cirkelformiga rummet.

Jag gick bort till henne.

Hon märkte mig ej. Hennes ansikte var
blekt, tårar rullade utför hennes kinder, och
hennes stora ögon voro med ett uttryck af
sorg riktade på taflan.

Jag såg på den.

Ehuru jag ej förstod rätta arten af Lillis
rörelse, kände jag mig plötsligt allvarligt
stämd och djupt gripen.

Äfven här mötte mig denne store konstnärsande. Med snillets kraft hade han på duken framställt barmhärtighetens sköna bild, öfvande sitt ädla kall mot de värnlösaste af alla varelser, mot de i bojor lagda, åt människans kalla grymhet öfverantvardade djuren.

Den höga, rena kvinnogestalten med det ädla anletet bär i sin famn en till hälften af en duk höljd liten hund, hvilken, bunden kring nos och tassar, liksom utmattad af kval och dock tillitsfull låtit sitt stackars hufvud matt falla ned mot sin räddarinnas arm.

I den andra utsträckta handen håller hon en vågskål, och mannen, den lärde grymme vivisektören, bakom hvars stol hon står, visar hon, huru det barmhärtiga hjärtat vida väger upp den lagerkrönta, snillrika, kalla hjärnan.

— Medicineskurken, medicineskurken, hörde jag Lilli mumla med halfkväfd röst. O, min lille Doss, min stackars lille hund!

En snyftning skakade henne.

Där var han ju åter, främlingen från Hotell Kramer!

Jag såg honom i tankarna plötsligt åter för mig. Påminde det fula uttrycket i den mannens drag om den kalla, hårda blicken hos Max' vivisektör?

Hvad var det, som så upprörde min glada,

käcka Lilli, att hon, annars så öppen, icke förmådde tala därom och som gång på gång kom henne att skälfva af harm och smärta?

Regnbyn hade dragit förbi; en flik blå himmel tittade åter fram öfver träden i Englischer Garten.

— Kom Lilli, låt oss gå, hviskade jag, angelägen att rycka henne bort från det minne, som synbart plågade henne — Låt oss passa på nu, medan solen åter skiner.

Hon förde näsduken öfver ögonen, såg ännu en gång på den döende hunden på taflan; i hennes blick låg det som en öm smekning.

— O, min lilla hund, sade hon, suckade djupt och följde med mig ut på gatan.

Tysta gingo vi öfver Isarbron. Flodens gröna vatten antydde sitt ursprung från den närliggande alpvärlden.

Tysta gingo vi in i den lummiga, folk-tomma parken; mekaniskt följde vi vägen längs den slingrande floden, som muntert sorlade genom de stora ängsliknande planerna.

Lilli bröt omsider tystnaden. Hon fattade min arm och stödde sig lätt mot den.

— Käraste, sade hon, du har varit bra snäll, som inte frågat mig om det där obehagliga mötet i Malmö. Jag har så ogärna

velat tänka därpå, ty då fördunklas den glädje, jag har af vår lilla resa.

Ser du, den där herrn — han är egentligen en barndomsbekant till mig — själf hade han den oförskämdheten att presentera sig som en gammal barndomsvän. Vän!

Han!

Nej, han är för mig den första uppenbarelsen af människans medfödda brutalitet och atavistiska grymhet — — —

— Hm, inpassade jag, mera för att invärka lugnande på min lilla svägerskas skälfvande nerver än för att motsäga henne, — hm, det där har du af din man, min käre bror: 'Människan är dum och elak', det är hans tes. Och ändå bevisar han själf ovederläggligen och faktiskt, att människan är god och klok.

— Ja, *han*, svarade Lilli vekt, han är god! Men denne andre, han bevisar i sin person, att min mans påstående är sant: dum och elak.

Jag hade aldrig kommit i beröring med dessa människonaturens afvigsidor, förrän jag såg honom. Andra tyckte nog, att han var lik alla andra gossar, bara mera häftig. Men de hade inte som jag sett honom utan orsak släpa sin lilla syster vid håret genom barnkammaren, medan han slog henne, trots hennes tårar och böner. Jag hade den gången i för-

skräckelsen krupit bakom en säng, annars hade han slagit mig med.

Nå, det var det första. Och det kunde jag inte glömma. Jag hade en instinktlik motvilja för honom — — —

Lilli tystnade ett ögonblick. Promenadvägen följde flodens alla krökar; just här under ett härligt bokträd stod en soffa.

Vi satte oss ned och Lilli fortfor:

— Du kan väl förstå, att jag, som växte så ensam upp på en stor landtgård, också lefde mig intensivt in i det naturens lif, som rörde sig omkring mig. Enda dotter som jag var, hade jag min egen häst, mina egna hundar. Och dessa senare voro mitt bästa, ofta mitt enda sällskap, när jag gick eller red öfver fälten eller genom skogarna. De blefvo mig så kära; jag förstod dem så väl — ja, vi förstodo hvarandra ömsesidigt. Du — —

Hon afbröt sig och såg upp.

— — — hvem har gifvit människan rätt att påstå, att ett djur ej har någon själ? Ett oskäligt djur, säger man, och så tycker man sig ha rättighet att stympa och misshandla och tortera — å, bara för det att det är stumt, detta lilla djur! Och för det språk, som talas af de tysta ögonen, har den lärda, själshöga människan alls ingen chiffer!

Nej — —.

Hon reste sig häftigt upp, afbröt en liten kvist af en nedhängande gren och satte sig igen.

— Nej, jag tror fullt och fast att människan med orätt monopoliserat den odödliga själen. Jag tror, att jag en gång skall återfinna min lille Doss, att också han i förklarad skepelse, som det heter i kyrkan, skall möta mig på den där andra stranden, och han skall förstå, ja, han skall känna och förstå, att jag inte rådde för det, att jag inte svek honom, mitt tillitsfulla djur.

Lilli snyftade, och jag skrattade icke. Det föll mig alls icke in att det skulle kunna ligga något omöjligt eller löjeväckande i hennes ord. Jag förstod, att detta minne från barnoms- eller ungdomstiden, som nu vid flera tillfällen blifvit upprifvet, måste hafva gripit henne djupt.

Och dessutom — Lilli svika någon eller något?

Den tanken vore för visst det enda absurda i hela denna historia!

— Men du kan inte riktigt förstå mig, fortsatte hon nu, du kände mig ju inte på den tiden.

Ser du, jag hade en liten brun engelsk hund med hvit nos och hvita ben och hvit i bröstet och långa bruna öron med så vackert lockigt hår. Det var han, som hette Doss.

Och hur han höll af mig! Alldeles oegen-nyttigt. Den renaste, mest trofasta kärlek en människa kan möta i lifvet. Och *den* skulle vara värdelös, jag menar: ej ha sitt värde i och för sig? Ej få sin lön? Vara bortspild — vara ett tomt intet? Eller också förvandlas till ett gift — ty när jag tänker på min hunds kärlek, blir jag sjuk i själen — nej, nej, den kan ej vara förintad — jag skall återfinna den, den skall möta mig igen —

— Nå Lilli, afbröt jag sakta för att lugna henne, hur gick det med den lilla hunden?

— Han var så rar och så vacker, men framför allt så rar. Om nätterna, du, låg han på golfvet vid min säng, och ibland steg han upp och sträckte sig för att nå min hand; jag brukade vakna vid det hans lilla tunga slickade den; och sedan lade han sig ned igen, helt lugn och förnöjd.

Och en sådan liten ridderlig hund det var, alltid färdig att ställa sig i breschen till försvar, när han trodde något hotade mig. Och hur han grät — riktigt grät, inte gnällde eller tjöt som andra hundar, när jag gick ifrån honom; och hur han jublade, då jag kom tillbaka efter aldrig så kort stund!

Jag hade bara en rival till hans kärlek. Det var de små ekorrarna i skogen; de voro ju bruna liksom han och med hvita tassar

och yfvig svans. Och han trodde nog det var små hundar, som kommo flygande genom luften — han hade sett dem taga långa skutt från träd till träd. Och hur grät han ej af ifver att få leka med dem! Och hur han bad — han hade ett sätt att sitta rätt upp och skälfva med de små framtassarna, när han ville ha något — ja, han bad med hela sin kropp, timvis satt han under träden och tittade upp och bad, att de små hundarna skulle komma och leka med honom —

— Nå — —?

— Nå, och så en dag — å, det var min första riktiga sorg, ja, skratta inte åt mig, det var en värklig sorg — en dag blef han öfverkörd.

Båda hans bakben voro brutna. Vi försökte få honom läkt; han låg spjälad och jag bar honom och skötte honom. Men när förbandet togs bort, voro de små benen stela och missbildade. Min lilla rara hund, som skuttat och hoppat så muntert, kunde bara släpa sig fram. Och så sade alla, att jag borde låta döda honom — för hans egen skull.

Å, hvad jag grät!

Det var egentligen grannarna, som talade så mycket om det, Lings, du vet, som bodde ett stycke från oss. Flickorna där och jag voro goda vänner; men deras bror —

Ja du, det var han, som kom fram och ville hälsa på mig i Malmö. Jag afskydde honom alltid, alltid, han var grym och falsk. Ah, hur kunde jag ett enda ögonblick tro, att han kunde hålla ett ord, till och med ett hedersord!

Han var då redan medicine kandidat, och hans systrar sade, att han kunde döda min lille Doss lätt och alldeles smärtfritt, i ett ögonblick, och att det var barbariskt och grymt af mig att låta det lilla djuret plågas längre.

Jag stred emot af alla krafter; jag kunde ej förlika mig med tanken att för all kärlek, för all glädje han gifvit mig löna honom med döden — han, så tillitsfull!

Och jag var så feg. Aldrig förlåter jag mig, att jag inte gjorde det själf.

Jag hade ofta skjutit med min fars revolver — jag skulle inte ha darrat på handen, när det gällde mitt lilla djur, nej, jag skulle ha smekt hans vackra hufvud, sett in i de trogna, varma ögonen, och så — innan han fått tid till en aning, utan att det minsta skrämma honom —

Å, hur feg jag var!

Och hur godtrogen!

Trodde på detta 'på heder' gifna löfte: min hund skulle ej känna ängslan, ej smärta.

Jag bar honom själf dit. Jag ville inte åka. Jag gick hela vägen för att få rå om honom ännu en liten stund. Och han satt så rar och vacker på min arm, ingen kunde se, hur missbildad han var. Och han bet mig emellanåt litet i örsnibben, som han alltid gjorde, när det var riktigt väl.

Och så lämnade jag honom från mig! Hur kunde jag det, å, hur kunde jag!

Jag sprang hela vägen hem; jag höll för öronen. Jag tyckte mig höra, hur han grät efter mig; jag tyckte mig se, hur hans ögon voro ängsliga och sorgsna bland de främmande människorna.

Jag grät hela dagen. Om natten inbillade jag mig, att han var där på golfvet bredvid mig. Men ingen liten varm tunga slickade min uträckta hand, och vet du, jag tyckte mitt hjärta ville brista — — —

Nej, skratta inte, ack, skratta inte!

— Lilli, hur kan du tänka dig, att jag skulle skratta, sade jag rörd och med tårar i ögonen.

Den lidelsefulla berättelsen hade i all sin enkelhet värkligen ryckt mig med sig. Jag tyckte mig hålla dubbelt af min unga svägerska, nu då hon låtit mig se så djupt in i sitt varma hjärta.

Nästa dag begaf jag mig dit. Jag ville

ha tillbaka den döda kroppen; ingen skulle få göra den skada. Å, så ond jag blef, då någon där hemma sade, att det vackra skinnet borde tagas till vara. Nej, min hund skulle få behålla sin mjuka lilla päls.

Jag red dit, som jag ju ofta brukade.

När jag stannade utanför trädgårdsgrinden, kommo de emot mig, alla tre, flickorna förut, han, medicinaren, bakefter. Det såg ut, som om han tystade på dem, han var alldeles röd i ansiktet. — Hvad är det? frågade jag ängsligt, i det jag hoppade af hästen; tygeln behöll jag i min ena hand.

— Det var alldeles förskräckligt! ropade den ena af systrarna.

— Du skulle bara ha sett, hur han bar sig åt! ropade den andra.

Båda slogo med händerna och skrattade af nöje att retas med den eljest så morske brodern.

Jag var röd och varm efter ridten. Jag kände, att jag blef blek och iskall i hela kroppen. Jag tog ett stramt tag i tygeln, så att min snälla häst blef helt orolig, och kramade med min andra hand hårdt om ridspöet.

— Hvad är det då? frågade jag skarpt.
— Hvar är min lilla hund? Jag har ju sagt, att jag vill ha tillbaka hans kropp, sade jag, vänd åt stackarn, där han nu stod med en brottslings uppsyn, men ändå fräck i minen.

— Kroppen — äsch — kadavret ha vi gräft ned, svarade han.

Jag tyckte, att ett hånlöje spelade öfver hans läppar.

Instinktlikt lyfte jag handen med ridspöt, men lät det åter sjunka.

Jag vände mig till flickorna.

— Hvad har händt? Jag vill ha reda på hur allt gick till, hur han höll sitt ord — —

— Höll sitt ord!

Båda brusto i gapskratt.

— Ja, lita på honom den som vill. Jo, du skall få höra, hur han höll det — —

Han tog ett steg fram, liksom i rasande vrede. Men jag vände mig emot honom, och det måtte ha legat en varning i mina ögon.

Han stannade.

— Jo, du — — —

De andra två berättade om och öfver hvarandra liksom i triumf.

— Så höll han det: han tog din hund, band om hans nos och spikade upp honom, med utsträckta ben på ett bord — —

Jag hade släppt tygeln och gripit tag i hästens man för att stödja mig.

De två fortforo:

— — och så skar han upp honom levande — *levande*, du — höll på flera timmar

— bit för bit skar han sönder honom —
stack och petade och skar i honom — —

Ah, jag vet inte, hur det gick till, men i samma stund stod jag framför honom med höjd arm; det hven till i luften, när mitt ridspö for tätt invid hans ansikte. Han blundade och vände det åt sidan. Men jag slog icke. Utan ett ord var jag åter i sadeln, vände om hästen och ilade bort.

Men aldrig har jag kunnat glömma —
aldrig skall jag förlåta — aldrig — —

Lilli hade åter rest sig upp; hennes näsborrar vidgades, hennes läppar darrade, och hon rörde sin hand, som om hon ännu hållit ridspöt däri.

Hon stod midt framför mig och nästan borrhade sina ögon in i mina.

— Han hade vivisekterat honom, du, vivisekterat mitt trogna lilla hundbarn. Och jag — jag hade själf utlämnat min bästa vän i den uslingens händer, jag godtrogna, narraktiga flicka som tänkte, att en niding kunde hålla ett hedersord.

Och han vågade komma fram och hälsa på mig den där gången i Malmö!

Förstår du nu, att jag kallade honom en medicineskurk och att jag vägrade fatta hans hand!

Och så — när jag nyss där borta hos

Heinemann såg den stora taflan — o, då var det, som om den uttryckt allt det jag själf känt i så många år, men ej kunnat finna ord för. Jag har aldrig förr omtalat, hur jag lidit af mordet på min hund; jag var alltid rädd, att man skulle finna mig löjlig och sentimental. Jag trodde ingen skulle förstå, hur djupt jag känner det ansvar människan har gent emot djuren — — —

Och nu — o, det är som en befrielse! Här har konstnären, den store, härlige, varmhjärtade, predikat det för hela världen — han har fört min mördade lilla hunds talan, och därför skall jag tacka och ära honom, så länge jag lefver — — —

Vi hade långsamt anträdt vandringen tillbaka inåt staden. Vid det stora hörnfönstret, som dominerades af Max' tafla, stannade vi för att än en gång betrakta barmhärtighetens genius, som lyssnat till »kreaturens suckan».

— Å, den medicineskurken! hörde jag Lilli mumla för sig själf; mitt stackars lilla djur!

* * *

I Lillis hem förblef en stor fotografi af Gabriel Max' tafla hennes käraste reseminne.

Hon hade i själfva verket genom denna fått ett tungt lifsintryck afvältradt.

VACKRA ELISE.

En viss upphetsning i sinnena gjorde sig tydligen gällande inom den lilla krets af damer, som abonnerat sitt middagsbord å yttersta verandan i badrestauranten eller »Restauration à la mer», som det hette, när det skulle låta riktigt fint.

— Min bästa fru Salms, observationen är kanske ändå felaktig, sade liksom bemedlande en af de yngre damerna till den äldre fru, hvilken synbarligen var den tongifvande i det lilla laget.

— Min bästa fru Skott, *mina* observationer pläga vanligen vara riktiga, och särskildt i ett fall som detta har jag ännu aldrig tagit fel, replikerade den tilltalade något skarpt.

— Ja, men flickan är ju så snäll och hygglig och passar så väl upp oss; alltid är hon vänlig, och att hon ser litet klen och ledsen ut, det är då intet bevis — — —

— Klen och ledsen — pyh —

Fru Salms blåste åt någon inbillad mygga.

— Klen och ledsen! Kunde allt ha skäl

att vara ledsen, hon. Men sådana där 'damer' ha minsann inte så fina känslor, Hon ser inte ens ut att märka, hur alla observera henne, hur herrarna mysa och mönstra henne och hur alla familjer med vuxna döttrar äro angelägna att få matbord på någon annan veranda. Ha ni då ej märkt, mina vänner, att det inte finns en enda ung flicka vid borden här ute?

— Ja, men det kan då vara en tillfällighet, och inte har jag sett någon herre vara näsvis mot henne, stackars flicka. I alla händelser gör det mig ondt om henne, ty bra ledsen ser hon ut — —

— Min snälla fru Skott med sitt 'ledsen' — var nu så god och se dit bort! Hvad tycker fru Skott om sin botfärdiga Magdalena?

Den yngre damen följde med blicken den anvisade riktningen.

Vid ett litet hörnbord längst borta på verandan sutto tre unga herrar, och »vackra Elise», som hon allmänt kallades vid början af säsongen för nära tre månader sedan, stod bredvid dem.

De unga herrarna höllo på att uppgöra sitt konto före afresan; den ene af dem lade upp penningar på bordet, medan den andre granskade räkningen, och den tredje yttrade

något till uppasserskan, hvilken med en min af spänd väntan iakttog det hela. Plötsligt sköt en blodvåg upp i hennes bleka ansikte, ett strålande leende gled däröfver och med ett gladt: — Ah tack — det är allt för mycket, aflägsnade hon sig från bordet, följd af de tre männens halft medlidsamma, halft gäckande blickar.

— Jo, den där är god, fortfor fru Salms, — blygs gör hon inte, det är då säkert, och så vidt jag har mitt ord att säga i baddirektionen, skall hon icke inbjudas till festen för betjäningen i eftermiddag. Om ni, mina goda fruar och medlemmar i direktionen, hysa en annan tanke, så besvär jag er för societetens anseende att nedlägga edra röster. Hvarenda en, som inte med afsikt gör sig blind, kan ju tydligen se, hur det står till med henne.

De andra tego, och fru Salms knackade hårdt med skeden mot sitt glas.

Efter ett ögonblick kom vackra Elise fram till bordet, men med en knappt förnimbar tvekan, liksom af rädsla. Rodnaden hade åter försvunnit från hennes kinder, glädjestrålen hade slocknat i hennes ögon; hon rörde sig något besväradt och andades tungt.

— Hur länge skola vi få sitta här och vänta på efterrätten? sade fru Salms skarpt, i det

hon lät en blick af djupt förakt och indignation glida öfver den unga flickans gestalt. — Är det kanske endast vid herrborden, som man kan visa sig uppmärksam och påpasslig? Personer med sådana fasoner borde värkligen icke förekomma vid en första klassens badort.

Ett ögonblick stod uppasserskan med sänkt hufvud; det ryckte i hennes läppar, och det såg ut, som om hon velat få fram ett svar, men som om rösten svikit henne. Blekheten hade öfvergått till en gråaktig färg, och de blåa ringarna under ögonen framträdde skarpare.

Så slog hon plötsligt upp de tunga ögonlocken och såg fru Salms med en fast, klar, nästan outgrundlig blick in i de kalla stickande ögonen samt gick, utan ett ord, långsamt för att hämta de begärda glaceportionerna.

— Och hon skulle inte vara fräck! utbrast fru Salms, flämtande af vrede öfver den förvirring hon känt vid den »fallnas» blick; mina damer, här *måste* statueras ett exempel; från kaffefesten i eftermiddag *måste* detta fruntimmer uteslutas, och det skulle inte skada, om baronen i sitt tal till betjäningen antydde, hur djupt man beklagade de andra hyggliga flickorna, som till kamrat fått en så tvetydig person — — —

* * *

Eftermiddagen var vacker och solvarm. På platsen framför badsocietetens samlingshus rådde muntert lif.

Direktionen hade för betjäningen anordnat fest med basar.

Uppasserskor och baderskor voro hedersgäster, och societetens unga flirtdamer hade iklädt sig en tjänande skepelse, en mycket fantastisk sådan med bindmössor af spetsar och brokiga band, samt ilade beskäftigt omkring borden.

Det var vimmel och trängsel på den lilla platsen, och musiken i paviljongen midt å densamma blåste skrällande och larmande sina potpourristycken ur klassiska operor.

Raden af punschbord var undanflyttad, flaggor och vimplar voro hissade å för tillfället uppsatta stänger; den vanliga hvardagsenformigheten var borta; det enda, som var sig fullt likt, var den flock af uniformerade flirtherrar, som följde de unga damerna i hack och häl. Uniformen var en specialitet för stället och sommaren och bestod af hvit flanellkostym, hvit segelmössa och bruna skor.

»Badortens baron», äfvenledes uniformerad, var i dag allestädes närvarande.

Hans pussiga breda anlete med de små inflammerade ögonen och det tunna bockskägget lyste af faunartad belåtenhet, då han

— endast emedan det hörde till rollen, naturligtvis — tog sig små extra friheter mot dagens improviserade tjänarinnor, och dessa å sin sida logo och sågo ingalunda misslynta ut öfver att hedras med en karess af de knubbiga friherrliga fingrarna, som saknade hvarje spår af aristokratisk elegans.

Denna brist gjorde sig för öfrigt i ögonen fallande märkbar i hela baronens person.

Man hade af det yttre att döma kunnat svära på, att det ej fanns en enda droppe blått blod i hans ådror.

Men det var nu i alla fall »baronen».

Att han var gammal, ful, liderlig och ofta förekom något beskänkt, det där var endast små skuggor, som fullkomligt öfverstrålades af det högadliga sköldemärkets glans.

Naturligtvis var han den ledande själen i baddirektionen, och vid förmiddagens sammanträde hade han lifligt och kraftigt understött fru Salms i hennes energiska bemödanden att utesluta den »omoraliska» Elise från dagens fest.

Han hade till och med i mycket vackra ord — ty baronen kunde bli sant vältalig, när han blef rörd, och det blef han alltid, när det var fråga om dygd och unga flickor — baronen hade som sagdt i vackra ord talat om direktionens plikt att vaka öfver

familjernas väna rosenknoppar, som sökt sommarhuld under dess hägn; man finge icke inför dem låta tvifvelaktiga personer öppet framträda med ohöljd panna.

— Mina damer, hade han slutat sitt anförande, vi få minnas, att det är en 'restaurant à la mer', och den får ej vara en 'restaurant à la mère' — — —

— Hvad baronen alltid har ordet i sin makt och är kvick och rolig, hade fru Salms utropat, och den öfriga direktionen hade applåderat baronen.

Endast fru Skott hade vändt sig bort och halfhögt mumlat:

— Dålig vits och ännu sämre franska.

Resultatet hade emellertid blifvit, att vackra Elise såsom ovärdig uteslutits från festen.

Flankerad af societetens yngre och yngsta damer, stod nu baronen på societetshusets verandatrappa och skulle hålla tal till festföremålen, hvilka i en halfcirkel uppställt sig nedanför, en sällsam blandning af friserade, understundom äfven sminkade kaféfröknar från storstäderna, enkla fiskaredöttrar, hvilka aflagt sina första lärospån såsom serveringsflickor, samt gamla knotiga baderskor eller yngre sådana med skarpa, tärda drag och missnöjd uppsyn.

Och baronen talade i förnäm och läspande

nästom om »tjänande systrar», om societetens tacksamhet, om västanfläktar och böljeglitter, om dygderosor och oskuldens värn samt om att arbetet är sin egen belöning. Han talade högstämmt, efter svenskt festmönster, och var rörd.

De äldre fruarna, som garnerade societets- husets balkong, voro äfvenledes rörda; fru Salms i deras midt log huldt emot »vår oöfverträffliga baron», och musiken blåste en fanfar, som ekade ut öfver klipporna, öfver viken, långt ut öfver de nakna röda skären.

Ljudet däraf nådde också den ensamma unga kvinnan, som ett stycke från festplatsen och dold af några höga klippor med trötta steg begifvit sig ned till stranden. Visst var hon allena och utstött, och det skrällande trumpetljudet skar i hennes öron, men hennes ansikte bar i detta nu intet spår af förödmjukelse.

Just att en stund få vara ensam, vara fri från de ömsom föraktfulla, hånande, ömsom medlidsamma blickarna, vara fri från de flannelluniformerade sprättarnas fadaiser, äldres som yngres, de äldres värst och allra värst baronens — att för en stund slippa undan allt detta, det var hvila för både kropp och själ.

Huru hade det ej varit henne en plåga — som hon dock aldrig fick låtsas om — då

det i början af sommaren vid alla herrborden ständigt ropats på att »vackra Elise» skulle passa upp, »vackra Elise» skulle få så och så mycket för en blick ur sina stjärnögon, så och så mycket för ett leende af sina korallläppar och så vidare i samma stil. Och »vackra Elise» hade lett med ögon och läppar, mera strålande, ju större den kontanta erkänslan blef.

Men så började förändringen i hennes yttre person frappa litet hvar; hennes ögon miste glansen, och läpparna bleknade; de små mynten, hvilkas klingande ljud i hennes ficka föreföll henne som på en gång sporre och ersättning för alla ledsamheter, blefvo allt sällsyntare.

Mer än en gång hade hon hållit på att uppge alltsammans och resa — men då hade ju också allt varit förgäfvets; först nu vid slutet, då alla började fara, då skulle hon skörda lönen för alla mödor, och ju större den summa blef, som hon samlat i dricks-pengar, dess lättare skulle hon förgäta alla vedervärdigheter. Bara några få dagar till, bara hålla ut ännu några svåra dygn, och då hade hon utfört sitt värf, så kunde hon återvända hem — — —

Hennes tankar afbrötos af steg bakom henne, och hon reste sig hastigt. Det glada

uttrycket i hennes ansikte vek bort för en min af kall och trotsig förbehållsamhet.

Den kommande var fru Skott, som tillfälligtvis lagt märke till henne, då hon gick öfver klipporna och, drifven af medlidande, lämnat festplatsen för att uppsöka den utstötta.

När hon nu stod bredvid denna och åter mötte hennes egendomligt fasta blick, kände hon sig förlägen.

Denna kvinna bar ej, hade aldrig burit lättsinnets prägel. »Dömen icke, dömen icke», ljöd det i den eleganta damens sinne, medan samtidigt dragen af en talrik skara flirt-herrar och flirtdamer skymtade förbi hennes inre öga.

Med något sväfvande röst började hon tala helt vänligt till Elise, sade, att hon försökt tro på henne i det längsta och känt sig djupt ledsen och äfven besviken för hennes skull. Men om också den läxa hon, Elise, nu fått varit svår och kunde kännas bitter, så var den ju icke oförtjänt, och fru Skott, som alltid i alla fall tyckt så mycket om Elise, önskade nu så varmt, att hon skulle ångra sig samt af det skedda låta varna sig och börja ett bättre lif.

Kvinnan bredvid henne ryckte till; ett underligt uttryck kom i hennes ansikte. Hon

stirrade utåt vattnet, som om hon långt i fjärran skådat en vision, och hennes röst lät frånvarande, dröjande.

— Bli bättre, säger frun, bli bättre, lefva ett annat lif. —

Nu vände hon sig om, halft skrattande, halft snyftande och fortfor med växande, mödosamt undertryckt bitterhet:

— Tror frun, att jag då är sämre än andra? Än mina kamrater, som hvar enda dag låta hvem som helst smeka sig? Än baron se'n, de fina herrskapernas stolthet, som jag för min del skulle anse mig för god att lyssna till? Hur ofta har jag inte sett *honom* på vägar, dem han minsann inte tordes gå vid dagens ljus! Han får ändå vara med, fastän det så tydligt syns, hvad han värkligen går för — omkring honom trängas de fina frökarna, med honom segla de, af honom låta de sig föras i dansen — han är inte ovärdig, han, på honom ser ingen med onda ögon, men på mig — ack.

Hon tryckte händerna mot hjärtat liksom för att lugna det, så att ej dess häftiga slag skulle oroa det slumrande lif, som höll på att utvecklas i hennes sköte.

— Fru Skott har alltid varit vänlig mot mig, fortsatte hon lugnare, ehuru ännu med litet darrning i rösten, och det skall jag

aldrig glömma. Men föra ett bättre lif, det tror jag då visst inte, att jag kan, inte så, som frun menar det, och ångra det jag hittills fört kan jag inte håller, ty jag är i alla fall så innerligt glad och nöjd.

Det bleka ansiktet fullkomligt lyste, och ett egendomligt, gåtligt leende hvilade omkring munnen, medan ögonen åter riktades utåt mot den fjärran hägrande visionen.

Fru Skott såg häpen på henne.

— Jag förstår alls inte Elise; jag har alltid tagit Elise i försvar, men efter detta blir det mig alldeles omöjligt. Att Elise inte är lik de andra uppasserskorna och kaféfröknarna, har jag alltid tyckt; men en kvinna med aldrig så litet hederskänsla och blygsamhet skulle inte ha tagit det så, sedan hon råkat i olycka för att nu använda ett mildt ord — — —

— Olycka, ack, snälla goda frun — ja, visst har jag känt mig olycklig ibland i sommar, fast inte på det viset, som frun tänker sig; men så är det ju också inom kort slut på den olyckan; badterminen är snart förbi, och då far jag tillbaka till min —

Hon afbröt sig tvärt.

Fru Skott reste sig från stenen, på hvilken hon suttit, och vände sig för att gå.

Hennes vänliga sinne var i uppror; var

då denna kvinna, som trots allt hade något så ärbart, så rent, hon frestades säga: nästan upphöjdt öfver sig, var hon då så ohjälpligt djupt sjunken, att hon endast längtade efter att fortsätta sitt gungflylif, och därtill så oblyg att öppet säga ut det! Förvisso hade fru Salms rätt, det var en förlorad varelse.

— Snälla fru Skott, ljöd bakom henne den andras röst, bedjande och skyggt, fru Skott, förlåt mig, gå inte så — frun missförstår mig allt ändå, ack, om jag bara tordes!

Men den enda, som visat vänlighet mot den omoraliska Elise, hörde henne icke längre. Hon hade redan börjat gå uppför klipporna och återvände till festplatsen, där hennes bortovaro icke blifvit bemärkt, lyckligtvis, tänkte hon, ty nu skämdes hon öfver den känsla af sympati hon hyst för denna kvinna, som hon trott vara endast vilseförd, men som visat sig så förhärdad.

Man höll just på att ordna sig för att i festprocession tåga in i stora salongen, där balen skulle stå. I spetsen gick badortens baron, förande vid armen en halfvuxen flicka ur societeten, till hvilken han med en min af faderligt förmynderskap hviskade banala fraser.

De egentliga festföremålen, de »tjänande systrarna», fingo gå tillbaka till sin servering

eller också stå utanför och genom fönstren se på societetsståten.

Festplatsen var tyst och öde.

Viken nedanför klipporna låg blank med violett vatten. Ejdrar flöto obekymrade omkring en och annan hemglidande segelbåt, och orädda tumlare vältrade sig i vattenbrynet. På motsatta stranden höjde sig en öde klippvärld med djupa skuggor och mörkvioletta skiftningar öfver röda branta hållar. Ett stycke bort i land stack en väderkvarn upp, en mörk silhuett, liknande en botpredikant, som med utsträckta armar predikade för en osynlig publik.

* * *

Badterminen var i det närmaste slut. Badgästerna lämnade efter hand stället för att återvända till hem, arbete och den snart stundande höstsäsongen.

Badortens baron var en af de första, som troppade af.

Firad som en konung, hade han gått ned till ångbåten genom dubbla led af gamla och unga damer, som räckt honom blombuketter. Det hade flaggats från societetshuset, salut hade gifvits från flaggbärget, och då baronen hälsande stod på öfre däck, medan morgon-

solen belyste hans kala hufvud och glesa bockskägg, hade af den på stranden samlade resten af societeten höjts ett: »hip, hurra för vår baron!»

Ombord å båten befann sig äfven fru Skott, och på fördäcket syntes bland andra tarfligare passagerare vackra Elise, på hvilken badsocieteten med direktion och baron i spetsen i dygdig harm statuerat ett exempel och så räddat badortens ära.

Detta hade gjort henne omöjlig som upppasserska äfven för den korta tid som återstod, och källarmästaren hade afskedat henne, så mycket mer som nästan alla de gäster voro resta, hvilka hon serverat å yttre verandan.

Tyst och reserverad satt hon där och blickade ut öfver hafvet, hårdt fasthållande en liten väska, som synbarligen innehöll en för henne dyrbar skatt.

Efter några timmars enformig färd nal-kades man den stora staden. Ångbåten gick in i flodmynningen och arbetade sig långsamt fram till sin plats vid hamnkajen. Denna var fullpackad af människor, och de ombordvarande började spana, om till äfventyrs någon bekant eller närskyld vore nere för att möta.

Äfven vackra Elise hade rest sig och såg

spändt sökande mot stranden. Ändtligen tycktes hon ha funnit rätt på någon väntad person: hon log gladt, röd af ifver, och lyfte ett ögonblick upp den lilla väskan liksom för att visa den.

Fru Skott, som hade alla sina res saker på det klara, kom händelsevis att observera hennes hälsning mot stranden och vände på hufvudet för att se, hvem den kunde gälla.

En blek, spenslig man i handtvärkardräkt och med ett barn på armen vinkade sitt svar till kvinnan i fören.

Sådan hade icke fru Skott tänkt sig den lycka, hvarom denna kvinna jublat den där gången, på klippan. En aning grep henne; »dömer icke, dömer icke», ljöd det åter inom henne.

Följande ögonblickets känsla, arbetade hon sig hastigt genom mängden, som skockat sig framför landgången, och gick ned på fördäck, där den hon sökte ännu stod kvar, nickande och vinkande.

— Farväl, Elise, sade hon vänligt.

Den tilltalade vände sig med ett litet utrop:

— Nej, se fru Skott — ack frun, se där står min man med min lilla flicka!

— Men snälla Elise — eller fru Elise —

— Berg — ja, jag har varit gift i fyra år.

— Gift i fyra år! Me då är ju — då har ju —

Fru Skott afbröt sig något brydd.

— Jo, min man är mina barns far, fru Skott, och jag är hans ärliga och lagliga hustru — men han var så länge sjuk och vi blefvo så fattiga, och fast jag visste, hur det var ställdt med mig och hur jag skulle komma att lida för det, så kunde jag inte fundera ut någon annan råd än söka mig plats vid någon större badort. Jag har haft sådan, innan jag blef gift, och hade vackra betyg. På dem, mitt porträtt och — mitt flicknamn fick jag platsen. Gud må veta, hur tungt det var för mig, men för hvarje gång jag frestades att känna det *för* tungt, tänkte jag på dem båda där, som endast hade mig att lita sig till, och på den lilla, som skall komma, och det gaf mig kraft att se glad och vänlig ut — för drickspengarnas skull, ser frun. Det är ju det enda vi ha att reda oss med, tills min man får bättre krafter.

— Men hvarför sade ni aldrig, hur det var! Hvarför underkasta sig så mycken onödig förödmjukelse och skam!

— Hvarför — ack, fru Skott, hur ofta längtade jag inte att få säga det åtminstone till *en*, till frun här om dagen ute på klipporna.

Men jag var så rädd, att man skulle få veta, att jag var gift och att jag då strax skulle bli bortvisad af källarmästaren och gå miste om de sista dagarna, just de som gifva mest — fast det gick ju så ändå.

— Men det var då bestämdt från början oriktigt att tiga; ni skulle ju så lätt ha sluppit undan allt obehag, ty en ärbar gift kvinna — — —

En liflig rodnad färgade den unga hustruns kinder, och hon fäste åter samma klara fasta blick på fru Skott, som kommit både denna och fru Salms att känna sig förvirrade, så illa passade den för den lättfärdiga, men så väl för den sig själf förgätande och uppoffrande kvinnan.

— Ack, snälla frun, då hade jag aldrig fått anställning, och vi hade fått svälta och lida nöd. Nej, nej, en kaféuppasserska får gärna vara sminkad och tillmötesgående mot alla herrar, bara hon något litet förmår bevara skenet — men en ärbar gift kvinna, nej, för *henne* finnes ingen plats på ett sådant ställe — — —

Dock — Gud välsigne de många, som, fast de ansågo mig vara en en dålig kvinna, likväl gafvo mig af sitt öfverflöd. Nog behöfs hvarenda skärf för oss nu, när vintern kommer! Se, där är landgången i ordning.

Och Gud välsigne frun, som var vänlig emot mig och kom att säga mig ett afskedsord, fast frun inte visste — — —

I det allt bedöfvande larmet hördes icke de sista orden; den unga hustrun gick i land med sin lilla skinnväska i handen.

Fru Skott trängde sig fram till baronen.

— Herr baron, sade hon bakom honom.

— Hvad befaller min nådiga?

— Se dit bort — där uppe på kajen!

— Hå — tja — det där fruntimret — och redan en adorateur — nå, nogräknad tycks hon inte vara — — —

— Vet baron, hvem det är?

— Hva falls? Hvem det — tja, vackra Elise —

— Nej, nej, fru Berg är det.

— Fru — å tusan!

Baronens något slöa blick fick ett svagt uttryck af häpet intresse, när han varseblef den lyckliga familjegruppen. Den unga hustrun hade just tagit den lilla flickan från mannens arm och smekte henne ömt.

— Vet baron en sak — hon där borta är allt bra mycket bättre, än direktionen för nytta och nöje proklamerade.

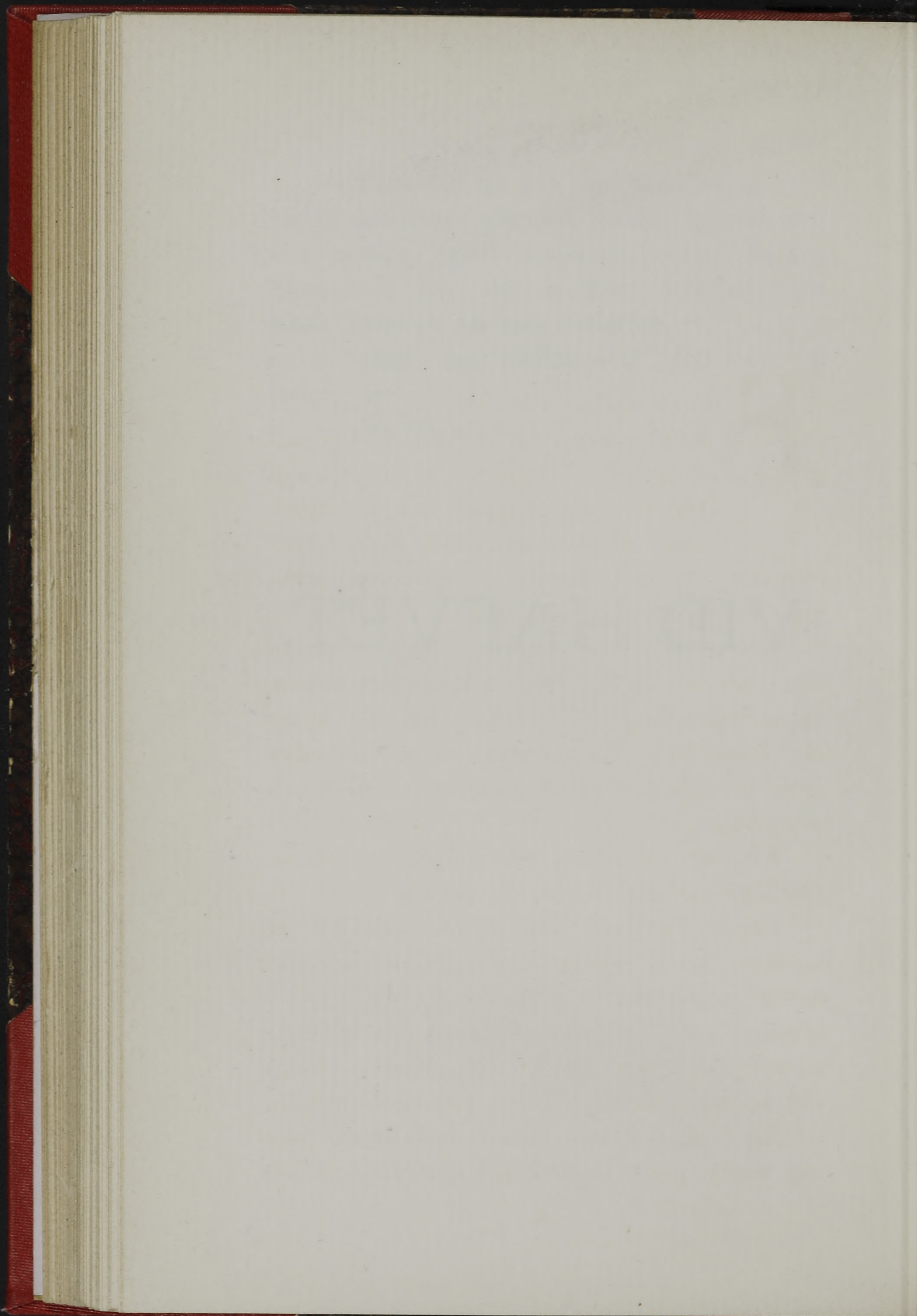
— Men, min nådiga, det gällde ju förnäm-
ligast att från societetens unga damer di-
stansera ett misstänkt objekt — — —

— I så fall får jag verkligen säga, att i baddirektionens såll föll hvetet igenom och bra många agnar stannade kvar. Vackra Elise var, när allt kommer omkring, den bästa kvinnan på hela badorten.

— Säger min nådiga det? Det vore väl fan — — —

— Farväl, baron!

VID HAFVET.

Från sommarvillan, där jag bodde på den vackra ön i den blekingska skärgården, leder en liten stig upp till en hög klippa, som i många små afsatser skjuter fram öfver stranden, så att dennas af grönska täckta linje däruppifrån ej synes.

Äfven från de andra villorna, hvilka ligga en och en för sig, undangömda bakom yppig björkskog, föra stigar hit; de korsar sig öfver hela ön, slingra sig fram mellan snår af slån och en, kaprifolium, hallon och murgröna.

Klippan är också en omtyckt samlingsplats för sommargäster här på ön.

Hafvet, hvilket annars är uppfyllt af holmar, liksom öppnar sig midt för den samma: det är segelleden ut i världen.

Där styra de stora ångarna ut; därifrån komma de; den svarta rökstrimman långt ute är deras första hälsning eller sista afsked.

Dit styr ock den vackra lustkuttern med alla segel uppe; ljudlöst och lätt stryker den

fram; vimpeln fläktar, seglen skina hvita, hela båten lyser bjärt i solskenet.

Dit styra de små segelbåtarna, men helt försiktigt, titta endast fram om skären, kasta seglen öfver, vända med rodret och glida åter in i den lugna skärgården.

* * *

Som vanligt hade vi mot aftonen sammanträffat här uppe för att se solnedgången. Luften var fuktig af dagg och hafsånga, och den starka doften af kaprifolieblommorna var nästan bedöfvande.

Jag hade satt mig en smula afsides närmare stranden på en klipphäll, kring hvilken murgrönan, som höll på att inkräkta hela ön, förgäfves sökte rotfäste. Ej i tankar, snarare tanklöst drömmande blickade jag ut öfver vattnet, medan min egen stämning liksom sammansmälte med lugnet omkring mig.

Mina vänner samtalande där uppe.

Jag hörde deras ord, utan att dessa störde mig; det föreföll nästan, som om de inpassats i det hela. Det hvardagligt gemytliga pratet hade under intryck af aftonens mystiska skönhet öfvergått till ett lätt och angenämt filosoferande.

— Hafvet är hälsan, hörde jag den ene säga, och ah — den milda luften — fylld af saltsjölukt från vattnet där ute, mättad af

växternas ångor från landet här inne — hafvets
sälta är bokstafligen ett världens salt — —

— Ja hafvet, afbröt en annan, det är
det evigaste af hvad jorden tillhör — all-
tings upphof, bedrifternas amma. Ständigt
föder det nya vikingatåg, i litteratur eller lif
— det binder folken tillhopa — —

— Och i skeppens kölvatten gå idéerna
fram, världstankarna — —

— Nej, hafvet, — det var en tredje röst
— — det väcker framför allt dådlust: hvad
ligger där borta bakom de oändliga svallande
vågorna? Där ligger det okända — upptäck-
terna — —

— Hafvet föder fantasi — fantasin skapar-
kraft — —

— Hafvet — — Hafvet — —

Samtalet gick i ett. Jag hörde det ej
mera, hörde endast en välkänd sång.

En af sällskapet hade liksom jag skilt
sig från de andra; stående på en annan klippa
ännu längre nere vid vattnet, sjöng han sakta,
nästan liksom för sig själf, men hvarje ord
förnams tydligt i den stilla kvällen:

Min Falk den fløj over Mark og Vang —
tidt og mangensinde —
i Skoven jeg saa hende første Gang —
I vogte den Jomfru vel — — — —

* * *

Hvart flögo mina tankar?

Eller förflyttades mitt egentliga jag, min själ och ande, bort från den täcka ön till ett annat lands kust, en välbekant kär kust, där höga bokar skugga öfver lerbranten och sträcka yfviga grenar ut öfver ett annat hafs mattgröna metallskiftande vatten, ett haf som jag alltid älskat, dit min tanke ofta ilat — —

Kan en ton, ett ljud, ett ord så frigöra anden, att man ej mera hör eller förnimmer något omkring sig, att det närvarande med ens försvinner, och en bild, ett minne levandegöres, får lifsvarm gestalt och färg?

— Hafvet föder fantasi — fantasin skapar-kraft — — *I vogte den Jomfru vel* — —

Jag tyckte mig plötsligt återse honom, min forne vän, målaren, konstnären med de tungsinta ögonen, han, hvars staffli jag så ofta såg uppställdt på den bokskuggade branten vid den kust jag höll kär.

I tidiga vårdagar, då löfvet ännu var spädt, såg jag honom där och in till sena hösten, då luften var tung, hafvet svart och den kalla vinden kom handen, som förde penseln, att nästan stelna. Inlindad i en pläd, som satt i kors öfver ryggen, målade han: ständigt, ständigt detta haf i skiftande dagar, men — och detta var hans olycka — alltid i samma stämning. Redan som helt liten hade han

sökt med färger återgifva allt, som han sett och som han såg, då han från branten blickade ut öfver strandlinjen eller rymden, hvilken långt borta gick i ett med vattnet. Under sin lärotid på akademien voro hans studier och skisser alltid motiv från sjön: hafvet i storm, i töcken, i död ro.

Man spådde honom en stor framtid som marinmålare — kunde han endast öfvervinna en viss enformighet, som låg öfver hvarje, till och med det minsta hans utkast, en viss »tyngd», som man påstod hvila öfver själfva hans uppfattning.

Vänners och kamraters loford hade dock aldrig gladt honom, och vid deras anmärkningar hade han alltid suttit tyst.

Han kände endast, att han *måste* skapa, att detta var det enda sättet, på hvilket han kunde hålla sin ande frisk.

Om han öfver hufvud kunde detta!

Ty han visste också, att den tyngd, som hvilade öfver hans taflor, ej bodde i penseln och handen, ej i uppfattningen. Den bodde innerst i hans själ såsom en outtalad hemlig ångest, en skräck och vanda öfver det oundvikliga, hvilket han tyckte lura bakom hvarje buske, bakom skogens stammar, bakom hvarje dörr hemma i hans föräldrars hus, där han

sett sina syskon så småningom slockna, först till själ, så till kropp.

Hans sorgtyngda moder och böjde tyste fader följde med ängslig uppmärksamhet det allt mera tilltagande tungsinnets hos honom, deras enda lefvande barn.

Han märkte detta, och skräcken växte.

Hvad trodde de? Gud, hvad trodde de då om honom? Sågo de hans inre kamp, och tviflade till och med de på honom?

Hvar finna stöd, hvar finna tro? Gud, hvar finna tro, hvar finna motståndskraft!

Eller var han dömd, redan här i lifvet fördömd? Skulle den sjukdom de andra fått liksom i arf i blodet äfven hafva inympats på honom?

Hans taflor hade så småningom vunnit bestämdt erkännande. Den raska tekniken och den kraft, som låg i utförandet, visade den borne konstnären.

Han var outtröttlig; han arbetade nästan hejdlöst. På den årliga konstutställningen såg man alltid något nytt arbete af honom: »byväder vid kusten», »aftondis vid hafvet» — man kände igen hans stil och såg af hvem taflan var, redan innan man läst namnteckningen nere i hörnet.

Men samma enformighet hvilade ännu öfver hans målningar: mörka moln liksom

släpade ned öfver ett tungt grått vatten, dolde kustens linjer och gåfvo intryck af dyster ödslighet, som visserligen meddelade stämning, men beklämde.

— Han ser ej ljus, sade man, det hvilar ingen glans öfver hans haf, ingen dager öfver hans himmel, det finnes ej sol öfver hans horisont.

Och han visste, att klandret var sant.

Hafvet hade visserligen gifvit honom fantasi och skaparkraft, men båda sjönko med stäckta vingar tillbaka, isade af mörkret och tviflet, som rådde inom honom.

Det fanns ej färg öfver hans lif, intet skimmer öfver hans ande, ingen glans öfver hans framtid.

Huru skulle hans öga och hand då kunna framtrolla solsken på duken? Voro ej dessa tunga töckenhöljda böljeslag, som han så konstnärligt återgaf, liksom uttrycket af hans eget kvalda hjärtas oroliga, hopplösa trängtan efter frid och klarhet?

Han älskade denna kust och detta haf, som allena för någon stund skänkte honom glömskans lugn, under det att hans pensel ifrigt och snabbt ilade öfver duken.

Ofta såg jag honom så vid stranden eller ock i hemmet, som skymtade fram mellan stammarna, det hem, från hvilket han ej för-

mådde lösrycka sig. Och alltid målade han, men utan förhoppning, utan glädje, tyst och slutet, tillbakadragen inom sig själf.

Skulle aldrig en stråle sol komma och genombryta detta dunkel?

Hvad han behöfde var tro på sig själf, kraft att resa sig, att afskaka den fixa idé, hvilken ständigt liksom gnagde på en punkt af hans hjärna, utnötande denna för att värkligen kedja honom vid ett inbilladt eller befaradt öde.

Men hvem skulle gifva honom detta? Hvem skulle räcka honom den hjälpande handen?

Endast en — den, som kunde älska honom trots hans mörker, hans tvifvel, hans svaghet: den kvinna, som i full kärlek kunde tro på honom, på hans uppgift och begåfning, på hans andes styrka och klarhet.

Endast en kvinnas tro på honom skulle kunna väcka hans egen.

Endast en kvinnas kärlek, stark i förbarmande, kan hjälpa en man ur svaghet och tviflet på sig själf, kan befria och hela. — —

Ung och fager, kraftig och lefnadsfrisk gick hon med lätta steg mot sin framtids okända uppgift.

Vänliga makter kommo bådas nyss vidt skilda vägar att mötas för att sedan bilda en gemensam kärleks lifsväg.

Äfven hon drömde om att bli konstnärinna. Rättare är att säga, att hon redan var det, ty den sanne konstnärens eld brann i hennes hjärta. För henne lyste solen, för henne låg lifvet i dagens ljus.

Som en uppehållande makt, som en det friska unga lifvets hoppfulla budbärerska trädde hon öfver tröskeln till det hem, där tungsinnet rufvade i vrårna.

Sommarens ljufva fläkt följde hennes spår, glädjens blomster spirade i hennes fjät.

Jag såg henne första gången i ett större sällskap.

Äfven midt i sommaren äro aftnarna här vid denna sydliga kust alltid mörka; alla ljus i kronor och lampor voro därför tända.

I salongen, hvilken med sina taflor, blommor, konstsaker, trots sin rika belysning värkade tungt, utstrålade liksom ett skärt skimmer från hennes gestalt, där hon satt vid sin lilla sybåge, iklädd en dräkt, hvars färg sammansmälte med den utslagna kraftiga rosen vid hennes barm.

Hennes blå ögon lyste af allvar och glädtighet på en gång, och det mörka håret bucklade sig omkring hennes breda låga panna.

I ett hörn af rummet hade konstnären, hennes trolofvade, tagit plats. Med ett uttryck af lefnadströtthet skuggade han för ögonen

med handen, liksom ville eller vågade han ej se ljuset, ej se gestalten i rosenskimret.

Då ljud borta från salongens andra sida, där pianot stod, en mjuk manlig baryton:

Min Falk den flöj över Mark og Vang —
 tidt og mangensinde —
 i Skoven jeg saa hende første Gang —
 I vogte den Jomfru vel —

— — — — —
 Og naar hun i sit Vindue staar,
 og naar hun fletter sit lange Haar,
 og naar hun træder i Dandsen let,
 det er, som hun fletted et Tryllenet.

Og naar vi sees i den Rosenlund,
 og naar jeg kysser den favre Mund,
 det er, som al min Sorg bortveg,
 og som jeg lytted til Huldrens leg.

Naar Gud kun hende vil unde mig —
 tidt og mangensinde —
 begjærer jeg ej hans Himmerig —
 I vogte den Jomfru vel — — — —

Jag hade sett på henne, så länge sången ljud. Hon hade suttit litet nedlutad öfver bågen, så att ljusskenet ofvanifrån föll klart öfver det vackra håret, den unga fina handen och den skära rosen vid hennes bröst.

Vid sångens sista ord såg hon upp och bort till honom.

Han hade sänkt sin hand, han var mycket blek och hans drag syntes djupt upprörda.

Då mötte han hennes klara blick — ett

gladt leende från henne, och skuggan vek. En frisk blodvåg sköt upp i hans ansikte, hans ögon strålade och han böjde sig fram. Hon reste sig, utan tvekan, utan dröjsmål; hon liksom drogs bort till honom; och af rörelsen på hans läppar trodde jag mig se, att han hviskande upprepade sångens sista strofer:

Naar Gud kun hende vil unde mig — — —

Och jag förstod, att han var räddad, räddad åt sig själf, åt lifvet, åt konsten.

* * *

Vi träffades sedan ofta, hon och jag, dels i hemmet där, dels ute i skogen, medan han borta vid branten med ifver målade nya taflor.

Som gammal vän till hennes trolofvade kunde jag fritt tala med henne om honom, och hon sade mig oförbehållsamt sina tankar.

— Se på mig, sade hon sålunda en gång, i det hon sträckte ut sina armar och rätade upp sin spänstiga gestalt.

— Se på mig. Jag har kraft för två — jag *skall* tvinga fram det lefnadsmod, som han ännu saknar. Är detta ej härligt, är det ej stort? Är det icke, som om han i många

är väntat just på mig — väntat på, att någon skulle komma, som kunde förstå honom, älska honom — ty det är det han behöfver: motvikt mot sig själf. Och det har jag blifvit, jag, så ringa, så obetydlig emot honom! — Det fattas honom sol, säga de, kom —

Hon förde mig bakom hans lilla målarstol.

— Se, hviskade hon och pekade med fingret, ser ni, solen lyser — den håller just på att bryta igenom dimman — —

Han hade hört oss och vände sig; han räckte ut sin hand emot henne, och hon böjde sig ned för att kyssa honom.

Jag såg på den snart färdiga taflan: öfver det töckenhöljda hafvet skimrade en ljus strimma. — Solen bröt igenom, böljorna glittrade, och den metallaktiga ljusbryggan nådde ända fram till den gula lerbranten, från hvars höjd väldiga bokar sträckte yfviga grenar ut öfver ett ljusnande haf — — —

Ja, hennes hand skulle hålla hans, till dess han öfvervunnit mörkret; hennes tro skulle gifva honom den tro på sig själf, som han hittills saknat.

Ty tron på egen inre kraft är det glada solljus, utan hvilket konstnären ej kan alstra värk med sant och beståndande lif.

Sol och dager skulle från denna stund

hvila öfver hans dukar, stråla öfver hans lif
— utströmmande från en stark, ren, mild
och själfuppoffrande kvinnas fasta kärlek.

Jag aflägsnade mig oförmärkt.

* * *

I vogte den Jomfru vel —

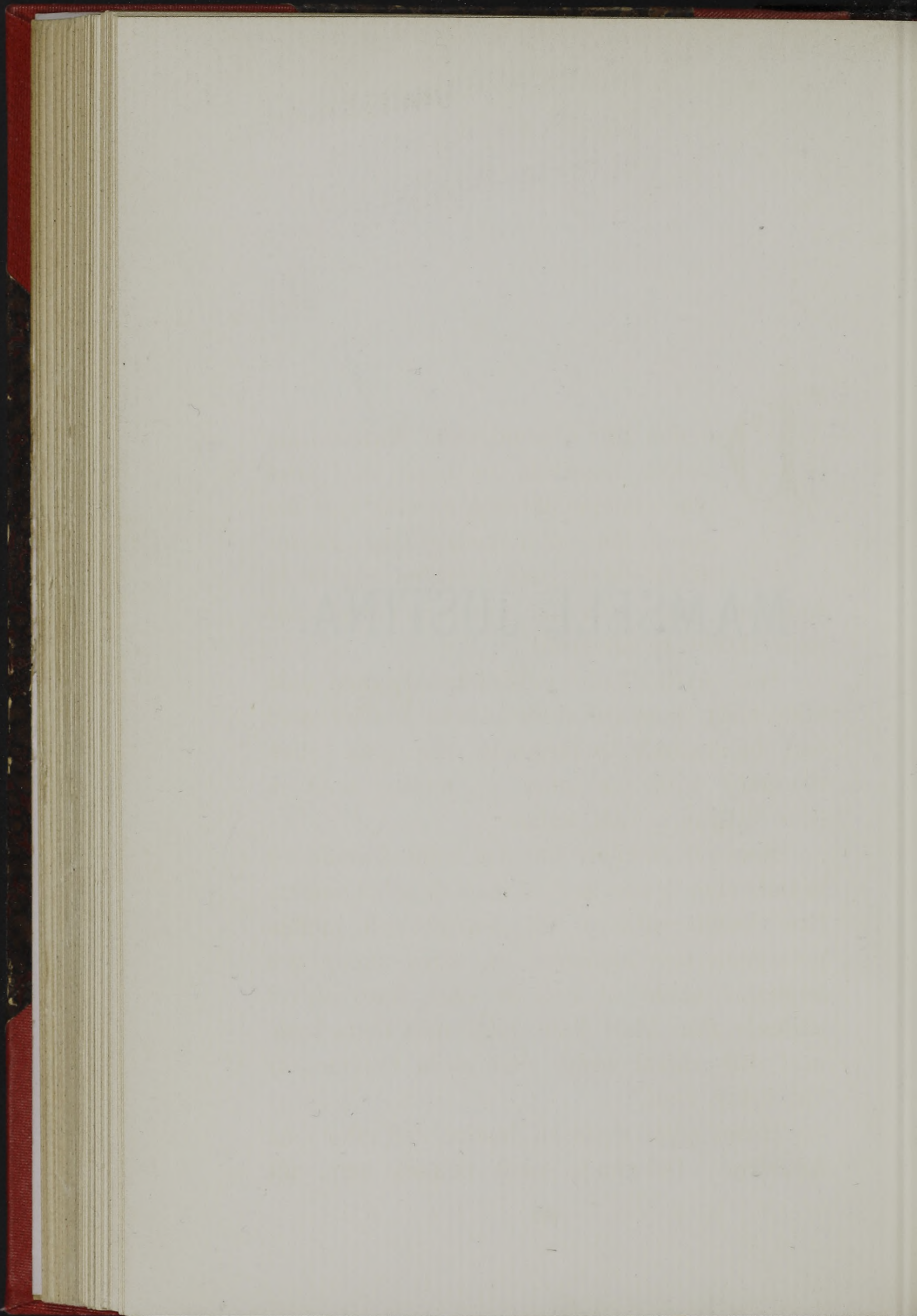
Den sjungande nere på klippan tystnade.

Ännu liksom ljud sångens omkväde för
mina öron, väckande minnet, för ett ögonblick
levandegjort, af dessa båda kämpande andar
där borta vid den fjärran kusten, hvilkas ve
och vända, hopp och trosstyrka jag lärt känna.

Samtalet där uppe fortfor ännu:

— Hafvet — — — Hafvet — — —

MAMSELL JUSTINA.

Vid den lilla stadens enda långgata låg också mamsell Justinas hus. Det var alldeles likt sina grannar, ja, alla husen längs den oändligt långa gatans båda sidor voro i själfva värdet så lika, att man ofta tog miste om dem, när man skulle gå på besök.

Små hvitkalkade envåningshus med gula eller röda tegeltak, stora blanka fönster med rikt blommande pelargonier och gula toffelblommor samt en dörr på midten med en liten trätrappa utåt gatan.

Mamsell Justinas hus låg midt framför en gränd, som ledde ned åt hafvet och hamnen. Hon kunde sitta i sitt fönster och mellan pelargoniernas blommor se, huru skepp och ångbåtar gled ut och in samt huru hafvet skiftade från klart kallt blått med hvita kammar till varmt grått med stora tångmassor vid östan vind.

Huset hade mamsell Justina ärft efter sina föräldrar. Det hade varit hennes hem, allt

sedan hon kom till världen. Och hon var nu öfver sextiofem år.

Största delen af sitt lif hade hon tillbragt sittande i detta fönster. Mellan ständigt frodiga pelargonieblommor, sådana som på folkspråket kallas »brinnande kärlek», hade hennes ansikte tittat fram.

Blommorna hade vissnat, och nya hade kommit i stället, lika lifskraftiga och färgrika.

Mamsell Justinas unga anlete hade äfven så småningom vissnat. Den fordom friska matthvita hyn var nu gul, fårad och skrynklig. Hennes kinder liknade dessa för tidigt skördade runda vinteräpplen, som skrupna och skrupna, ända till dess hvarje droppe lifskraft tyckes förtorkad, medan en svag skiftning af den röda färgen dock dröjer kvar på ytan. Hennes en gång rika, buckliga hår var tunt och glest, men hon bar det så, som hon haft det i öfver fyrtio år, djupt nedkammadt öfver tinningarna och hängande löst i ett stort svart sniljenät, som med en skär bandrosett knöts öfver hjässan.

Det märkvärdigaste hos mamsell Justina voro dock hennes ögon, nu visserligen något matta, men fulla af förväntan, liksom af en hemlig förhoppning.

Det uttryck af spänd och varm bidan, hvarmed de ibland stirrade mellan blombladen

nedåt gränden och utåt hafvet, tycktes passa lika illa tillsammans med hennes år med som det drag af sluten oböjlig envishet, hvilket hvilade öfver hennes hopknipna tunna läppar, ja, lika illa, som de skära hårbanden och den i ljusa glada färger hållna dräkten passade till hennes ålderdomliga person.

Denna hennes förkärlek för skära dräkter, hattar och band hade också hos stadens yngre generationer väckt mycket löje; många spefulla blickar följde henne, då hon visade sig ute, och »Rosen i törne» var det namn, som slungades efter hennes långa magra gestalt, när hon rak och oböjd gick sin väg framåt, utan att taga notis om något omkring sig.

Mamsell Justina hade trots de fem och sextio åren lifvet ännu framför sig. Hon hade intet afslutadt att se tillbaka på, hvarken med saknad eller ånger.

Hon lefde, som hon gjort det i fyrtio år, alltid i nuet, alltid i bidan på hvad dagen skulle bringa henne, viss om att hvad hon väntade, det skulle komma, att hennes ståndaktighet och fasthet, som hon kallade det, skulle segra.

Och fast och ståndaktig, med det envisa draget öfver de tätt slutna läpparna, satt hon därför dag ut och dag in, klädd i skära band bakom pelargonian, väntande och väntande.

Den hon väntade kom värkligen också.

Han kom, om ej ofta, så dock regelbundet, än med den stora gula diligensen, som förmedlade persontrafiken till grannstaden vid Sundet, än med något skepp därifrån, som anlöpte den lilla hamnen.

Alla kände honom: det var mamsell Justinas gamle fästman.

Och alla visste mycket väl, hvarför han kom: för att se, om de skära banden utbytts mot andra af dunklare färg.

Och hela staden vred sig i våldsamt skratt för hvarje gång han åter reste bort, medan det gamla ansiktet med den ungdomliga hårprydnaden fortfor att titta ut genom fönster-rutan.

Hvad man i den stora munterheten ej lade märke till var, att de djupa ögonen också för hvarje gång syntes mattare, liksom trötta af hemliga tårar, samtidigt med att de tunna läpparna voro ännu mer fast och envist hopknipna.

Ingen beklagade henne, ingen tyckte synd om henne. I löjet blandades endast en smula harm öfver hvad man kallade detta fenomen af kvinnlig dårskap och fåfänga: envisa gamla troll, fördömdt narraktiga fjolla, mumlades af mer än en förbigående, hvars blick hastigt snuddade öfver fönstret med de friska, sym-

boliska blommorna och det gamla kvinnoanletet.

* * *

En dag vid juletid flög snabbt som ett skandalrykte en hviskning genom staden från hus till hus, från kök till kök.

Mamsell Justina har svartklädd gått till diligenskontoret!

Mamsell Justina har lagt af sina skära hattband!

Och i alla de små envåningshusen tittade och tittade man efter den gula kareten, som långsamt och skramlande rullade ned för den knaggliga gatan.

* * *

Mamsell Justina satt ensam i diligensen. Hennes ögon voro slutna, och tårar rullade ned för de vissna kinderna.

I handen höll hon ett skrynkligt bref. Hennes läppar darrade och rörde sig, liksom uttalade de tysta böner om förlåtelse, varma ord af kärlek och ånger.

Under mer än fyrtio år hade han, till hvars dödsbädd hon nu blifvit kallad, varit hennes hjärtanskär.

Under mer än fyrtio år hade han varit

medelpunkten för hennes tankar, hennes längtan, hennes väntan.

Hon hade knappast märkt årens flykt, hon hade endast väntat, väntat: han skulle taga första steget, han skulle uttala första ordet, det var han, som hade orätt, honom tillkom det att gifva efter.

Under årtiondenas gång såg hon sig i inbillningen alltid som en prinsessa Törnros; såsom en sådan ville hon vinnas, med veka ord och böner. I rosor hade hon väntat honom år efter år, och klädd i rosens färg skulle hon möta honom ännu efter fyrtio år.

Ty ännu såg hon lifvet och framtiden hägra framför sig, liksom den dag, då hon gaf honom sin tro.

Då voro de båda helt unga. Hur höllo de hvarann ej kära!

Han var då endast biträde i grosshandlarens bod. Och hon var den täte segelsömmarens enda barn. Det var icke liten rangskillnad, det.

Men hvad har väl den att betyda, till och med i en småstad, då man är ung och stark och kommer med den »brinnande kärlekens» röda blomma i sitt knapphål att hvarje afton hämta sin i rosor klädda flicka, ung och fager, till promenad utåt ljungheden längs stranden!

Hvem tänker på sådant, när hafvet ligger

stilla lugnt och rodnar i aftonsolen, medan hela flottiljen af fiskarbåtar lägger ut till nattligt fiske. Se, seglen lysa eldröda i det starka kvällsskenet! Se, haf och himmel bära rosens färg — det är våra färger, kärlek och ungdom, framtidshopp och lycka — —

Den ensamman gamla damen i diligensen snyftade bittert.

Huru lyckliga hade de ej suttit på den hvita hafssanden, tigande, hand i hand, och blickat ut åt det lugna drömmande hafvet; eller hade de plockat de vilda, skära hednejlikorna och byggt planer för framtiden, kysst hvarandra, öfverlagt och beräknat och kysst hvarandra igen.

Så lyckliga, så ofattbart lyckliga!

Hade han blott icke varit så emot, att hon dansade så gärna! Hade han blott icke så envist fordrat, att hon skulle pryda sig endast för honom och vara allvarsam och förständig i sällskap med alla andra! Hade han bara icke varit så envis i detta enda, enda hänseende! Det enda, där hon icke ville, icke kunde gifva efter, hon som älskade dans och skämt, allt ljust och gladt och ungdomsrosigt!

Och hon hade fortfarit att dansa och att roa sig, äfven sedan han avancerat till bokhållare å kontor i den stora grannstaden.

Han hade ju ofta kommit på besök till henne. Då hade hon prydt sig i sin ljusaste dräkt, och de hade promenerat som förr utåt strandheden.

Men de plockade ej längre nejlikor, skratade och skämtade också mindre än förr. Ofta suto de helt tysta bredvid hvarandra och ryckte otåligt i det strida strandgräset.

Men lyckliga voro de, så lyckliga, allt jämt så lyckliga!

Om några år, bara några få, bara fem, sex kanske, så skulle han vara sin egen, så skulle de aldrig mera skiljas.

Bara litet tålamod! Ännu en liten väntetid!

Och åren hade gått. Hennes ungdom hade också gått. Väntetiden hade blifvit lång — —

Men så hade han en dag oförmodadt kommit till staden. Nu var lyckan deras: det egna hemmet!

Nu skulle bröllopsdagen bestämmas!

Det skulle den aftonen bli skarpskyttebal i staden.

Den vackra mamsell Justina hade blifvit den gamla mamsell Justina. Men med ville hon, dansa ville hon. Nu skulle hon, klädd i rosor, dansa väntetiden ut.

Hans blick hade mörknat, då han såg henne, den trettioåriga, i den lätta ljusa dräkten.

Hon hade brusat upp:

— Är jag då så gammal och ful nu, tycker du?

— I mina ögon blir du aldrig gammal. Men min hustru borde vara förståndigare än så, och när man är trettio år fyllda, bör man inte spöka ut sig som en ung flicka.

— Liksom det skulle vara mitt fel, att jag fått vänta så länge! Är du så småaktig redan nu, så lär du inte bli god att göra till nöjes sedan! Och att jag blir äldre år för år, om jag får lefva, det är jag då inte precis ensam om —

Det ena ordet hade gifvit det andra. Han hade sett ond och ledsen ut.

— Ja, nog blir det muntert, om du jämt och samt blir så här oresonlig! Kan du nu inte stanna hemma eller också ta en annan klädning, när jag nu riktigt ber dig därom — —

— Och kan du inte unna mig det lilla nöjet och låta mig få klä mig, som jag vill, när du vet, att det gör mig glädje?

— Du *kan* då inte göra en uppoffring för min skull?

— Du *vill* då absolut bli en tyrann i småsaker?

Bleka och vredgade hade de stått midt emot hvarandra, och innan kvällen var liden, voro förlofningsringarna strukna af de fingrar, på hvilka de blänkt sedan ett tiotal år.

Det hade svidit i bådas hjärtan.

— Fördömda envishet, hade han mumlat förtviflad, ville hon bara med ett tecken ge tillkänna, att hon ångrar sig! Inte behöfde hon säga ett enda ord, bara lägga af den där fördömda rosenfärgade stassen —

— Så småsint han är, hade hon snyftat, i all min tid skall jag bära den här färgen, hvar dag, ända tills han ber mig om förlåtelse — — —

Han hade farit tillbaka till sin affär.

Hon hade ärft sina föräldrars hus och blifvit boende i den lilla staden.

Bref växlades nu som förr mellan dem. Blommor och smågåfvor på märkedagar visade den ene och den andre, att minnet var levande, varmt och vaket.

Då och då kom han som förr på besök. Hon satt i sitt fönster på utkik efter den diligens eller den ångbåt, som förde honom till henne.

Men alltid var hon klädd i ljusröd grannlåt, och en bön om förlåtelse kom aldrig öfver hans läppar.

Och åren gingo och gingo.

Mamsell Justina skrumpnade ihop allt mer. Till rynkorna i hennes ansikte och till det glesnade, glanslösa håret passade ungdomens färg illa.

En gång hvarje år hade hon regelbundet rest till grannstaden att besöka sin gamle käresta.

Han var blifven en förmögen man; hans butik var den finaste där i staden. Men han hade ord om sig att vara en gammal tvärvigg.

Ogift var han, sin ungdomskärlek trogen.

När hon kom till honom och bodde i den lilla gästkammaren, inredd särskildt åt henne och upplåten endast åt henne, då myste tvärviggen af belåtenhet. Det bästa vin han ägde i affären syntes på bordet, dukadt såsom till bröllopfest med mycket rosor och slipade glas.

Med en älskares galanteri förde han henne till den festliga måltiden, och i hans knapphål lyste som förr den symboliskt högröda blomman.

Och så sutto de, dessa båda gamla, midt emot hvarandra, skålade och logo samt tittade i smyg efter, om den käre vännen åldrats mycket sen sist! Hon fann, att hans hjässa vardt allt kalare, och han kände för hvarje gång en större motvilja mot rosabanden på hennes hår.

Men när hon for, stod han alltid barhufvad vid vagnen med en stor rosenbukett i handen och en viss fuktighet i de hederliga, trohjärtade ögonen.

Så hade åren gått. Det ord, hvarpå båda väntade, hade aldrig uttalats.

Hon gick nu mot det sjuttioal, som han redan öfverskridit.

Nu skulle hon fira julen hos honom. Det var den fyrtionde, sedan de gifvo hvarandra sin tro. Och den skulle de fira tillsammans.

Mamsell Justina hade tänkt på denna jul, som på något skimrande, löftesrikt. Hennes sista lifshopp hade samlat sig kring tanken på denna fest.

Med en ung flickas ifver hade hon beredt sig till resan; en ny ljusröd isättning hade hon kostat på sin bästa högtidsdräkt af ljusgrått siden. Hon kunde mycket väl ha varit en silfverbrud. Och i själfva verket var hon det ju — en silfverbrud i rosor!

Då hade brefvet kommit: han var döende. Han räknade timmarna. Han väntade på henne.

Hans hand hade darrat, då han skref det; men ej ett ord stod det om det gamla!

— Hårdnackad in i det sista, hade hon mumlat för sig själf, där hon stått liksom förlamad och oförmögen att rätt förstå hvad hon läste.

Det sista?

Hon såg upp. De djupa ögonen voro ej längre matta. De glänste af feberaktig oro.

Hennes hjärta klappade som i ungdomens dagar, när hon väntade sin älskade.

Smärtan, som hon känt den där dagen för nära fyrtio år sedan, den smärta hon aldrig velat erkänna, den hade dock legat där i frö. Nu växte den plötsligt upp i kraft; den grep henne med en makt, som den endast brukar äga öfver unga hjärtan. I mamsell Justinas hjärta lefde den unga kvinnans kärlek. I årtionden hade den legat bunden, med våld kufvad. Lifvet i hennes själs innersta hade stått stilla, på samma gång som det yttre så obarmhärtigt rullat fram öfver hennes hufvud. Nu bröto alla källsprång fram. De flödade öfver af ånger, af sorg, af kärlek.

Det sista! Nej, nej, icke än! Icke än!

Mamsell Justina hade slitit de rosenfärgade banden från sitt tunna hår.

Icke än!

Hon hade ännu något att säga. Han väntade henne, sin silfverbrud. Hon skulle komma.

Hon hade ej märkt de förvånade blickar, som följt henne, då hon djupt svarklädd gått genom staden till diligenskontoret för att fara till sin väntande brudgum.

Men detta var sista gången man skrattade åt mamsell Justina.

Ryktet om, hur det tillgått, då detta gamla

fästefolk försonades, flög ut i staden, blef kändt af hvar man och väckte vörndnad och medkänsla med ett lifslångt misstag, en lifslång sorg.

Han låg i sin säng, tyst och blek, samt andades tungt och flämtande; svetten stod honom i pannan.

Hon öppnade dörren sakta och stod på tröskeln. Han såg upp, såg henne komma, såg, att hennes hjärta talat, att kärleken till slut segrat.

Med en våldsam kraftansträngning satte han sig upp:

— Förlåt mig, förlåt mig, älskade — hur ljuft det nu är! Hvad du är vacker! Kom, tag min hand — se, älskling, aftonskimret på hafvet — se, solen sjunker — älskade, nu äro vi så lyckliga — —

Gråtande tryckte hon hans gamla kala huvud till sin insjünkna barm.

— Förlåt, ja förlåt, hviskade hon.

* * *

Från denna dag såg man aldrig mamsell Justina bära ljusa färger. Svart krusflor täckte hennes glesa gråa hår.

Och aldrig mera blickade hon förväntansfullt ut mot hamnen, där skeppen gled in,

eller efter den gula diligensen, som tungt rullade öfver gatans kullriga stenar.

De ögon, som understundom mötte den förbigående, voro visserligen sorgsna, men öfver det åldriga anletet med de tunna läpparna låg nu ett skimmer af vek ömhet, som icke längre tillbakaträngdes.

I fönstret lyste som förr pelargonians bjärta blommor ungdomligt friska, symboliserande den kärlek, som evigt brinner.

LANDSBYGDSINTERIÖRER.

I.

Skogsgärde den 20 januari —

är postväskan i dag öppnades och innehöll ett bref med din kära, kända, och så länge saknade handstil — åh —

Vet du hur det var!

Jo, som om vintern med dess snötäcke och dess frusna fönster med ens vikit för en vår med påskliljor och pärlhyacinter — ty, minns du, det var ju en majdag och ute på ditt hems med vårblommor fyllda terrass där nere i Laholm, som vi sist träffade hvarandra!

Sist! Huru länge sedan är ej detta!

År hafva redan flytt sin kos, och vi båda, som hade så svårt att blott några dagar vara skilda, vi ha nu icke sett hvarandra under många år och, hvad värre är, endast flyktigt meddelat oss med hvarandra.

Jag satt en lång stund med ditt bref oöppnadt i min hand och drömde — just denna vårdrom, så solomstrålad och daggfrisk, om om vår stora vänskap, så hög, så ideal, så oförgänglig!

Och under en följd af år så undanskjuten!
Men, icke sant, äkta var den dock i grund
och botten, hur flickromantisk den än nu kan
tyckas oss. Och vi skola icke skratta åt den
eller åt oss själfva.

Ty just det, att ditt kära bref nu hvilar
i min hand och har makt att i ett ögonblick
fylla hela mitt hjärta med den värme, jag nu
känner, just det visar ju, att de två små skol-
flickorna, du och jag, som i helpensionen i
»storstaden» alltid tröstade hvarandra och om
nätterna, när den stränga lärarinnan somnat,
smögo sig upp ur sina bäddar för att, hop-
krupna och huttrande, i rummets aflägsnaste
vrå utbyta dessa små dyrbara förtroenden
om hem och syskon, förtroenden, för hvilka
den stränga skolordningen och de många
läxorna under dagen satte hinder — att du
och jag trots skilsmässa och så olika öden
dock förblifvit trofasta *det*, som vi många
gångar kallade vår barndoms och första ung-
doms lycka, vår rena, oskyldiga vänskap.

Du kom till Lausanne, till Paris; du har
kunnat följa dina böjelser och anlag.

Du målar och studerar; du är i Bretagne
och Provence, och du ämnar dig, säger du,
snart öfver till Algier för att taga skisser af
någon skäggig scheik eller någon kabylby.

Och jag!

Min förlofning med Emil och mitt bröllop — om allt detta fick du ju så långa bref året efter det vi skildes.

Och nu frågar du mig, om jag ännu har kvar min romantiska förtjusning för bondlandet! Nog minnes du väl, att den äfven var din?

Du talar också om vårt svärmeri för bondflickor och bondgossar eller för »jenter» och »gutter», som vi alltid sade i vår »björnsonska» tid, då vi trodde, att all lifvets poesi och skönhet funnes på landet, där allt var så naivt och storslaget, där en Arne och en Synnöve bodde i hvarje stuga, där mjölken var som grädde och man ej hade stort annat att göra än skumma af denna i stora byttor till kärnfärskt smör i stora tråg, sådant där osaltadt smör, som var så godt på nybakadt bröd.

Vi drömde om, huru där ute på landet, funnos helgjutna storslagna människor, med stora rena känslor, människor som alltid gingo klädda i färgrika dräkter, i toppmössor och hvita lif och röda förkläden och hade ljust hår liksom på Tidemands taflor.

Och minns du, hur förolämpade vi blefvo, när din far, som ju var grosshandlare och hade spannmålsaffärer på landsbygden, gjorde narr åt oss och sade, att våra Öjvindar och

gutter voro supiga och drumliga bondtölpar och våra Synnöver klumpiga lagårdspigor i grofva snörkängor och att bönderna för öfrigt voro allt annat än storslagna: de voro småsnåla och småknepiga, ja, de kunde förstås vara storsluga och storsupiga också; men rätt åt dem var det, när prisen å deras produkter sjönko, ty stormodiga och bonddryga voro de minsann tillräckligt ändå — det var det enda stora hos dem!

Huru käckt vi då sade honom, att han som andra stadsbor bara inbillade sig, att han hade reda på »folket», det sanna verkliga folket på slätter och i skogsbygder — jag tror, vi sade i »fjälldalarna» — som han ändå alls inte kände till, ty det lefde sitt eget undan-gömnda lif utan att bekymra sig om all den fåfänga och tomhet — ja, så sade vi verkligen, vi femtonåringar! — som trufdes i de stora städerna.

Jo, tacka för det, muttrade han — han begagnade för öfrigt ett långt mustigare uttryck — men hvad vet sådana flicksnärtor om landtmannapartistisk oförskämdhet och egoistisk grundskattepolitik!

Duktigt sårade voro vi emellertid å »folkets» vägnar.

Men så kommo vi öfverens om, att vi för framtiden skulle ägna vårt lif åt dessa tro-

hjärtade, förtjusande bondgossar och bondflickor, som gingo i skogen och blåste i vallarelurar.

Jag tror, vi bestämde oss för att göra en skola för dem, i hvilken de kunde få stora förebilder och höra läsas om Björnson och Synnöve och Arne!

Och nu!

Borta vid Seinefloden i midtpunkten för stora världens brusande lif, där bor du, där har du din eleganta lilla arbetsvrå, där du på duken afbildar franska gutter och fiskerjenter från Bretagnes klippkuster.

Och jag —

Ja, jag har blifvit den gemensamma framtidsplanen trogen; ty jag sitter här i min prästgård i mellersta Sveriges skogsbygd — *min*, du, ty prästen och allt hans är *mitt*, min Emil är det, min trädgård och *min* socken också!

Jag har således haft rik anledning att på närmaste håll se och lära känna våra idealer. Och nu vill du, säger du, gärna veta, hur de se ut så här i rama verkligheten på rama bondlandet.

Ty ditt Bretagne räknar du väl ej för »bondland», det är ju »*la belle France*», och sålunda adladt en smula.

Och nu tänker du väl aldrig mera på

Björnsons bondfolk, bara på Pierre Lotis isländsfiskare — — — — —

Den 21—

Här blef jag afbruten i går af ett par af mina »sockenkvinnor», som ville låna väfskedar och skulle ha kaffe med dopp.

Du i din mondäna värld tycker väl, att detta låter urbarbariskt!

Men för mig ha dylika husliga intermezzon både färg och intresse. Ty du må tro, att dessa »Synnöver» äro ej så lättåtkomliga; de sluta sig oftast inom ett skal af förbehållsamhet, som man ej med det första lyckas genombryta.

Det dröjde bra länge, innan jag lärde mig förstå den konsten: aldrig gå direkt tillväga, aldrig fråga ut dem angående deras yttre eller inre lif — det måste komma liksom af sig själft; man får då och då af ett litet yttrande och en halfuttalad antydning en inblick i deras förhållanden och tankevärld.

Men att gå tillväga såsom en och annan af mina vänner från staden, nej, det lyckas inte.

Det händer ibland, då jag har någon sådan på besök, att hon faller på den idéen, att hon skall »studera folklif» — i en så afsides landsort borde ju detta lämpa sig förträffligt. Och

då har jag fått springa med henne ur gård i gård; hon slår sig ned på en stol i stugan och börjar fråga:

— Nå, hur bor ni, hvad äter ni, hur går ni klädda —

Och så inbillar hon sig, att bondfolket skall känna sig smickradt af det intresse hon visar! Men tror du, hon får besked om något?

Jag, som känner till, hur illa bönder upptaga sådant, huru de genast bli *en garde*, misstänka, att det ligger något bakom, jag har svårt att hålla god min —

Men tror du inte, *hon* sedan kommer till staden, stolt öfver sina realistiska studier, som äro henne ett originellt konversationsämne i balsalongen! Hon har icke ord starka nog för den »råhet i seder», som hon tycker sig finna här och som hon dömer och fördömer utan att hafva gjort sig allt för mycket besvär att sätta sig in i förhållanden och tankegång härute.

Här på landsbygden är det nämligen — tyvärr — snarast en regel, att bröllop och barndop ske på en gång, såvida icke det senare kommer först och det förra sist.

Den »romantiska» smekmånaden efter bröllopet tillhör de bildade klasserna; här bland bönderna kommer den före detsamma.

Jag kan icke neka till, att detta naturligt-

vis ur åtskilliga synpunkter stöter mig och icke minst mitt skönhetssinne.

Men jag kan dock icke kalla detta plump osedlighet i vanlig mening, och städernas *flirtation* i dag med en, i morgon med en annan, en lek, under hvilken personligheten portioneras ut i småbitar, nivelleras och blir fadd, dum, kall, utbrunnen, alldeles »falnad», som vi säga här på landet, denna förefaller mig icke allenast lika oskön, utan i grund och botten mera djupt osedlig.

Ty här, när en yngling och flicka gifvit hvarandra sin tro, så finnas visserligen sällan för dem de skrankor, som mellan förlofvade i de bildade klasserna. De lefva då en liten tid ett jämförelsevis sorgfritt kärlekslif liksom orrparen i skogarna om våarna; de anse sig icke behöfva blygas härför, ty — tillhöra de icke hvarandra, äro de icke trofasta mot hvarandra?

Och deras förhållande, uppbäres det icke af bygdens sed, och bekräftas det icke till sist i vederbörlig samhällsordning?

En och annan skall kanske tycka, att det ligger något »nok så berättiget» häri; och man får i alla händelser icke glömma att taga detta resonnemang i betraktande, då man vill bedöma »erotiken» på landsbygden.

Jag minnes en gång, att min man talade

med en gammal nämndeman om dessa saker och om hvad man skulle kunna göra för att införa bättre ordning och anda i detta stycke:

— Jag har också varit ung, herr kyrkoherde, och jag förstår, hur ungdomen känner det; sträfva och knoga får en bonde nog ändå; man är bara ung en gång, och då är litet majlif i all trohet inte något att säga på — —

Det var hvad han svarade.

Hvad du nu än må tycka om detta — men tro inte, att ett ungt äkta par på landet strax efter vigseln företar en poetisk wedding-trip eller ens alltid får begifva sig till det *egna* hemmet, där han är herre och hon husmor.

Nej, bröllopfärden går oftast till endera makens *föräldrahem*, vare sig den unga hustrun flyttar till mannens föräldrar som första piga eller han till hennes som förste dräng: de ha intet eget hem — och få det kanske ej under många år — där de ostördt kunna få ordna sitt lif efter eget tycke, så som herremannen kan göra det; och deras »smekmånad», deras enda frihetstid, *måste* infalla, innan de i och med vigseln inträda i dessa visserligen regelbundna, men också otroligt bundna förhållanden.

Hvilken som under dessa har det svårast, mannen eller hustrun, är ej godt att säga.

Huru mycket medborgerligt intresse och personlig kraft t. ex. gå icke här förlorade, rinna gagnlöst bort och förnötas som vattenkraften i de lappländska älfvarnas forsar, därigenom att ofta värkligt kunniga och tänkande, begåfvade män i sina bästa år på så sätt bli osjälfständiga och ha intet att säga hvarken i hem eller kommun!

Och hustrun!

Min man var en gång kallad i sjukbesök till en af socknens rikaste hemmansägare, som för ett par år sedan gift bort sin son med, som det troddes, grannbyns rikaste flicka.

Efter bröllopet kommer det så i dagen, att hon intet ägde. Och då blef det annat af.

Hade man förut fjäsat och fjäskat för henne, så kunde man numera ej nog visa henne sitt förakt, ja, sitt hat.

Så blef svärfadern illa sjuk och bad i rädsla för döden min man komma till sig.

När Emil inträdde, hade den sjuke just kraflat sig upp och stapplat in i nästa rum, där sonhustrun, som nyss fått barn, låg, och Emil hörde honom säga:

— Upp med dig, du — det är inte värdt, att du ligger där och drar dig; du får upp

och göra skäl för dig, du, som ingenting förde in i boet — —

Ser du, det är penningdrygheten, som din far sade, hvilken är skulden till mycket af den hårdhet, som utmärker bonden: »kontanterna», det enda, som i hans krets gifver social ställning, detta är hos många, kanske hos de allra flesta, drifkraften i all deras handel och vandel.

Särskildt är det en afgörande faktor vid äktenskaps ingående.

Det är, som om man skämdes för att erkänna kärleken såsom en i och för sig berättigad makt i lifvet och därtill en stormakt. De unga bondflickorna ha nog sin dröm, men hårdhänt griper verkligheten in i denna i form af föräldramyndighet.

För den böja de sig, ofta med mycken strid, men — de böja sig, i nio fall af tio.

Och då de *icke* göra det, blir det icke sällan olycka, om också icke precis i nio fall af tio.

Detta gäller naturligtvis äfven om sönerna.

Och hvilken tror du i regel är den hårdaste, den, som mest kallblodigt tvingar son eller dotter in i ett för honom eller henne åtminstone till en början motbjudande äktenskap, fadern eller modern?

Modern, du!

Något så stolt, så kallt, så despotiskt som en rik bondkvinna, i all synnerhet en sådan, som *själf* en gång blifvit tvingad att gifta sig mot sin vilja, det får du leta efter!

Det är hon som, en gång kommen till makten, styr med järnhand man, barn och tjänare.

Väl har jag sett mer än en sådan härskarkvinna, men — detta måste sägas till hennes heder — hur stor bristen på vekhet och hjärtats finare känslor än må vara, rättvis är hon i regel och på sitt sätt mån om alla. I en sådan bondgård lefves t. ex. ganska godt; intet fattas i mat och dryck; döttrarna få roa sig och gå klädda som fröknar; men arbeta få tjänarna från klockan fyra på morgonen, och gifta sig efter egen smak, det få döttrarna *icke*.

Och mannen — ofta är också han en kärnkarl, men vanligtvis dock den *andra* statsmakten.

Ibland känner han hustruns allenavälde allt för tryckande, och då dricker han för att ändå ha någon tröst. Ibland är det, som om all tillbakaträngd vekhet hos honom blossade upp i en nästan kvinnligt stark ömhet för barnen.

Sällan får du se bönder smeka sina barn, men en far i sådan ställning, *han* kan ofta sitta med sin lilla dotter i knäet och med vek blick hålla henne tryckt intill sig.

Den ena af de »madamer» — de förmögna hemmanshustrurna kallas ännu allmänt så, hvad tycker du? När jag nyss kommit hit, kallade jag mina skur- och hjälpgummor »madam»; vi brukade ju så i staden i »vår tid»; men jag blef helt förvånad, när de för läget sade: — inte ska' frun kalla oss madam, inte; vi är bara torpargummor! —

Nå väl, den ena af de madamer, som voro hos mig i går, är just en sådan kvinna: högrest och rak, med ett ganska fint, men förstenadt ansikte, på kalas gärna klädd i svart siden och guldbrosch, omutligt redbar och sträng, omtyckt af tjänarna samt djupt respekterad af barnen.

Och rik, rik för fyra!

Du skulle se gården, där den ligger!

Man färdas vägen fram genom furuskogen; plötsligt öppnar sig en vidd med ljusa björkar i utkanterna; längst bort, så att skogen ger skydd mot nordanvinden, har du själfva gården, en tvåvåningsbyggnad med en massa fönster och gardiner för alla, med röda flyglar och välordnad trädgård; nedanföör går ån, rätt bred och med låga albuskar vid stränderna.

Nog kunde du få motiv till »svensk idyll».

Och mannen där, han är just en sådan vek, from, riktigt god och rar människa med

varma blå ögon; han är mycket tystlåten, men alltid vänlig och ler ofta stilla för sig själf.

Ingen må tro, att dessa makar äro olyckliga; tvärtom, det råder det bästa förhållande mellan dem: madamen styr, mannen tiger och husets öfriga medlemmar lyda.

På så sätt tar *hon* sin skada igen!

Ty en gång var hon ung och varmblodig, hon med. Hon hade fattat kärlek till en fattig tjänstedräng, med honom ville hon gifta sig; och hon stred för denne drängen mot far och mor och syskon och hela släkten, och hon grät och hon bad och hon trotsade och hon kämpade —

Men med den rike grannens ende son måste hon dock gifta sig.

Det talas ännu någon gång här i bygden om bröllopet.

Hela socknen och dessutom släkt och fränder utsocknes ifrån voro bjudna; hon var kyrkbrud, och när skaran i många vagnar kom åkande, var kyrkan klädd med friskt björklöf.

Det var på våren. Hon kläddes i prästgården här — i svart siden med släp så långt, att en brudtärna fick bära upp det, i guldkrona och guldbrosch; men hennes ansikte var hårdt och kallt och orörligt, och under den stora bröllopsmiddagen, som räckte

en half dag och delvis var ute under de blommande fruktträden, hörde ingen henne yttra ett ord, såg ingen ett leende öfver hennes läppar.

Och inte ofta har man sett det sedan håller.

Skulle man inte tro, att *hon*, om någon, skulle gifva sin dotter fritt val?

Tror *du* det?

Hon har en dotter, högrest som hon, men med eld i ögonen, mörka, stora, flammande ögon; en flicka med ett ansikte, som skulle varit vackert, om det icke burit spår af obändigt trots. Också hon valde till käresta sina föräldrars dräng, en vacker, hygglig yngling, som endast för hennes skull tagit plats där i gården.

Honom ville hon ha eller ingen.

Ingen således, svarade modern kallt.

Och flickan i sin tur bad och grät, kämpade och stred.

Allt kallare blef modern, allt obevekligare och hårdare. Det föreföll nästan, som om hon själf plötsligt åter lefde sig in i *sin* ungdomskamp, led sin sorg om igen och njöt af att en annan, vore det ock hennes eget barn, icke skulle ha det bättre, utan genomgå samma skärseld.

Till och med fadern tyckte till sist synd om dottern; men förgäfves.

Då gaf sig flickan bort från hemmet.

I grannstaden såg man henne här och hvar, där hon minst borde vara. Det mörka håret stod i en stor burr ned i pannan och skuggade ögonen, som blifvit allt vildare och mera flammande; hyn var fint mattgul; hon var vacker, och det tyckte stadens herrar också, när de sågo henne helt frankt inträda i hotellvarietéen och slå sig ned vid något småbord. Och följdén —

Kan du inte gissa dig till den?

Så en afton kommer Jan Erik, drängen, in till min man och tar ut lysning för sig och flickan.

Emil blef både öfverraskad och glad och önskade honom lycka till att äntligen ha nått sitt mål och öfvervunnit moderns stolthet.

Och hvad tror du han svarade?

Han stod och strök och strök med handen öfver bordskanten utan att se upp, och så sade han:

— Ja, hade inte smörklimpen fallit i golfvet, så hade hunden inte fått den — — —

Det kallar jag nemesis.

Men inte går det alltid så illa — — —

Se så, nu hör jag bjällror på vägen, nu kommer Emil hem från husförhör i socknens bortersta ände, halfannan mil härifrån.

Ja, de husförhören, de äro bra dryga för

en präst, helst när det skall kalasas så, som på det ställe han nu varit, ty kalaset, ser du, det är hufvudsaken det! Det är vinterns glansnummer i gården, det är täflingsmålet för de stolta bondkvinnorna: jag har det bäst, jag har tretton sorters dopp till kaffet; — men jag har det finast: buljong i koppar och glace och vin till maten — — —

Ack, Berta, om du kunde se en sådan stilla vinterkväll som just nu!

Ja se, ty trots mörkret är det en glans och prakt, med hvilken alla elektriska lampor i ditt Paris icke kunna täfla — hur majestätiskt framtågar icke Jupiter öfver den mörka himlen med sitt otaliga följe af olympiska stjärngudar —

Nej, nu viker släden in på gården, och jag får göra hastigt slut på mina högstämda betraktelser!

Au revoir, ma chérie! — — —

II.

Skogsgärde den 14 februari —

Åter har posten bragt mig ett kärkommet bref med Paris' poststämpel, ett bref från dig, kära Berta; och med detta kommer från det oroliga världsbruset i Europas hjärta liksom en liten dyning och slår in i den lugna insjöfjärd här i hög-Sveriges skogsbygder, där din vän från ungdomsdagarna har sitt hem.

Då jag läser dina lifliga ord, tycker jag mig se dig, smärt och smidig som alltid, i din allra parisermodärnaste toilett trippa uppför den oändliga *rue Lafayette* eller utför den af ljus skimrande *rue Rivoli* —

Det är något annat, menar du, än min Jupiter och hans stjärnstab!

Du lefver midt upp i händelsernas värld; du beundrar Faure och hans hvita skjortbröst, men du tar lifligt parti för den ridderlige Casimir-Périer — å hans charmanta frus vägnar.

Du är förtjust i »*Le Temps*» och glöder af ovilja mot »*La revue blanche*» med dess

strindbergska kvinnohat; du är med lif och själ hängifven *la demi-vierge*-rörelsen och sätter din stolthet i att — visserligen alltid på det täcka och eleganta sätt jag så väl minnes sedan gammalt — vara en typ för den »nya kvinnan».

Och jag —

Hvad tycker du väl, att *jag* skall kunna komma med?

Hur tror du väl, att *jag* skall kunna »stå mig» i brefväxlingen med en så mondän (jag har snappat upp det där ordet, ser du, och tycker om att begagna det, det har litet af modärn, litterär förnämitet öfver sig!) varelse som du!

Den milieu, hvori *jag* lefver!

Utanför mitt fönster, det vill säga fönstret till den lilla arbetsvrå Emil inrättat särskildt åt mig, står en stor tall.

Dess grenar äro betäckta af tusentals kristaller, ej vanlig, simpel en-natts-rimfrost, nej, hela veckors lager på lager af fruset töcken, så att de finaste tallbarr äro mångdubbelt förstorade, och hela trädet är likt en hvit fågel, som burrat upp fjädrar och fjun mot kylan.

Och i den tallen är där ett lif, må du tro, så brokigt som på din *place de la Concorde*, ty den starka kölden lockar alla små och stora fåglar fram till människoboningar.

Nederst på trädstammen sitter den bjärta

hackspetten och slår och slår med sitt röda hufvud och sin stora näbb i barken för att komma åt någon liten förfrusen insekt; på de yttersta grenarna hålla sparfvorna till, smutsgrå tjufungar, fågelvärdens gaminer; inne bland kvistarna, där trädet är tätast, hoppa mesar och meshättor, små gula och grå »bollar», som se så roliga och rara ut i sina svarta kalotter; jag har hängt ut godsaker åt dem, med talg öfvergjutna träkors, och detta har gifvit de små frusna stackarna mod att bibehålla sin af sparfvorna ständigt hotade position; domherrar med röda krås komma af och till på visit, och emellanåt jäktas hela sällskapet undan af några ondsinta skator, som fått nys om, att det vankas brödsmulor och annan kalasmat nedanför vid trädets stam.

Det trädet är mitt sällskap och min teater-scen!

Vore jag en Bruno Liljefors, skulle jag måla af dig, och vore jag författare, skulle jag skriva något vackert om dig, du kära gamla tall, som så ofta med ditt sus liksom hviskat fram vackra visor för att trösta mig, då jag suttit här allena.

Vidare ser jag från mitt fönster — just där jag nu sitter och skrifer till dig, Berta, — en liten slätt, omramad af mörka skogar, nu äfven de hvita af snö och rim.

Här och hvar stå försilfrade björkdungar, så stilla och liksom fulla af förväntan som någonsin i den förtrollade silfverskogen: det är som om själfvaste hvitbjörn, kung Valmon, när som helst kunde uppenbara sig och komma lufsande fram ur något skogsskrymsle!

Men i stället kommer endast räfven. Han går illslugt på spioneri efter mina stackars hönor; hans fjät i den hvita, mjuka snön röja honom dock, och vi äro på vår vakt mot Reineke Fuchs.

Af förargelse och sannolikt också af hunger tjuter han gällt långt inne i skogarna; det låter som ett barns skri och kommer mig att rysa.

Det är lif och rörelse nu på »bondlandet» i gamla Sverige; snön ligger alnshög, jämn och slät, och långa foror med malm, trävirke och grus komma från skogar och bruk.

Det pinglar, som vore det slädparti dagen om.

Du tycker, att mitt förra bref medförde en verklig »*odeur de peuple*» — om jag skall låta detta uttryck åsyfta min egen eller min omgifnings bondaktighet, det får du afgöra!

Och du ber mig om ännu en »*page d'amour.*»

Du tycker det är, som om du kände lukt af nyfälladt furuvirke, något så där ohyfladt och okultiveradt; och samtidigt med att du finner

det intressant — på afstånd, beklagar du mig, som har detta råmaterial på så nära håll.

Käraste — det är just *detta*, som för mig ger lifvet färg här i denna afsides vrå af vårt ödsliga Sverige!

Det är *hård mark* att bryta, det är sant: men desto mera spännes kraften och stärkas musklerna; och är blott råmaterialet godt, är det riktig solid kärnved, så låter det nog bearbeta sig, du.

Emil tar sin uppgift på allvar. Du må inte tro, att han nöjer sig med en söndagspredikan hvar vecka och reglementerade husförhörskalas; dessa senare tänker han nu försöka förvandla till diskussioner för att på så vis få det bästa af folket intresserad.

Han samlar dessutom ungdomen omkring sig; han håller föredrag, har fått till stånd en sångförening, och i denna finnas både ynglingar och unga flickor — och på detta sätt söka vi få en god ton in i umgänget mellan de båda könen.

Jag har också bildat en syförening, mindre för sömnadens skull än för att begagna tillfället att lära känna de unga flickorna och söka påvärka dessa. Jag läser ofta högt för dem, bitar af t. ex. Ernst Ahlgren och Selma Lagerlöf, af C. J. L. Almquist och af Björnson, dikter af Snoilsky, Bååth och Rydberg.

Jag har praktiskt realiserat vår flickfantasi, som du ser!

Ibland talar också min man några ord med anknytning till hvad jag läst upp. Själf har jag mer än en gång talat med dem om äktenskapets höghet och ungdomskärlekens renhet.

Och jag kan försäkra dig, att dessa landsens döttrar ha varit idel öra, idel intresse och därtill ofta djupt och, hvad jag kunnat följa, varaktigt gripna. Ty får man dem en gång uppryckta och »vakna», så gömma de liksom Maria i sitt hjärta märkvärdigt trofast det, af hvilket de rönt intryck.

Och än mer, jag har ofta sett, att detta blifvit en uppehållande makt för dem i deras lif, ty de hafva lyckligtvis icke fattat det hela som litterära soiréer.

Behofvet af större andlig näring och inre lyftning gifver sig hos denna ungdom med växande styrka tillkänna.

Äfven många äldre — sträfva, ordkarga män och kvinnor — hafva blick för sin egen brist i detta stycke och se mycket gärna, att deras barn få en rikare inre ballast.

Summan af allt är, att jag för egen del, trots i saknad af mycket af livvets omväxling och behag, finner värklig trefnad i mitt ensamma landsbygdslif, icke minst därför, att

allt, som kan kallas »blaserthed», lyser med sin fullständiga frånvaro

I stället finnas här mycken sundhet och omedelbarhetens hela friskhet.

Men ibland kan man nog känna sig nedslagen och tro, att all ens sträfvan är bortkastad, samt tycka, att det hela ser hoppöst ut.

Du skall få höra något groteskt — kalla det gärna en *ny* Zolaisk »*page d'amour*», om du så vill, men skratta inte.

Jag medger dock, att jag trots min indignation ej kunnat låta bli att göra detta.

Har du följt så mycket med ditt svenska folks lif »i skogar, på fjäll och i Dalom», att du vet hvad »absolutism» och »blå bandet» äro?

Sannolikt har du det, men säkert förstår du ej till fullo, hvad betydelse dessa ting ha just i denna omgifning.

Nå väl — jag skall ej skriva någon afhandling i nykterhetssaken. Kort och godt, »blå bandet» spelar en mycket stor roll särskildt bland ungdomen och äfven bland de unga flickorna.

Jag vet mer än ett exempel på, att den unga fästmän eller hustrun genom att antaga detta band och dess förpliktelser förmått draga mannen med sig och på så vis kunnat

införa en helt annan ton i hem och kretsar, där »råmaterialet» varit som mest ohyfladt.

Detta är således *en* kvinnosaksfråga — på landsbygden.

Men »blå bandet» har också en afvigsida.

Det leder ofta nog till »skåpsuperi», och detta förslappar karaktär och seder mer än uppenbar dryckenskap.

I socknens utkant ligger en stor gård med traditionellt tvåvåningshus och långa fönster-rader; den öfre våningen har aldrig blifvit fullt inredd; men på rutorna har man målat gardiner och — stolryggar, så att de vägfärande skola tro, att det är en mäktig dråplig herrgård de åka förbi!

Mannen i gården är för öfrigt rik och har en son, hvilken som modesak anlade »blått band» i knapphålet.

Men samtidigt fick han, hettes det, svår magkatarr och måste regelbundet intaga vissa matskedar »starkt» ur en flaska, på hvilken stod skrifvet: »för invärtes bruk — vid behof.»

Men farsgubben miste till slut tålmodet.

— Sup ordentligt, pojke, och gå inte där och sörpla matskedsvis ur skåp, sade han förgrymmad till sin ättling.

Och så kom det blåa bandet bort.

Nu kan du förstå, hur den ynglingen var.

Men gräns i gräns med den här bondgården ligger en annan bra nog stor egendom. Denna skall dock en gång komma att delas mellan en hel flock syskon, och föräldrarna sågo sig därför om efter en rik gosse åt dottern.

Hon var just ej någon »ros i skogen», en bleksotsflicka, uppfödd med kaffe och potatis, liten och färglös och stillsam.

Och det såg inte ut, som om den utsedde brudgummen, det var just ynglingen, som druckit »ur skåpet», skulle nappa på den kroken. Han såg tvärtom med helt kärvännliga ögon på en liten torpflicka, som bär folkvisenamnet Astrid och är mycket vacker.

Hans far fick emellertid nys om detta.

Och det blef den gamla historien: bönderna må vara hur svaga som hälst för sina barn, men bli dessa kära i någon fattig yngling eller flicka eller i något hemmansbarn med många syskon, där det blir smått med arfvet, och det sedan yppar sig något om också blott obetydligt rikare parti — så nog få de taga detta.

Gubben såg just inte så gärna den blekhyade Mina med de många bröderna som svärdotter; men i alla händelser var hon ju långt att föredraga framför den fattiga Astrid. Han var därför snart ense med grannfolket om saken.

Men sonen var envis: Astrids mörka ögon och röda kinder hade gjort starkt intryck på honom.

De gamle kommo då öfver ens om att taga honom med öfverraskning.

Och nu kommer det groteska.

Svärföräldrarna *in spe* gjorde ett litet kalas, därvid det gick hett till vid buteljerna; särskildt påfylldes glaset tidt och tätt åt den utsedde mågen, hvares svaghet i det stycket var känd.

När han hunnit till ett visst stadium, infördes han alldeles oförberedd af »svärmor» i det på lämpligt sätt ordnade — brudgemaket, jag kan inte hitta på ett bättre ord, där den blyga bruden väntade honom! Och i sitt omtöcknade tillstånd glömde han Astrid för den värlighet han hade så nära — — — —

I rummet näst intill sutto de båda paren svärfäder och svärmödrar belättna och mysande, och gubbarna drucko hvarandra till för det lyckade påhittet.

Det dröjde inte länge, förr än saken var klar; det blef lysning och bröllop — och barndop, och nu går den bleka hustrun som blifvande mora i trähuset med de målade stol-karmarna på rutorna.

Men Emil läste lagen för alla parter, och

du må tro, att det smärtade honom att vara lagligt tvungen att lysa kristendomens välsignelse öfver detta så kallade »kristligt äkta förbund». Nog är sådant hädiskt!

Nå, frågar du häpen — jag kan se, hur du spärrar upp dina blå ögon — bli då ej sådana äktenskap olyckliga? Nej ingalunda; *i regeln* visst icke; många bli proportionsvis lika lyckliga som inom de bildade klasserna; ty den milieu, i hvilken sådana personer lefva, är afpassad efter deras inre och yttre habitus, och omedvetet ha de unga insupit sina fäders åskådningssätt.

De uppfostras icke till personligheter — framför allt uppfostras de, och minst kvinnan, icke till personligheter i hög och värklig mening. Att handla på eget ansvar i lifvet och trotsa gängse meningar, *det* förmå de ej.

Liksom du i historien sällan finner den *enskilde* bonden ha betydtt något — bönderna ha alltid uppträdt i flock och haft betydelse genom sin massa — så gäller detsamma på detta område: den *enskilde* och hans hjärtas rätt försvinna i den åt massan en gång gifna formen.

Sådana karaktärer, som författarna skildra, ädla personligheter, som gå sina egna vägar, de finnas icke inom bondeklassen; de finnas inom nationens bildade medelklass, och sådana vill jag kalla för *äkta* adelsmänniskor.

Men kärlek, sådan bönderna kunna hysa den, kommer nog sedan, efter giftermålet.

En gång väl sina egna, det vill säga befriade från svärföräldraoaket, sammangjutas makarna genom de gemensamma omsorgerna om hem och ekonomi, ty hustrun kan *dela mannens arbete* på ett helt annat sätt, än de bildade i de flesta fall kunna göra det.

Tänk dig till exempel en professor, en jurist, en officer — hvad man och hustru ha gemensamt äro barnen och sällskapslifvet; oftast intet mera.

Som aktiv kämpe i full rustning står däremot bondkvinnan fram, och hela hvardagslifvets arbete delar hon med mannen.

Hvad hennes inflytande angår, måste detta således vara mycket stort.

Och du må tro, hon har ej häller så litet att säga i socknens angelägenheter.

Det fingo minsann vi erfara — till vår fördel, uppriktigt sagdt.

Då Emil såsom fjärde profpredikant kallades hit, hade han flera medtäflare.

Af dem var en gift med sin hushållerska.

Men gummorna ville alls inte veta af en sådan prästfru, som i själfva värket stod under dem: de ville ha en, som var »fin», som kunde spela piano och som var hvad

de kalla »en bättre person». Ty då vore ju prästhuset mycket för mer att komma till.

Den andre prästen var ogift; honom ville de inte håller ha; de påstodo, att han gick själf i köket och att han satte hela smörbyttan på bordet, när han skulle äta. Och en sådan präst var ju inte alls »reputerlig».

När så valdagen kom, var det flera kvinnor som, emedan de voro änkor och skrifna för sina gårdar, hade rösträtt samt uppträdde i kyrkan och röstade själfva för Emil. En af dem hade de flesta »fyrkarna» i socknen och hade fått hela sin släkt inom församlingen att rösta på samma sätt.

Och du må tro, jag »spelar» också för dem, när de komma och hälsa på; då sitta de i stum beundran och glömma nästan att räkna efter, hur »många sorter» dopp jag har att bjuda till kaffet.

Jag har bibehållit min kärlek till musiken och tillbringar många timmar vid pianot, när jag är ensam och Emil är borta; mina älskingskompositörer äro också desamma som förr, Beethoven och Chopin; vid dem tröttnar man aldrig, de åldras aldrig, och jag tror, att de skola alltid förbli »modärna».

Men när jag ger för mina sockenfruar sådana där musikaliska prestationer, då går det löst med »Husarenritt» och »Pluie des

perles» och andra lika förskräckliga saker. »Nej, det är då rent otroligt, hvad di fingrarna ha brådt — di lirkar i väg som lärkingar om våren — det är rakt märkvärdigt att *si* på», heter det, och att »*si*» på spelet, det är just det roliga och intressanta; hur det låter, betyder mindre, bara man bullrar bra. — —

Sorgligt är det emellertid ofta, när en sådan i grund och botten präktig, »myndig» kvinna blir änka och gården går till andra och hon kommer på »undantag».

Där sitter hon då undanpetad och afsides, visserligen i sin goda rätt, men dock som ett slags hjon i den gård, där hon nyss varit, om icke enväldig, så dock hufvudledaren af yttre och inre angelägenheter. Det går väl an, om hon har undantag å sin sons eller dotters egendom; men säljes gården åt någon främmande, blir det vida värre. Denne önskar då endast hennes död, så att han kan bli fri från denna utlaga och grundskatt.

Sådana mörka förhållanden får man endast se på landet. —

Unga flickor hafva öfver hufvud taget i sitt uppträdande något naturligt värdigt, som jag måste erkänna icke sällan saknas hos pensionsbildade unga stadsdamer.

Denna bondflickans öfverlägsenhet i detta

stycke kommer sig, hvad jag kan förstå, däraf att hon allt från sin barndom fått deltaga i arbetet för hemmets bestånd; hon får tidigt göra skäl för sig, har tidigt sin plats att fylla, och detta ger henne något omedvetet själfmedvetet, om jag så får säga.

Och liksom flickorna få hjälpa »vån'n mor», såsom husmodren alltid kallas af familjemedlemmar, så få smågossarna tidigt göra tjänst vid tröskmaskinen och harfven.

Du skulle se en pys, som ej når upp till hästens länd, stolt som en kung sitta på det ångande gödsellasset och själf köra! Du skulle se faderns stolthet, att den lille sonen *kan* köra! Bådas ögon tindra i kapp — det är icke någon opoetisk syn, vet du; den kunde godt gifva dig ett skissmotiv så bra som något från *Paimpol* eller *Ploubazlanec*, hvilkas barn och bönder du påstår vara så måleriska. —

Men, skämt åsido, huru sundt och i socialt hänseende lyckligt är det icke, när ett folks hufvudmassa består af småbönder, hvilka — man, kvinna och barn — alla deltaga i och uppväxa under det gemensamma arbetet; alla behövas, för allas arbete finnes det plats.

Huru olika och mycket bättre är icke just i detta fall landsbygden i jämförelse med städerna, där i en mängd hem föräldrarna

icke veta, hvar de skola göra af sina barn, utan äro glada, så länge skolorna ha dem. Ty då det är ferier, äro barnen odrägliga och alltid i vägen.

Du skall ej håller tro, att *alla* äktenskap äro lika kallblodigt ingångna, nej, det finnes nog, om ock som sagdt mera undantagsvis, stark kärlek på landet också, och till och med så sensationella saker som revolverdrama och enlevering förekomma understundom — — — — —

Jag afbröt mitt bref för en stund sedan för att följa med Emil på en promenad; vi bruka ofta gå ut litet tillsammans vid den här tiden, då februarieftermiddagen är så vemodigt lång och det hvarken är mörkt eller ljust.

Du skulle ha varit med oss i dag!

Snön ligger bländhvit och jämn öfver sjön och slätten; skogen står snötung, ej det svagaste sus märkes af detta sällsamma svallande, som eljest nästan alltid förnimmes i granskogen och kommer en att drömma om haf och vågskvalp; solen, som till hälften stod öfver skogstopparna och alldeles under ett mörkt moln, var som ett halfslutet skarpt blickande öga, hvilket sände röda eldkvastar åt alla sidor, så att himlen inom kort tycktes

stå i lågor; det klara skenet lyste mellan trädstammarna på kyrkbacken; där vid komministergården stå rödfärgade lador och snöhöljda stackar; i björkarna, hvilkas grenar i dag buro liksom fransar af skimrande fjunlätta kristaller, hade kajorna, två och två, klumpiga och svarta, satt sig till ro för natten, medan en af dem, allena och tungt, flög bort mot den gyllne strålgansen, som färgade snön lätt rosig; längre bort mot nordost förtonade bleka dagrar, som sammansmälte i hvarandra: violett, gult, mattgrönt och allra längst bort mörkt, kallt stålgrått — den bistra vinternattens förebud.

Vi gingo uppåt skogen, rakt in i strålskimret.

På en ås invid vägen ligger ett soldatorp, Solbo — tycker du ej, det låter björnsonskt?

Granarna stodo snöhöljda rundt omkring, hvita ända upp i toppen och skymde för aftonrodnaden; inne i stugan flammade elden på den öppna spiselhällen, så att det lyste i strimmor ut öfver snön, och soldathustrun kom gående hem från handelsboden med en korg i handen.

Det var en ung, högrest kvinna, klädd enligt traktens sed i sin korta, svarta, veckrika klädningskjol, som svängde litet vid den

raska gången, i brokigt förkläde, kort fårskinnsjacka och röd hufvudduk. Hon var röd på kinderna af hälsa och skarp vinterluft samt klar och glad i ögonen.

Om du sett henne, där hon, färgrik som en domherre midvintertid, stod på den lilla förstukvisten, skulle du ha sagt, att hon gjorde sig synnerligt väl i snölandsomgifningen.

Torpet kom mig att tänka på ännu en *page d'amour*, hvilken du skall få som slutkläm i detta långa bref, som en bekräftelse på hvad jag nyss skref, att det undantagsvis finnes stark och äkta kärlek på landet också, kärlek som kan bestå trots hinder och fördom.

Ty det skall du veta, sådan aristokrati som bland våra storbönder finner du knappast inom den andrygaste adelsätt, och det sociala afståndet mellan en hemmansson och en tjänarinna är lika stort som mellan en grefve och en hemmansdotter.

Nåväl, när vi kommo hit, bodde i torpet en annan soldat, en gammal man, som hade en dotter, Anna, en Synnövetyp, kraftig, spänstig, ljus i ansiktet, blond i håret, frisk i humöret, en riktigt rar, vacker och duktig flicka.

Skogen, hvori torpet ligger, tillhörde en mycket rik änka med en son, redan myndig, en bra pojke med både hufvud och hjärta, men inte så särdeles stark till hälsan.

Han och Anna hade varit lekkamrater, sedan de voro små, och Anna hade ofta brukat »hjälpa till» uppe vid gården. De hade alltid hållit af hvarandra, och han kallade henne ständigt sin fästmö.

Hans mor däremot, det var en änkedrottning, det! När Olof, sonen, förklarade, att han ville gifta sig med Anna, svarade hon högt och kallt:

— Hällre vill jag se dig i grafven än gift med en sådan fattigtös!

Anna förbjöds att någonsin mer visa sig i hennes hus.

Då kom Olof i sin bedröfvelse till oss och anförtrodde oss sitt bekymmer. Han ämnade sätta Anna i någon »lära», så att hon kunde bli litet »för mer» än bara bondpiga, och så ville han se tiden an och söka beveka modren.

— Låt Anna komma hit, sade Emil och såg på mig.

— Ja, låt Anna komma hit, instämde jag, här skall hon få lära allt, hvad jag kan bibringa henne, och så är hon i godt förvar; jag är viss om, att hon är en bra flicka.

Den som blef glad, det var Olof, ty prästgårds- liksom herrskapsjungfrur i allmänhet stå bra mycket högre på den sociala trappstegen än »bondpigorna».

— Och så kan Olof komma hit till oss och

hälsa på henne, sade Emil vidare med lätt eftertryck på »oss».

Ty Olof var ju myndig och vi ville båda hjälpa honom att bli trogen sin rara Anna, men intet finge ske i smyg.

Och Olof förstod detta mycket väl. Under de fyra år Anna var i köket hos mig kom han ofta och besökte henne, men aldrig utan att han först liksom anmält sig hos oss.

Nå, år gick efter år. Anna lärde väfva och sy och laga »fin» mat — det är något, som bönderna beundra; de ha alltid »kokfru» från staden på sina kalas, och hur enkelt de än lefva i hvardagslag, så vankas det då — som jag visst förut berättat för dig — både pastejer, glace och viner.

Samtidigt utvecklades Anna mer och mer till en själfständig och tänkande kvinna; men det låg ofta något vemodigt öfver henne. Det var, som om moderns hårda ord: »hällre min son i grafven än gift med en fattigtös», icke kunde gå ur hennes tankar. Hon kunde stå och stirra i elden långa stunder eller lyssna till suset i tallen, och då såg jag alltid på det bittra draget kring de friska vackra läpparna, hur det var fatt med henne.

Modern höll i sig.

Och så började Olof bli klen; han blef dyster och tacklade af; Anna grät bittert och

sörjde sig blek, och oss gjorde denna uppriktiga hjärtesorg djupt bedröfvade.

Då beslöt sig Emil för att gripa in; han gick en dag till gumman och föreställde henne, huru lätt hennes ord, som blifvit till en visa i hela socknen, kunde bli sanning; hon skulle därför nu låta de unga få hvarandra; flinkare svärdotter än Anna kunde hon ej finna. Olof vore rik för två och kunde godt ha råd att gifta sig med en fattig flicka, när denna var så fin och vacker och duktig.

Det där tog, och gumman blef en smula betänksam.

Det var nog »visan», som gjorde det mesta, ty bönder ha otrolig respekt för hvad »som säges» om dem; i det stycket äro de rent af moraliskt fega.

Men tungt i vågskålen låg också det, att Anna i folkuppfattningen blifvit lite »herrskep», hon med, fast det är visst och sant, det fanns intet arbete, som hon drog sig för, hvarken att gräfva i trädgården eller att sköta om kor och grisar.

Så en dag kom Olof strålande till oss och sade, att nu skulle Anna hem till modern och honom — modern äger gården, förstår du, och har rätt att behålla den, så länge hon vill — och bad, att hon skulle bli ledig från tjänsten till våren.

Ja, visst fick hon bli det, och vi väntade, att det nu skulle bli bröllop.

Men sommaren gick och hösten kom och intet hördes af; det pratades mångt och mycket om Olof och Anna, och folk sade, att han »naturligtvis ville ha henne för sig själf i sommardagarna.»

Vi voro både ledsna och onda, och Emil sade till Olof, att *det* hade han ej väntat af *honom*.

Då blef Olof förlägen och svarade, att han tyckt, det Anna till en början skulle ha litet ledigt, innan hon fick ta itu med allt. Ty när modern nu äntligen gifvit med sig, så hade hon gjort det med besked och beslutat att alldeles abdikera och öfverlåta gården åt de unga. Och då, resonnerade Olof, fick Anna minsann ej några hvilodagar.

Ser du, det är »smekmånadsuppfattningen», som jag kommer tillbaka till!

Men vid julen blef det lysning och bröllop, och det var sannerligen inte för tidigt. —

En dag i slutet af maj kommo Olof och Anna med sitt några månaders gamla barn åkande på besök; bredvid hästen sprang ett litet piggt föl, och Anna såg strålande ut, där hon satt som välaktad »madam» i den nätta lackerade trillan och med sitt barn i famnen.

Vagnen stannade vid trappan, hästen gnäg-

gade och fölet sökte gladt sin näring ur dess spenar; barnet lallade på sitt eget obegripliga vis, och dess unga föräldrar sågo så käckt stolta och genomlyckliga ut, när de »visade upp» sin dotter för den forna matmodern.

Du — en sådan vårdag, Berta, då skogen blommar, då tusen små purpurröda kottar sända ut denna starka berusande ånga, och luften är full af lärkors jubel, och djur och människor känna lefnadslusten pulsa i alla ådror! Hvilken vår vi ha här inne i skogarna!

Man kan drömma därom en vinterdag, sådan som denna, då det kan tyckas hopplöst omöjligt, att kölden och isarna skola kunna försvinna för den bleka solen.

Där ute i trädgården står en sälg med långa, smidiga grenar; de bära redan nu i februari knopp vid knopp, små silfverglänsande sammetslena blomämnena, betäckta af genomskinlig is, den af solen smälta rimfrosten, som åter frusit till. Det behöfves endast en och annan solstark dag, och det grå fjunet växer ut till hvita små bollar, som en gång i vårdagarna slå ut i full blom och bli långa hängen.

Är icke detta löftesrikt?

Rundt omkring ligger is och snö, och det är vinter i luften. Men det är värme i djupet,

LANDSBYGDSINTERIÖRER.

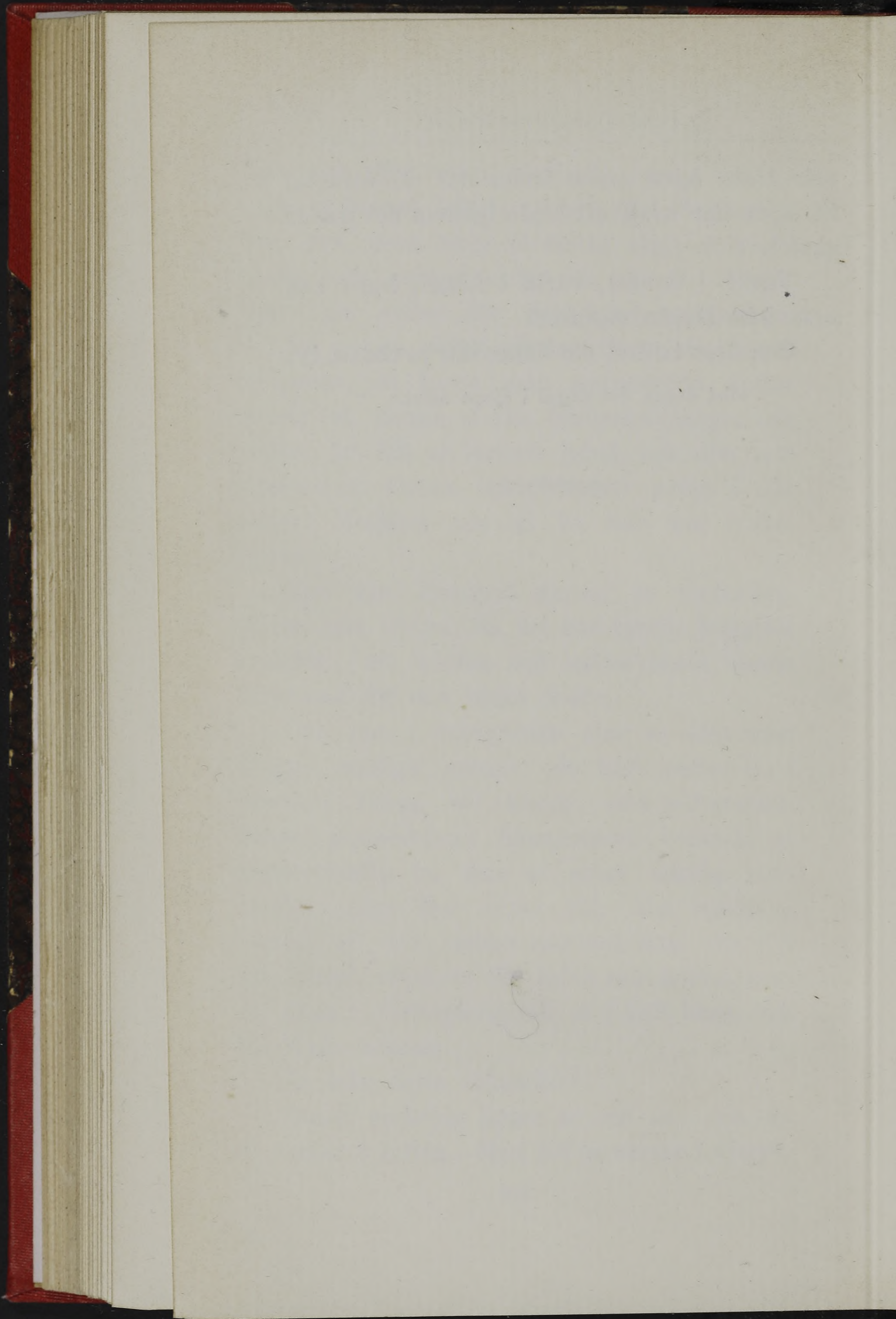
och trots *hård mark* finnes där ett fördoldt lif, som har kraft att bryta igenom det frusna skalet.

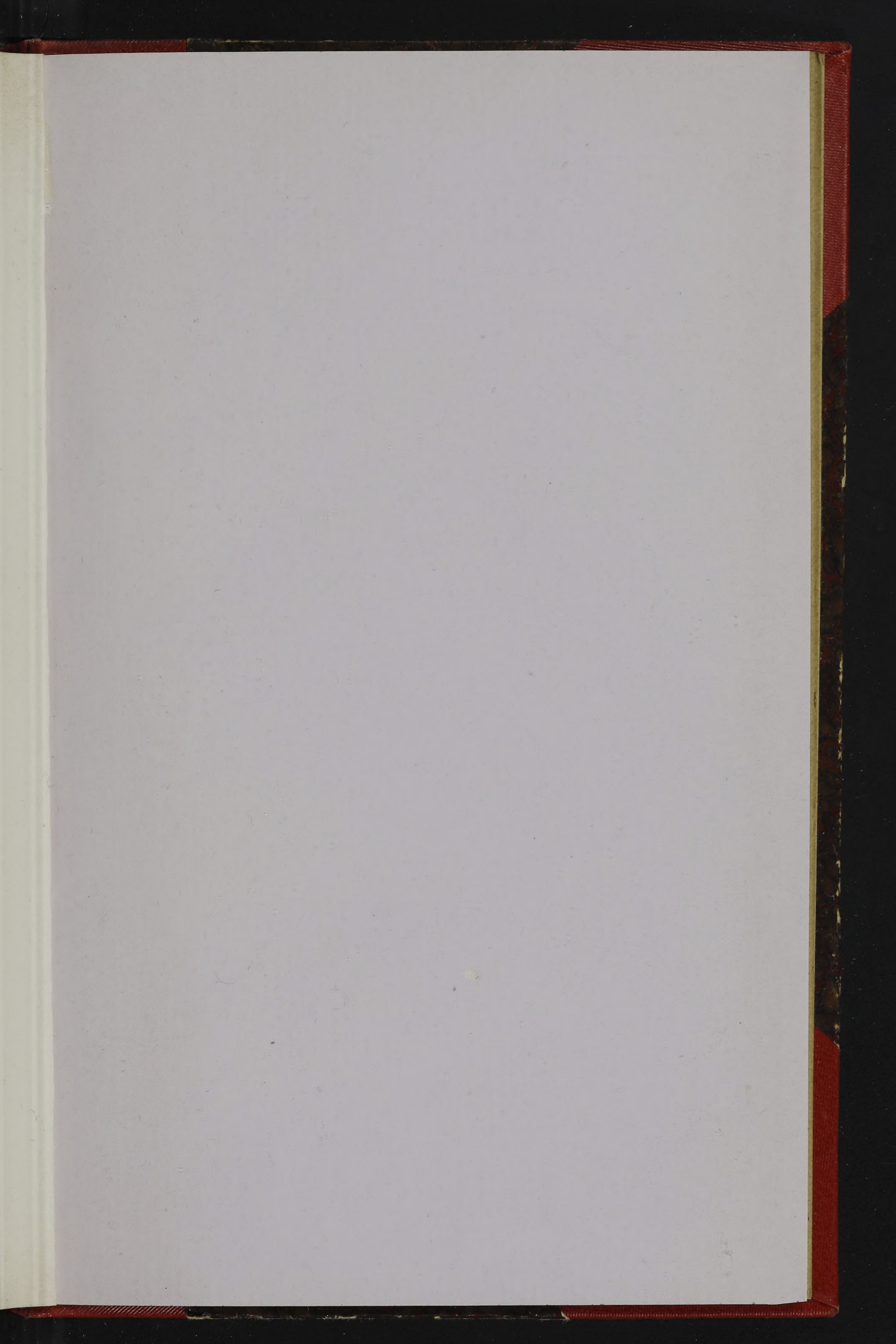
Vårlif i landet, vårlif i folket, huru kan man icke längta därefter!

Och dess bättre, det finnes där ju redan, ty:

»det dagas, det dagas i djupa dalar.»

Af CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG ha förut utkommit:

NÄR SEKLET VAR UNGT.

BERÄTTELSE FRÅN DET GAMLA LUND.

2 delar. Pris: 4.50.

»Fru Bååth-Holmberg är att lyckönska till sitt vackra debutarbete, som röjer obestriddiga författaregåfvor. Och att hon, hvilket icke kan betviflas, med sin behagliga bok funnit vägen till en mycket stor allmänhets bevågenhet, kan ju ej annat än verka i hög grad uppmuntrande.»

R. F. v. Willebrand i Finsk Tidskrift.

»Teckningen är gjord med en så lefvande och så obestriddig sanning, att vi rent af tycka oss lefva med i de förhållanden, som skildras.»

Nya Vermlands-Tidningen.

»Det er Billeder fra Aarhundredets Begyndelse, saa friskt tegnede og saa sjælfuldt opfattede, at det er, som man aander og lever med. — Hvad der ikke fængsler mindst, det er nogen yndige Billeder af Kjærlighedslivet, slig som det udvikler sig hos to unge Par. Det er ligefrem literære Perler, saa fint følt og saa skjønt fremstillet, at man skal lede efter Magen. — At gaa i Enkelthederne her med en Bog som denne er en Umulighed, Stoffet er saa alsidigt og vaxlende; men det er saa mesterlig behandlet, at det i Fortællingen smelter sammen i kunstnerisk harmonisk Euhed. — Jeg ved ikke, jeg paa lang Tid har læst nogen Novelle med saa stor Glæde som denne.»

P. Odland i Bergens Tidende.

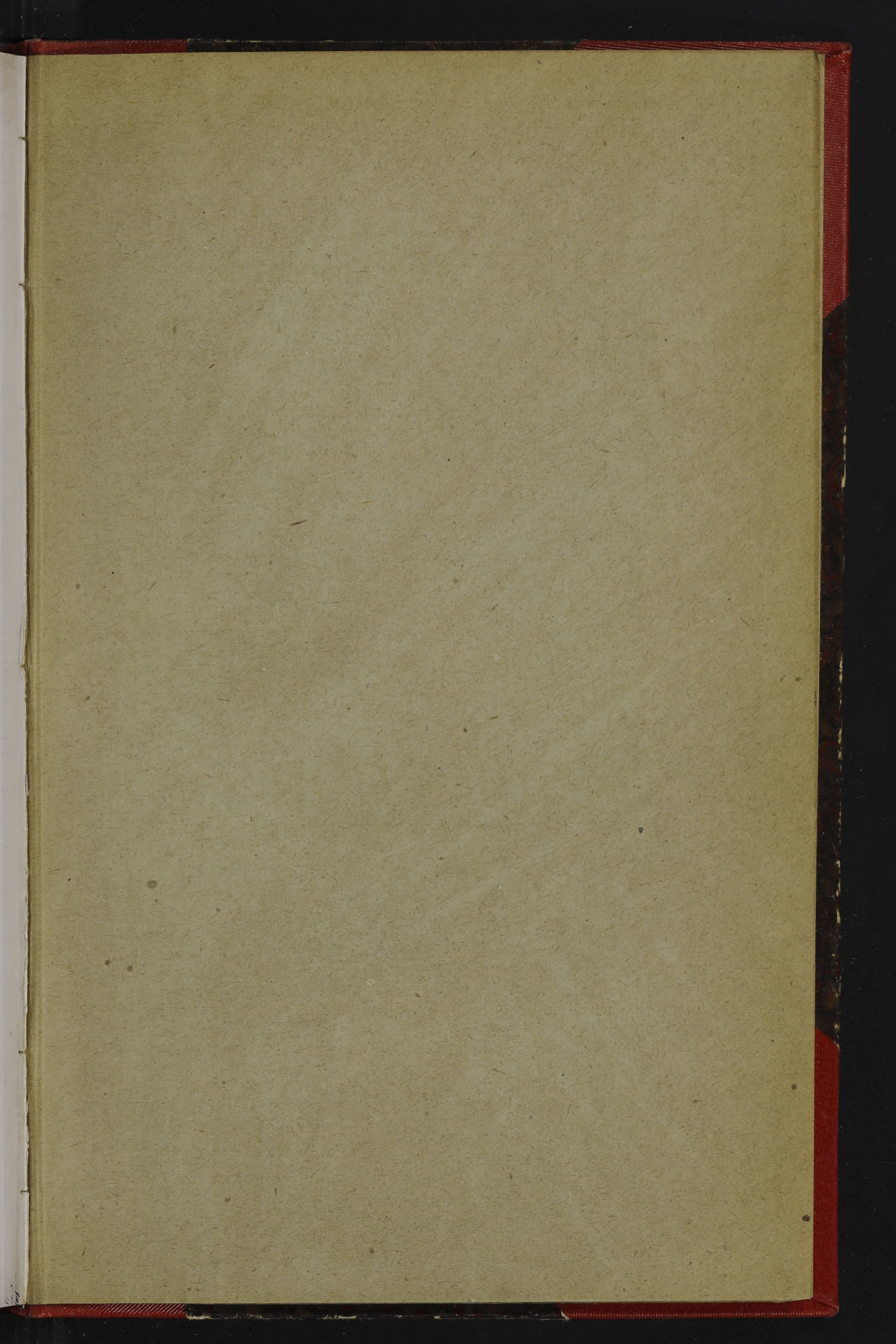
SPILLROR.

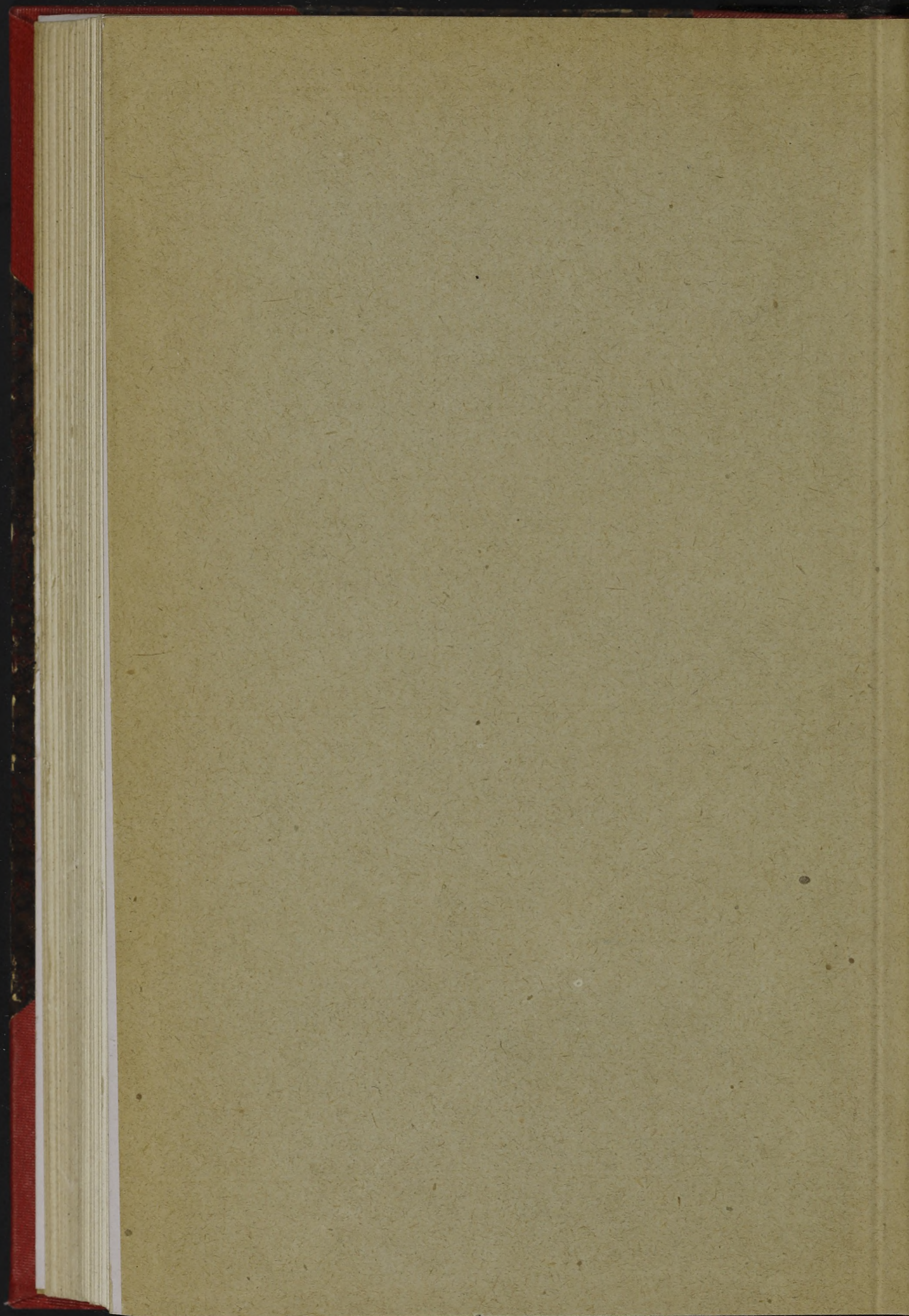
EN SAMLING BERÄTTELSER.

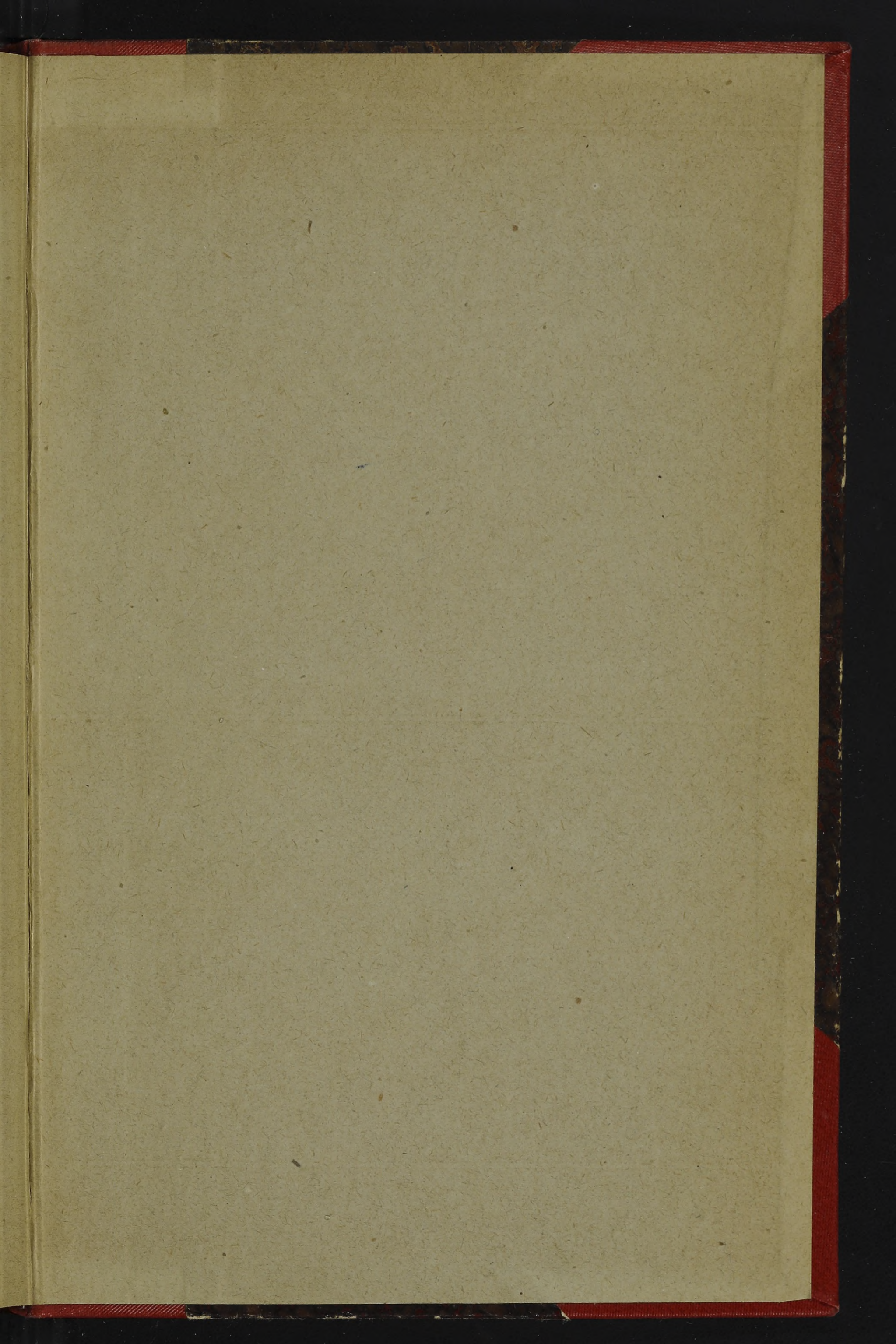
Pris: 2.75.

»Mest betydande af dess innehåll är den novell, *Spillror*, som gifvit samlingen dess titel. Den innehåller en väl genomförd karaktärsstudie af en konstnärnatur, som förkrympts under de tryckande yttre förhållandena. Skildringen är genomförd med mycken psykologisk fin-känslighet och uppburen af en sympati, som måste värma äfven läsaren. Bland det öfriga innehållet sätta vi högst den till ämnet väl ganska obetydliga, men fint uppfattade skissen om det gamla paret, som först efter tjugufyra års äktenskap får tillfälle att göra sin bröllopsresa, men då med barnslig glädje gör sin lilla utflykt i världen. Väl utförd är ock den känsliga teckningen af värdshusflickans lilla kärleksroman i »Ett möte». Reseskildringarna utmärka sig särskildt genom stämningsfulla naturbilder. Och boken i det hela gifver det behagliga intrycket af en fint bildad, intelligent kvinnas sätt att se världen och att meddela andra sin erfarenhet.»

Svensk Tidskrift.

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

15000

600343597